

Usomhi Onete oyi iJesu iKirisiti ni iMatiu O keke

*Unuekpẹ oyi iJesu iKirisiti
(iLuk 3.23-38)*

¹ Ona o khi akeke shi eke abi unuekpẹ oyi iJesu iKirisiti Omi iDefidi ni o khi Omi Aburaamu o li ze.

² Aburaamu o bia Aziki,
Aziki o bia iGiekọpu,
iGiekọpu o bia iJuda
ali inyoghuo o li nya.
³ iJuda o bia iPerẹzi
ali iZera, okpotoso ni o bia we,
a lu iTama.

iPerẹzi o bia Ezironi.
Ezironi o bia iRamu.
⁴ iRamu o bia Aminadabu.
Aminadabu o bia iNashoni,
iNashoni o bia iSalimoni.

⁵ iSalimoni o bia iBoazi,
okpotoso ni o bia iBoazi,
a lu iRe-abu.

iBoazi o bia Obedi
ni a lu inyoli iRutu.
Obedi o bia iJese.

⁶ iJese o bia iDefidi
ni o khi oghie.

iDefidi o bia iSolomoni
ni inyoli o kpe khi ughue Uraya.

⁷ iSolomoni o bia iReobuamu.

IREobuamu o bia Abija.

Abija o bia Asa.

⁸ Asa o bia iJeoshafati.

IJeoshafati o bia iJeoramuu,

iJeoramuu o bia Uzaya.

⁹ Uzaya o bia iJotamu.

IJotamu o bia Aazi.

Aazi o bia Ezekaya.

¹⁰ Ezekaya o bia iManase,

iManase o bia Amoni.

Amoni o bia iJosaya.

¹¹ IJosaya o bia iJekonaya

ali inyoghuo oli nya

egheghe ni a ro muno

egbo iZireni ighumha je iBabilo.*

¹² Abi e ke ro rote iBabilo jele,

iJekonaya o bia iShalitieni.

IShalitieni o bia IZerubabeli.

¹³ IZerubabeli o bia Abiudu.

Abiudu o bia Eliakimu.

Eliakimu o bia Azori.

¹⁴ Azori o bia iZadoki.

IZadoki o bia Akimu.

Akimu o bia Eliudu.

¹⁵ Eliudu o bia Eliaza.

Eliaza o bia iMataani.

IMataani o bia iGiekopu.

¹⁶ IGiekopu o bia iJosefu,

ni o rue iMeli inyi iJesu shi

ni a lu iKirisiti.

---

* **1:11** Li ze 2 Ighie 24.14-15; 2 Okhe 36.10; iJere 27.20

17 Rote eḡheḡhe Aburaamu bhale eḡheḡhe iDefidi, e khi agbhotu igbene. Ke rote eḡheḡhe iDefidi bhale eḡheḡhe ni a rọ muno eḡbọ iZireni ighumha je iBabilọ, e khi agbhotu igbene. Ke rote eḡheḡhe iBabilọ bhale eḡheḡhe ni a rọ bia iJesu iKirisiti, e gbo li khi agbhotu igbene gho.

*Abi a li bia iJesu iKirisiti
(iLuk 2.1-7)*

18 Abi a li bia iJesu iKirisiti na. Neni iMeli inyoli o ngeli na iJosefu ni oọ gue oli. A bhale ya e khi iMeli oọ me omọ ni o rote obọ oyi Ayemhe-no-pfuase bhale.† 19 Itobo khi iJosefu ughuoli, o khi ogbo ni o gue angeli, oọ sali shi udu khi loli ya kuegbe-a ri imeli shi eke, ini loli khi yeghe oia ukpelo e agbo.

20 Abi o lii sa ona shi udu, aḡeni o bhale deba li alo elena, oọ li, “IJosefu omi iDefidi, khi ke ze ni ulishi o mu e abi u li ya rue iMeli shi ughue, irari khi omọ ni oọ me, obọ oyi Ayemhe-no-pfuase o te bhale. 21 O ya bia omọ omose, eva ni u ya lu oni omọ khi iJesu, irari khi o ya mie eḡbọ eyoli olamhe pfuese.”‡

22 Eri a me enana ni a rọ bhe ya e khi ingmemhi ni Eshinegba o rote unu oyi omekeḡuele ngme, ni e bhale ya tse. Ni oọ, 23 “Ghe khe! Omueshi ni o a le deba omose ghue o ya ke me omọ, o bia omọ omose, eva oyoli a ya ke lu iManueni.”§ Abi ona o ngme khi, “Eshinegba o nu awa la.”

24 Abi iJosefu o rọ guale, o rieḡe emini Onomhue o mhesẹ na li o rieḡe, o rue iMeli ughue abi Eshinegba o gueye oli. 25 Eri-tse khi iJosefu o a tigbe le deba

---

† 1:18 Li ze iLuk 1.27   ‡ 1:21 Li ze iLuk 1.31   § 1:23 Li ze Aza 7.14; 8.8,10

iMeli, ramhi ni ọ rọ bia ọni ọmọ ọmọse. IJosefu ọ lu eva oyi ọni ọmọ, iJesu.*

2

Epfeṣe ni e rọte obini ovọ o te ẹ ngale bhale

¹ Ẹoli ni a lu iBẹtilẹmu obini eke iJudia a bia iJesu shi, ẹghẹghẹ ni oghie ni a lu Erọdu ọ rọ khi oghie. Emọse eḷesingme eghuo e rọte obini ovọ o te ẹ ngale bhale eke iJerusalemu. ² Ee mhila, ee liẹ, “Obo a bia ọni ọmọ ni ọ ya khi oghie oyi ẹgbọ iJu shi? Irari khi anye she mẹ ukpẹtata oyọli obini ovọ o te ẹ ngale, lọli o zẹ khi anye bhale ni anye ya ga li.”

³ Abi ọni oghie Erọdu ọ rọ suọ ona, egbe ẹa ke sheshe lọli ali ẹgbọ kpa ni e la iJerusalemu. ⁴ Ọ luno ighie eyi ekpodalo-ugamhi nya ali esesẹ Ishi eyi iMosisi kugbe. Ọ mhila wẹ, ọọ wẹ, “Obo ẹ khi a ya bia iKirisiti Ọmiepfuese shi?” ⁵ E gueyẹ ọli, “Ẹoli iBẹtilẹmu na eke iJudia lọ.” “Irari khi ighọ emekeguele e keke shi eke khi:

⁶ “‘IBẹtilẹmu na eke iJudia,
yeyẹ u ga khi ọni ọ mu ẹloe nẹ nya
elemhi ẹoli eniemhi
ni e la eke iJudia.
Aye oghie ọ te ya lasele,
ni ọ ya ri ẹgbọ iZireni
khasẹ ode.’ ”*

⁷ Ighọ oghie Erọdu ọ lu eni emọse eghọ ochi, ọ mhila wẹ, “Ẹghẹghẹ onoghuo a rọ mẹ oni ukpẹtata?” ⁸ Ighọ ọ ghie wẹ je iBẹtilẹmu, ọọ wẹ, “A ke lẹ, a kuegbe-a ya nono ọli. A kha da mẹ ọli ne, a nyenẹ egbe bhale ya gueyẹ mhẹ ni mhi li ya ga li.”

* **1:25** Li zẹ iLuk 2.21   * **2:6** Li zẹ iMika 5.2

⁹ Abi e rọ suọ abi Erọdu ọ ngme se, e te aghọ fiẹ lasele. Ighọ e gbo mẹ oni ukpẹtata ni e kpẹ mẹ obini ovọ o te ẹ ngale. O rẹ wẹ khase ode ya ramhi ni o rọ migha ukhomhi oni owa ni oni ọmọ ọ la. ¹⁰ Egbe e mema mu wẹ abi e rọ mẹ oni ukpẹtata. ¹¹ Ighọ e lo elemhi oni owa. Abi e rọ mẹ oni ọmọ ali inyọli iMeli, e wughā e ga li. E khueghie ẹkuẹ ni e tsua-a, e rue igolu ali afu ituale ali oili ituale ni ẹẹ pfie ni e ghale somhi ọli opfa. ¹² Ighọ Ẹshinegba ọ tse agua yẹ wẹ alo ẹlena e khi gbo nyene egbe ukhokho deba oni oghie. Itobọ ighọ e rọte ode olese ya je apfe.

A rue iJesu na je eke ijipiti

¹³ Abi eni emose e rọ je se, aḡeni ọyi Onomhue ọ gueye iJosefu alo ẹlena, ọọ li, “Erọdu ọọ nono oni ọmọ ọna ni luẹ gbe ọli-a. Rue ọli ali inyọli na je eke ijipiti. La aghọ ramhi ẹghẹghẹ ni mhi rọ ya gueye u rọte aghọ vu.” ¹⁴ Obili o bi, iJosefu ọ rue oni ọmọ ali inyọli na je eke ijipiti. ¹⁵ Oobọ ọ la ramhi ni oghie Erọdu ọ rọ ghu-a. Eri Ẹshinegba ọ rieḡe ona ni a rọ bhale ya ẹ khi emini ọmekeḡuele ọ ngme khi o bhale ya tse. Ni ọọ, “Eke ijipiti mhi te lu omi mhe.”†

Erọdu ọ shi ushi a gbolo eniye enikeke-a

¹⁶ Abi Erọdu ọ rọ mẹ khi eni emose ni e rọte obini ovọ o te ẹ ngale bhale eghọ khi e di luẹ, Elemhi ee bi ọ egbegbọ. Ọ shi ushi a gbolo eniye emose enikeke ni e la ẹoli iBẹtilemu ali ẹoli ni e la gase ọli-anya. Eniye rọte ikpe eva tiemhi eke, abi eni epfese e gueye oni oghie ẹghẹghẹ ni e rọ mẹ oni ukpẹtata.

¹⁷ Abi a li mẹ ọli ena, o ri ungmehi ni ọmekeḡuele iJeremaya ọ ngme bhale ya tse.

---

† 2:15 Li zẹ Osia 11.1

18 “A suọ okokokhue
 eke iRama,‡
     ni o khi oyi evie,
     ali evie oya.
 IReche ọọ vie imi ọli,
     Áá yese ọli,
     ọa ze yese, irari
     khi imi ọli e ghulo-a.”

IJosefu ali apfoli e rote eke ijipiti jele apfe

19 Erọdu ọ ghu-a se, aḡeni oyi Eshinegba ọ bhale
 deba iJosefu alo elena obini eke ijipiti. 20 Oọ,
 “IJosefu, vule, rue omie ali ughue, a ke je eke iZireni
 irari khi eni eẹ nono ni wewe e gbe oni omọ-a, e she
 ghuloa.”

21 Igho iJosefu ọ vule, ọ rue oni omọ ali inyoli, ọ
 nyene egbe je eke iZireni. 22 Eri-tse khi abi iJosefu
 ọ ro suọ khi Achelusi ọ ke shito ukpekhomhi oyi itali
 shi eke iJudia, ulishi o mu ọli ọa gbudu je oobo, ọ ri
 ochoghọ ya je obini eke iGalili abi aḡeni ọ she kpe
 tse agua ye ọli. 23 O ri iNazareti mele apfe oyoli-
 a. Irarigho, ungememhi ni emekeguele e ngme, o
 bhale ya tse. Ni oọ. “A ya ke lu ọli ọngi iNazareti.”§

3

Iḡoni Oni ọọ batazi egbo ọọ tse abo
(iMak 1.1-8; iLuk 3.1-18; iḡon 1.19-28)

1 Ikpe ni e bu e dose, iḡoni Oni ọọ batazi egbo ọ
 lasela shi elemhi odagbe ifufu na eke iJudia, ọọ tse
 abo. 2 Oọ lie, “A rote olamhe eye e mu pfi irari khi

---

‡ 2:18 Li ze ijere 31.15   § 2:23 Li ze iMak 1.24; iLuk 2.39; iḡon
 1.45

Eghiele oyi Eshinegba o she ti bhale.”* 3 Ingme oyi iJoni ona, Azaya omekeguele o o ngme abi o ro lie,
 “Ogbọ oghuo o la elemhi
     odagbe ifufu e tseşe, o o lie,
 ‘Be ode-a na Onomhue rote,
     be o li sheshe.’ ”†

4 Itsua ni iJoni o ro so, iriria akphere a ro do we. O ri oghene ekue elamhi mu oku. Initso ali oribo e khi eminale eyoli.‡

5 IJerusalemu ali eke iJudia ali edeli ni e mama oko iJodani nya egbọ e rote e bhale ni e suo ungememhi oyoli. 6 O la elemhi oko iJodani batazi egbọ, ee zono olamhe eyewe lasele.

7 Abi iJoni o ro me khi egbọ otu iFarisi ali iSadusi ni e bu e bhale deba li o batazi wewe, o o we, “Ee enye ali imi enye! Oghuo o tse agua ye e, a na, khi anasemhe o o bhale ni Eshinegba o ya ghie ghi e?§ 8 A ke ngeli ingeli eni e ya rokhase khi a she mu pfi. 9 A khi ke sa khi a ya na pfue anasemhe ini a da lie, ‘Aburaamu o khi itita anye.’ Itobo khi Eshinegba o dobe ya rote eche ena wolọ eniye lasele na Aburaamu.* 10 A she to uze so udi oara. Oara ni o da mo umomhi onete ne, a ya khi o li pfilo erali.†

11 “Ame mhi ro o batazi e memena, irari khi a she mu pfi. Ogbose ni o o bhale ikpukhokho oyemhe, o fu dose mhe. Mhi a fe fute oni o tsua ekue oyoli eke. Loli o ya ri Ayemhe-nō-pfuase ali erali batazi e. 12 O mu ukpokpo ni a to akhuli ni o ze epfia so mhue obo oyoli, ni o ro ya ke ghiaghie

---

* 3:2 Li ze iMat 4.17; iMak 1.15 † 3:3 Li ze Aza 40.3 ‡ 3:4 Li ze 2 Ighie 1.8 § 3:7 Li ze iMat 12.34; 23.33 * 3:9 Li ze iJon 8.33 † 3:10 Li ze iMat 7.19

wẹ, ọ pfiẹ efuẹ ado-a, ashini a la kpishi wẹ. Ọọ ti wẹ gbili shi ashini a ri eminale ẹ shi, eni efuẹ wẹ egbo, ọ ya ri erali ni ẹa ya pfua ghue tose wẹ-a.”

Abi iJesu ọ li batazi

(iMak 1.9-11; iLuk 3.21-22)

¹³ IJesu ọ ya rọte eke iGalili bhale oke iJodani ni iJoni ọ batazi luẹ. ¹⁴ IJoni, ọọ nono ni loli khu iJesu oni ibatizi, ọọ iJesu, “Yeyẹ u kha batazi mhe, se u ke gbo li bhale deba mhe mhi batazi ẹ?”

¹⁵ IJesu ọ sọli ọ, ọọ li, “Iiye. Kie zẹ ni awa lina riẹle ọli ẹghẹghẹ ona, ni awa mẹ asha ri ọghuemhe oyi Ẹshinẹgba gbe akanya pfo.” IJoni ọ lama shi ọli ọ.

¹⁶ A batazi iJesu se, khi ọ lese na rọte elemhi oke ngale esọ egele, ọ mẹ khi idane o khueghie a. Igho ọ mẹ khi Ayemhe oyi Ẹshinẹgba ọ li abi anekhukhu tiemhile bhale ya ma li egbe. ¹⁷ A suọ khi uruli o rọte idane ngme, ọọ li, “Omimhe ni mhi nono ingme oyọli na, ni ọ ri egbe ẹ mu mhe.”‡

4

Imufe oyi iJesu

(iMak 1.12-13; iLuk 4.1-13)

¹ Ayemhe ọ rue iJesu je ọdagbe ifufu ni Ọkphaghie ọ mẹ asha mu ọli fe.* ² Abi iJesu ọ rọ pfi azumhi ogbele egbhuẹva se, okiamhi oo gbe ọli. ³ Igho Ọkphaghie ọ bhale deba li, ọọ li, “Ini o khia khi Omi Ẹshinẹgba u khi, nu eni echẹ ena ngme ni e mele eminale-a ne ni u le.”

⁴ IJesu ọọ li, “Ebe-no-pfuase o ngme ghọ khi:

‡ **3:17** Li zẹ Igbae 22.2; Iwolo 2.7; Aza 42.1; iMat 12.18; 17.5; iMak 1.11; iLuk 9.35   * **4:1** Li zẹ Iburu 2.18; 4.15

“ ‘Oa khi eminale tse,
o ri agbo a na oḡbo,
ama ungmehi ni
o roṭe Eshineḡba unu lasese kpa.’ ”†

⁵ Igho Okphaghie o rue iJesu je iJerusalemu, eoli no pfuase. O rue oli ya nga apfiḡpfiḡmhi ashini o yagha ne shi Owa Oyi Eshineḡba ya migha. ⁶ Oo iJesu, “Ini o khi Omi Eshineḡba u khi, roṭe ukhomhi ana ji ya tiemhi ekekeḡ.” Irari khi Ebe-no-pfuase o ngme oli khi:

“ ‘Eshineḡba o ya
ri unu na igeni eyoli
e ri eloe shi e egbe
e kpe abo muḡ,
Ini u khi khi owe
shi eche.’ ”‡

⁷ IJesu oo li, “A gbo li keke o shi Ebe-no-pfuase khi, ‘Khi mu Eshineḡba Onomhue oye fe bino.’ ”§

⁸ Igho Okphaghie o rue iJesu nga ukhomhi ute ni o lolo yagha, o ga ri eghiele ni e la agbo ona nya ali isomhotse oyewe khase oli. ⁹ Oo li, “Ena nya mhi ya ro ne ini u lese nyese ukhomhi ga mhe.”

¹⁰ IJesu oo li, “Vu mhe alo-a, Okphaghie! Ebe-no-pfuase oo lie,
“ ‘Nyese ukhomhi na
Eshineḡba Onomhue oye,
lolithuo kpe wa ke ga.’ ”*

¹¹ Igho Okphaghie o ze iJesu obo, igeni e bhale ya kpaghie oli obo.

---

† **4:4** Li ze iDeut 8.3   ‡ **4:6** Li ze Iwolo 91.11,12   § **4:7** Li ze iDeut 6.16   * **4:10** Li ze iDeut 6.13

*Ijesu ọ rọte iGalili gba ikanya eyọli eke le
(iMak 1.14-15; iLuk 4.14-15)*

12 Abi iJesu ọ rọ suọ khi a mu iJọni shi owa ighumha, ọ nyene egbe je eḍeli iGalili.† 13 Oa migha iNazarẹti, ọ je iKapanọmu, eḍeli ni o la ukiẹkiẹ oke iGalili ni o la eke iZebulo ali iNafutali.‡ 14 Eri a me ena ni a rọ bhale ya e khi ungmehi ni Azaya ọmekẹguele ọ ngme, o bhale ya tse, ni ọ la liẹ,

15 “Eẹ eke iZebulo
ali eke iNafutali,
ni a la ini a da oke iJodani lase,
IGalili, ni egbọ

iJeta§ e ngeli, ni o la ode ni o je oke oniẹmhi.

16 Egbọ ni e la alo ebili
e ya me akpá oniẹmhi.
Oni akpá ọọ ngale na
egbọ ni o li abine khi
eghuli o ti mama we.”*

17 Rọte aghọ vu iJesu ọ rọte tse abọ kia guele,
“Ogbogbo ọ mu pfi, irari khi Eghiele oyi Eshinegba
o she ramhi.”†

*Ijesu ọ lu egbifele aane e deba luẹ
(iMak 1.16-20; iLuk 5.1-11)*

18 Abi iJesu ọ li kia epfepfe oke oniẹmhi iGalili,
ighọ ọ me iPita ali Aduru, ogbọ ali inyoghuo ni e khi
egbifele khi e ri aga a gbe ifele oni oke-no-khishi.

19 Ijesu ọọ we, “A bhale deba mhe khi mhi ya sese
e abi a ke liẹ ke lu egbọ bhale, ocho ni a rọ ọ gbe
ifele.” 20 Aghoaghọ e ze aga eyewe obọ, e deba li.

† 4:12 Li ze iMat 14.3; iMak 6.17; iLuk 3.19-20 ‡ 4:13 Li ze iJon
2.12 § 4:15 Egbọ iJeta khi egbọ ni e la eke agbọ ona nya ni ẹa khi
egbọ iZireni. * 4:16 Li ze Aza 9.1-2 † 4:17 Li ze iMat 3.2

21 O ke le, o me ogbo ali inyoghuo, iJemhisi ali ijoni imi iZebedi khi e nu itawe la elemhi oko oke ni e lo, e rięę aga oyewe e rięę. Ijesu o lu we e bhale. 22 Aghogho e lase oko-okę le, e pfi itawe shi agho, e deba li vu.

*Ijesu o ri eni eę ghua ze
(iLuk 6.17-19)*

23 Ijesu o kia asha kpa eke iGalili o la owa ugamhi eyewe sese we usomhi onete oyi iloghie, ali o ri egbo ni e mhue ighuamhi ododa ze. 24 Igho a li suo eko oli ushishi iSiria ogho nya, ya ramhi khi egbo e tsua eni mhue ighuamhi ali anasemhe ododa, ghe eni e mhue ayemhe okphaghie ali ughuamhi ni oo mu ogbo pfi gbe ali eni e guogho-a bhale deba ijesu. O ga rewe ze nya. 25 Igho ebubu egbo e rote iGalili ali eoli iDikapolisi ali iJerusalemu, eke iJudia ali egbo ni e la ukiekie obinokpole oyi oke ijodani, e deba li.

5

Osese ni ijesu o la esote sese

1 Abi ijesu o ro me oni olele egbo, o ti nga esote utede, o shito. Eniye odukhokho eyoli e bhale ya shito gasę oli. 2 Oo sese we, oo lie, 3 "Ikhivose o khi oyi egbo ni e lese khi Eshinegba o mhue emhikpa, wewe e mholi oboshi Eghiele oyi Eshinegba. 4 Ikhivose o khi na egbo ni eę vie,*

---

* 5:4 Li ze Aza 61.2

Ẹshinẹgba ọ ya yẹsẹ wẹ.
 5 Ikhivọsẹ o khi oyi ẹgbọ ni
 e ti egbewẹ tiemhile,†
 Ẹshinẹgba ọ ya ri
 agbọ ona nya na wẹ.

6 Ikhivọsẹ o khi oyi ẹgbọ ni
 okiamhi ali okiamẹ
 iguẹ-ngeli ọọ gbe,‡
 Ẹshinẹgba ọ ya ri
 emini ẹ nono na wẹ.

7 Ikhivọsẹ o khi oyi ẹgbọ
 ni e mhọli ilelemhi na ẹgbọsẹ,
 Ẹshinẹgba ọ ya
 mhọli ilelemhi na wẹ.

8 Ikhivọsẹ o khi oyi ẹgbọ
 ni e mhọli udu no pfuasẹ,§
 e ya mẹ Ẹshinẹgba.

9 Ikhivọsẹ o khi oyi ẹgbọ
 ni ẹẹ dua ini opfomhẹ o la ọ,
 Ẹshinẹgba ọ ya lu wẹ imiọli.

10 Ikhivọsẹ o khi oyi ẹgbọ
 ni a mu okhọli vule shi ọ
 irari khi e da riẹlẹ
 emini Ẹshinẹgba ọ nono,*
 wẹwẹ e mhọli obo shi
 eghiele oyi Ẹshinẹgba.

11 “Ikhivọsẹ o khi nẹ, ini ẹgbọ e mu okhọli vule
 shi ẹ ọ, ẹẹ kiẹ iwali ẹgbhọli ọdọda mẹ irari khi u mie
 mhẹ suọ.† 12 Zẹ ni u ke ghele, egbe ẹẹ muẹ, irari khi

---

† 5:5 Li zẹ Iwolo 37.11 ‡ 5:6 Li zẹ Aza 55.1-2 § 5:8 Li zẹ Iwolo
 24.3-4 * 5:10 Li zẹ 1 iPit 3.14 † 5:11 Li zẹ 1 iPit 4.14

eledi oye ni o la iloghie oo gbēdi gba. Ina e li mu okhōli vule shi emekeḡuele ọ ni e kpẹ bhale khe.‡

Ugbheli ali ákpá oyi agbọ a khi
(iMak 1.16-20; iLuk 5.1-11)

13 “Eri a li abi ugbheli shi agbọ ọ. Ini ugbheli o wasẹ oviọlo oyọli-a, aa ke tigbe mhọli abi a li ya rọli gbo mele ugbheli-a. Aa ke rọli ya li emhikhoghwo dọse a ku ọli kua ni a ri awẹ lighi ọli eke.

14 “Eri a li abi ákpá shi agbọ ọ. Owa ni a tọ shi ukhomhi ute ọa ya sheli. § 15 Aa mẹ ogbọ ni ọ ya ri ákpá ru se, ọ khukhu ọli shi atalabi. Eri ọ ya ri ochoghọ rue ọli nga asha na keghe, ni o ke mẹ eke ni egbọ ni e la oni owa e ke mẹ eke.* 16 Lighọ zẹ ni ákpá oye o ke gẹ khase egbọ, ni e rọ mẹ ikanya enete eye ni e mẹ asha kuẹghie Eshinegba ni ọ la iloghie.†

Osesẹ abi ishi eyi iMosisi o ngme

17 “A khi dabi khi eri mhi bhale ya shishi Ishi eyi iMosisi eke-a, a khi a dabi khi eri mhi bhale ya shishi emini emekeḡuele e sesẹ-a. Iiye! Eri mhi bhale ya rẹ wẹ tse. 18 Zẹ mhẹ gueye khi eke ali ukhuli e kha da kie la ọ ne, ukpamhi ingme okhoghwo ọa ya wa Ishi eyi iMosisi-a, ini emini e keke wẹ shi eke shi nya ẹa li bhale ya tse.‡ 19 Itobọ ighọ, ọnini ọ da gbe ushi ni o ga she nẹ a nya, ni ọ gbolo ẹ sesẹ egbọ e li lighọ ne, lọli ọ ga ya she nẹ nya Eghiele oyi Eshinegba, ọnini ọ da riẹle wẹ ni ọ gbolo ẹ sesẹ egbọ eni ishi eyi Eshinegba ne, ọ ya khi

‡ 5:12 Li zẹ 2 Okhe 36.16; Ika 7.52 § 5:14 Li zẹ iJon 8.12; 9.5

* 5:15 Li zẹ iMak 4.21; iLuk 8.16; 11.33 † 5:16 Li zẹ 1 iPit 2.12

‡ 5:18 Li zẹ iLuk 16.17

onofunẹ Eghiele oyi Ẹshinẹgba. ²⁰ Mhi gueye ẹ khi ini igue-ngeli oyeẹ ọa da doṣe igue-ngeli oyi esese Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi ne, aa ya lo Eghiele oyi Ẹshinẹgba.

Osese oyi ingme elemhi ibibi

(iLuk 12.57-59)

²¹ “A suọ khi ẹghẹghe ni o doṣe khi a gueye eni egbhali, ẹẹ, ‘Khi gbe ugbeli, onini ọ da ligho ne, a ya ri ọli gue ẹzo.’” ²² Ama memena mhi gueye ẹ khi oni ọ da mhuẹ ofu deba inyoghuo ọli ne, a ya roli gue ẹzo. Oni ọ da lie inyoghuo ọli, ‘Yeye ogbọ afue ọna!’ A ya rue ọli bhale deba enighie. Oni ọ da lu inyoghuo ọli, ‘Yeye oyeghe ọna!’ O ya la okhena erali na ilimhi iriere.

²³ “Ini u mhuẹ isomhopfa ni u wa nono ni u ro ghi Ẹshinẹgba ukhomhi atete, ni u ro da sato khi inyoghuo ẹ ọ mhuẹ ofu ne shi emini u riẹle ọli ne, ²⁴ ze oni isomhopfa ogho obọ shi odalo atete, u je apfe ni yeye ali oni inyoghuo ẹ ni a ro riẹle, u tige bhale ya ri isomhopfa oye na Ẹshinẹgba.

²⁵ “Ini obe ẹ ọ rue ẹ le ikotu, nyanya lema li abi a li la ode ẹ le egho neni a ramhi agho. Ini ọa khi igho, ọ ya rue ẹ na oso-ezo, oni oso-ezo ọ rue ẹ na ogbanelemhi, ọ rue ẹ ya khukhu shi owa ighumha. ²⁶ Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye ẹ khi, waa ya rote agho lasale ini u waa li ze oko na fie pfo nya.

Osese ingme okia

²⁷ “A suọ ẹghẹghe ni o doṣe khi a lie, ‘Khi kia okia.’” ²⁸ Ama memena mhi gueye ẹ khi onini ọ da ri oghuemhe itsebo bino okpotso ne, ọ she kia

---

§ 5:21 Li ze Okiali 20.13; iDeut 5.17 * 5:27 Li ze Okiali 20.14; iDeut 5.18

okia deba ọni ọkpotoso elemhi usamhi udu oyọli.
 29 Irarigho, ini o khia khi ẹloe na obita oye o ya ze
 ni u lo owa ere, vuonyo li pfia, irari khi o ti ne ini
 egbe ẹa gba ne ya lo iloghie, dose khi yeye nya u lo
 ilimhi iriere.† 30 Ini o khia khi obita oye o ya ze ni u
 pfido ya lo owa ere, khi ọli pfia. O tine ni u ze obo
 oghuo ya lo iloghie dose khi yeye nya u lo ilimhi
 iriere.‡

Oseṣe ipfa ughue-a

(iMat 19.9; iMak 10.11-12; iLuk 16.18)

31 “A li ngme ọli shi Ishi eyi iMosisi khi, ‘Omose o
 kha khu ughue ọli, o nya ebe ipfa ughue-a na li.’§
 32 Ama memena mhi gue e ye e khi, oni o da khu
 ughue ọli ni o khia khi ọa khi eri o kia okia ne, o
 she yese oni ọkpotoso mele ọkiokia-a. Omose ni o rue
 oni ọkpotoso ogho, eri o li kia okia.*

Oseṣe ironga

33 “A gbo li suo khi a gueye egbo ena ẹlele, ‘A khi
 da ironga ni a ro nga, ama emini u romhi Onomhue
 ro nga, khi da o, ligho roli tse.’† 34 Emini mhi ke gue
 e ye e mena khi, khi ga romhi isheli kpa. Khi romhi
 idane irari khi oobo ukpekhomhi oyi Eshinegba o
 la.‡ 35 Khi gbo li romhi ekekhe, irari khi lolu khi
 akphawe-nga oyi Eshinegba. Wexhi iJerusalemu,
 irari khi lolu o khi ẹoli oyi Oghie no fune.§ 36 Khi
 ga ri ukhomhi oye romhi ishe, irari khi waa ya

† 5:29 Li ze iMat 18.9; iMak 9.47 ‡ 5:30 Li ze iMat 18.8; iMak
 9.43 § 5:31 Li ze iDeut 24.1-4; iMat 19.7; iMak 10.4 * 5:32 Li
 ze iMat 19.9; iMak 10.11-12; iLuk 16.18; 1 iKori 7.10-11 † 5:33 Li
 ze iLev 19.12; iNoba 30.2; iDeut 23.21 ‡ 5:34 Li ze iJem 5.12; Aza
 66.1; iMat 23.22 § 5:35 Li ze Aza 66.1; Iwolo 48.2

dobe ri ętsui oghuo kpe bishi a wę khi eri u dobe roli ya pfuase-a. ³⁷ Ungmemhi oye o lese migha shi ii, okekhi iye, emini o da dose igho ne, obọ oyi Okphaghię o te bhale.

Khi ri onobe fali ota onobe
(iLuk 6.29-30)

³⁸ “A suọ khi a kpe ngme ọli, khi, ‘A ri ukpeloe fata ukpeloe, ali ekoli o fata ekoli.’* ³⁹ Ama mena, mhi gueye ę, a khi rięle ọgbọ to ọ ini ọ rięle ę onobe. Ini ọgbọ, ọ lase ę esọ obita nyene ona ọgobọ na li gbo lase. ⁴⁰ Ini ọgbọ ọ nono ni loli lue ęzọ, ni loli ro mie ę awulu oye, bie gbo gueghie oni u sọ kpọke ma ọ nali. ⁴¹ Ini ọgbọ ọ ri itoto lie u tsua itsua na lue imali oghuo, tsua wę imali eva. ⁴² Ini ọgbọ ọ mhila ę emhi, rona li. Ngmomhi na oni ọ ye ongmomhi deba ę.

Mhọli inono na ebe ę
(iLuk 6.27-28,32-36)

⁴³ “A she suọ khi a lie, ‘Nono ingme oyi ọnuzi-ava oye, u ke biselemhi ọbe ę.’† ⁴⁴ Ama mhi gueye ę. Nono ingme oyi ọbe ę, u gbo sọ iromhi na eni mu okhọli vule shi ę ọ. ⁴⁵ U kha lina, eri u wa ngeli abi itę na iloghie. Irari khi loli ọ ri ovọ oyọli ę to na ęgbọ okhọlo ali ęgbọ enete. Igho ọ gbo lie ruęę amę na ęgbọ okhọlo abi ọ lie ruęę ọli na ęgbọ enete. ⁴⁶ Sę u ke li ya me asha mhue eleli obọ oyi Eshinegba ini u lese nono ęgbọ ni e nono ingme oye? Egbegbi emionoga e lili ę ligho. ⁴⁷ Ini o khia khi inyoghuo ę tse u lese ę tse, ighe ikhioda ni o la yeye ali eni ęa

---

* **5:38** Li zę Okiali 21.24; iLev 24.20; iDeut 19.21 † **5:43** Li zę iLev 19.18

miesuo ọ? Eni ẹa miesuo e lili ẹ ligho. ⁴⁸ Itobo ona, ze ni u gba pfo abi Itẹ na iloghie ọ li gba pfo.”†

6

Oseṣe isomhopfa

¹ “Gue kia ini u khi riẹṣe igue-ngeli abamemhe ukpeloe ẹgbọ. Ini u wa a ligho, wa a ya mhue eleli obọ oyi Eshinegba Ita ni ọ la iloghie.*

² “Ini u ri isomhopfa na ẹgbọ ni ẹa mhue, khi roli pfi akala ke kiakia, abi eni ẹa miesuo ẹẹ li elemhi owa ugamhi ali ifuapfe. Eri ẹ ligho ni ẹgbọ e ba kueghie we. Abi o li mhi li gue ẹ ye ẹ, khi, e she mie eleli eyewe se. ³ Ama rona oni ọ la omunu, khi ze ni ogoṣe ọ lese. ⁴ Eghẹghẹ agho o khi emhi osheli, ni Itẹ ni ọ la iloghie ni ọọ me emini u riẹṣe elemhi osheli, ọ ri eleli ne.

Oseṣe abi a liẹ so iromhi

(iLuk 11.2-4)

⁵ “Yeṣe o ye ini u ya so iromhi khi ya riẹṣe ọli abi eri ugamhi ku alo ni ẹẹ migha epfe ode ali elemhi owa ugamhi ini ẹgbọ e ba ke me we. Abi o li mhi liẹ gue ọli ẹ ye ẹ khi e she mhue eleli oyewe gba se.† ⁶ Ama ini u ya so iromhi, lo elemhi owa oye, u khukhu ode, u so iromhi ghi Ita ẹ ni ọ la osheli, Itẹ ni ọ la osheli ni ọọ me emini a li osheli, ọ ya ri eleli gba ne. ⁷ Ini u ya so iromhi, khi ke riẹṣe ungmehi oghuo ngme itingmingme, abi eni ẹa miesuo ẹẹ li. Eri ẹẹ dabi khi ingmemhi ni e bu doṣe Eshinegba oyewe ọ ro suo we. ⁸ Khi li abi wewe. Itobo khi Itẹ ọ she kpe lese emini u wa nono neni u mhila li.

† **5:48** Li ze iLev 19.2; iDeut 18.13   * **6:1** Li ze iMat 23.5   † **6:5**
Li ze iLuk 18.10-14

9 “U kha sọ iromhi, ke liẹ:
 “Ita anye ni ọ la iloghie,
 anye ri ufumhi na
     eva oye no pfuase,
 10 zẹ ni Omhẹse oye o bhale.
 Zẹ ni a riẹle ọghuẹmhe oye
     eke agbọ abi a liẹ riẹle ọli
     obini iloghie.
 11 Ri eminale ona
     ogbe-namo na anye.
 12 Gbe olamhe kua na anye,
     abi anye liẹ gbe kua
     na egbọ ni e lamhe shi anye ọ.
 13 ‘Khi zẹ ni anye
     de pfilo imufe,
 mie anye pfuese obọ oyi ọkphaghie.’
 14 U kha gbekua na eni e lamhe shi ẹ ọ, Itẹ na
 iloghie ọ ya li gbekua ne. 15 Ama ini u wa a gbekua
 na eni e lamhe shi ẹ ọ, Itẹ na iloghie ọ ya li gbekua
 ne.‡

Abi a liẹ pfi azumhi

16 “U kha pfi azumhi, khi wushe alo-a shi
 ukhomhi abi eni ẹa miesuọ ẹẹ li. Eri ẹẹ nyene alo
 zẹ shi ukhomhi ini egbọ e ba lese khi ẹẹ pfi azumhi.
 Abi o li mhi li gue ẹ yẹ ẹ, e she mhue eleli oyewe
 se. 17 Ama u kha pfi azumhi, ri oili shishi ukhomhi
 ro dala egbe-a, u pfiono itsu-a shi ukhomhi, 18 ini
 egbọ e khi lese khi azumhi wa pfi. Ama oni Itẹ ni
 ọọ me osheli nya ọ ya ri eleli ne gbodojo.

Epfun ena obini iloghie
(iLuk 12.33-34)

‡ 6:15 Li zẹ iMak 11.25-26

19 “Khi ti ẹpfue ma leghe na egbe ẹ shi el-emhi agbọ ona, ni ifu e la le emhi, ni emhi e la mu ọghuọghuo-a, ali ni ighiatọ e la dobe ẹ do. §
 20 Ochoghọ ti ẹpfue ma iloghie ni ifu ẹa dobe la le emhi, ali ni emhi ẹa la mu ọghuọghuo-a wẹkhi ighiatọ e dobe la do. 21 Irari khi asha ni ẹpfue oye o la aghọ udu oye ọọ la.

Ákpá oyi idiegbe

(iLuk 11.34-36)

22 “Ikpamhi alo e khi ákpá ni idiegbe o mhuẹ. Ini ukpẹloẹ oye o dala, egbe eye nya o khi ákpá. 23 Ama ini alo eye ẹa ti, idiegbe eye nya e khi alo ebili. Ini a ke bhale ya ẹ khi ákpá ni o la idiegbe oye o khi obili, se oni obili o ke beşi liẹ gba ramhi shi idiegbe oye!

Eshinegba ali ẹpfue

(iLuk 16.13; 12.22-31)

24 “Ogbọkhoghuo ọa dobe ya ga ega ava. Eri o ya nono ingme oyi ọghuo, elemhi ọnọkpọle ẹẹ bi ọli. O ya ke suọ esọ na ọghuo, o ri ukpẹloẹ gbe ọnọkpọle. Ogbọ ọa ya dobe ga Eshinegba ali ukpaghọlo utoghuo.

25 “Onana o ze ni mhi ro gueye u khi ke sa usamhi emini a le ali emini a da, wẹkhi usamhi egbe ẹ emini u ya so. Agbọ oye ọa fu doşe eminale? Abi khi eri idiegbe oye ọa fu doşe ode? 26 A bino ipfeli ni e la idane, ẹa ro kọ wẹkhi eri ẹẹ khiẹşe tima shi aka. Ama eri Itẹ na iloghie o kie ri ẹloẹ ẹ khu wẹ. Aa mu ẹloẹ doşe wẹ? 27 Oņgeẹ ọnọghuo o dobe ya ri isamhi ali ayele khi iwakati oghuo kpẹ ma agbọ oyọli?

28 “Elo o zẹ ni a rọ ọ sa usamhi ode ni a rọ ọ ku egbe? A bino idodo ni e la ifui ebuli, khi ẹa ya gbe akanya wẹkhi eri ẹ fia ide zu egbewẹ. 29 Ama mhi gueyẹ ẹ khi ashini Oghie iSolomoni ọ mhue ufumhi ramhi, ọa khue akhue ramhi udodo okhoghwo ena.* 30 Ini Eshinegba ọ lina ri ide ku ebuli tse, ni o kha la ọ amo, ako o to-a, se ọa ke lie li ri ode ku ẹ? Eẹ egbo ni irudunga oyeẹ o she. 31 Itobo igho khi ke yele obini u ya me eminale le ali obini u te ya me da, ali obini u te ya me ide ku egbe. 32 Emhi enana eni ẹa miesuo e na khu, ama Ite na iloghie ọ lese khi a kha mholi emhi eghoghwo kpa. 33 Ochoghwo kpe ze ni Eshinegba ọ mhese shi agbo oye ne, ni u ri eni omhese gbe akanya, khi ọ ya ri emhi enekpole nya ma ọ ne. 34 Irarigho, khi ke ze ni ayele ako o nase udu amo, ako o ya sa usamhi egboli. Ogbelẹ ogbogbo o mhue anasemhe oyoli.”

7

Igue egbo ezọ (iLuk 6.37-38,41-42)

1 “A khi gue egbo ezọ, ini Eshinegba ọ khi gue ẹ ezọ. 2 Irari khi abi u li gue egboese ezọ, igho Eshinegba ọ li ya gue ezọ oye. Emi ni u rọ mhese na ogboese a li rọ ya mhese ne.*

3 “Elo o ze ni u rọ me uku ni o la inyoghwo ẹ eloe ni u waa rọ me ufolo ọara ni o pfida ẹ eloe? 4 Se u ke lie gueye inyoghwo ẹ, ‘Ze ni mhi rue ẹ uku eloe le,’ ni yeye oye wa a rọ me ufolo ọara ni o pfida ẹ eloe? 5 Yeye ọ ri ugamhi ku alo, kpe rue ufolo ọara ni o

* 6:29 Li ze 1 Ighie 10.4-7; 2 Okhe 9.3-6 * 7:2 Li ze iMak 4.24

pfida ẹ ẹloe-a ne neni u tigbe ya meke rue oni o la oyi inyoghwo ẹ ọ-a.

⁶ “Khi ri emhi ipfuase na ewa. Khi pfi emini o mu ẹloe abi igolu ghi igulu. Eri e ya wu we eke-a, e so alo okhọli ghue ẹ.

Mhila, u nono, u kpheli
(iLuk 11.9-13)

⁷ “Mhila khi a ya ro ne. Nono khi u ya me rue, kpheli obo ode khi a ya khueghie-a ne. ⁸ Irari khi oni o mhila, loli a ro o na. Ogbọ ni o nono loli o me ẹ rue. Oni o kpheli obo ode, loli a khueghie-a a na.

⁹ “Ongege onoghwo o bia ni omioli o ya mhila li ibuledi ni o ya rue echeli na li? ¹⁰ O kha mhila ẹ afele, enye u ya rue na li? ¹¹ Ini ee ni a khi egbo ebe a lese abi a li ri eminente ẹ na imi ẹ, se Ita ni o la iloghie o ke beshi li ya ri eminente na egbo ni e mhila li? ¹² Irarigho, abi u nono ni ogbo li riele deba ẹ, yeye li ligho riele deba li. Irari khi emini Ushi oyi iMosisi ali emekeguele e sese nya na.†

Ode unuekpẹ na pfi ali ona gbada
(iLuk 13.24)

¹³ “Ro te ode unuekpẹ na pfi lo. Irari khi ode unuekpẹ na gbada ali ode agbala na gbada o khi ode ni o je owa ere, ebubu egbo e rote o. ¹⁴ Ode ni o je iloghie eri oo riele, ode unuekpẹ ni a te ẹ je o, oo pfi, ama ikuku egbo e rote o.

Qara ali ikpamhi eyoli
(iLuk 6.43-44)

¹⁵ “A be eke ma emekeguele egbholi. Eri e ri ekuẹ osumha ku egbe, ama elemhi udu oyewe, idumhi

† 7:12 Li ze iLuk 6.31

ni ẹ nyano ọgbọ le e khi. ¹⁶ Angeli oyewẹ o rẹ wẹ ẹ khasẹ emini e khi. Ọkphẹkphẹ ọa ya mọ udumhi olomu, wẹ khi eri ọọ mọ udumhi ọkhua eni. ¹⁷ Ọara onete ọọ mọ udumhi onete. Ọara ni ọa ti ọọ mọ udumhi ni ọa ti. ¹⁸ Ọara onete ọa ya mọ udumhi ni ọa ti, wẹkhi eri ọara ni ọa ti o dobe ya mọ udumhi onete. ¹⁹ Ọara kpa ni ọa da mọ udumhi onete ne, eri a ya khi ọli pfia, a tose ọli a. ‡ ²⁰ Itobọ ighọ emini emekeguele ẹgbhọli ẹẹ riẹlẹ, u te ẹ lẹsẹ wẹ. §

Mhi aa lẹsẹ oni u khi

(iLuk 13.25-27)

²¹ “Ọa khi ọgbọkpa ni ọọ lu mhe, ‘Ọnọmhuẹ, Ọnọmhuẹ’ ọ ya lo eghiele oyi Eshinegba, ama ẹgbọ ni ẹ riẹlẹ ọghuẹmhe oyi Itamhe ni ọ la iloghie. ²² Ini ẹlẹ iguẹzo o ramhi, ebubu ẹgbọ e ya liẹ mhe, ‘Ọnọmhuẹ, Ọnọmhuẹ, anye ẹẹ she ri eva oye mẹ eke guele, anye ri eva oye khu ẹgbọ iyẹmhe ebe egbe-a, anye gbo gbe ikanya ọnyaloa ọdoda?’ ²³ Eghẹghẹ aghọ mhi ya gueye wẹ gboo, ‘Mhi aa lẹsẹ ẹ. A vu mhe ana le pia, ẹẹ ẹgbọ ọkhọlọ ena.’* ”

Ẹgbọ ava ni e tọ owa

(iLuk 6.47-49)

²⁴ “Ọgbọkpa ni ọ da suọ ungmehi oyẹmhe ni ọ da rọli gbe akanya ne, eri ọ li abi ọgbọ ọlẹsingme ni ọ tọ owa nga ukhomhi ẹche. ²⁵ Ini amẹ o riẹ ruẹ, ni ochikpho o rọ tu, khi akpekpeli o riẹ li gbe oni owa ogho, ọa o ya de, irari khi ukhomhi ẹche a tọ li nga. ²⁶ Ama ọgbọ ni ọ da suọ ungmehi oyẹmhe ni ọa da rọli gbe akanya ne eri ọ li abi oyẹghẹ ni ọ tọ owa nga ekhashe. ²⁷ Amẹ o kha ruẹ, ni ochikpho

---

‡ **7:19** Li zẹ iMat 3.10; iLuk 3.9 § **7:20** Li zẹ iMat 12.33 * **7:23** Li zẹ Iwolo 6.8

o rọ tu, ni akpekpeli o rọ li gbe oni owa ogho, oni owa o de kua, o de udemhi o sanabe.”

²⁸ Abi iJesu o rọ ngme se, oseşe oyoli o ri abo sha eni e legba. ²⁹ Irari khi eri o şeşe egbọ abi ogbọ ni o leşe emini o o şeşe.†

8

Omose ashomha

(iMak 1.40-45; iLuk 5.12-16)

¹ Abi iJesu o rọte ukhomhi ute tiemhile, ebubu egbọ e bhale deba li. ² Igho omose ashomha oghuo o bhale ya wugha iJesu odalo, o o li, “Onomhue, ini o ghole e, u dobe ya re mhe ze.” ³ IJesu o nise obo-a ti oli, o o li. “O ghole mhe, khi oni o ze.” Aghoaghọ oni omose o ze. ⁴ IJesu o o li, “Khi gueye ogbokhoghuo, ama ka ri egbe e khase ekpodalougamhi eyi Eshinegba, ni u riele iluasobo ni iMosisi o o a ke riele ini a ri oni efafe mu pfuase.”*

Irudunga ni okhọli-okhue o rokhase

(iLuk 7.1-10)

⁵ Abi iJesu o rọ lo iKapanomu le, okhọli-okhue ni o mhesẹ na ekhọli-okhue egbhueshe oyi iRomu oghuo o bhale ya lema li ikpaghiobo. ⁶ O o li, “Onomhue, oni o o ga mhe o ga yeshi apfe e ghu-a egbegbo. Eri o guoghọ a.”

⁷ IJesu o o li, “Mhi ya bhale ya roli ze.”

⁸ Oni okhọli-okhue o o li, “Onomhue, iye, leşe ngme oni ungmehi tse, khi oni o o ga mhe o ya ze. Irari khi mhia fu te ni u wa bhale apfe oyemhe. ⁹ Mhemhe oyemhe, mhi li mhọli ekhọli-okhue eni e

† 7:29 Li ze iMak 1.22; iLuk 4.32 * 8:4 Li ze iLev 14.1-32

fu doṣe mhe, mhi li mhuṣe elese ni mhia mheṣe na. Mhi kha gueye ɔna ɔ ke le, ɔɔ le, mhiṣe ɔlese ɔ bhale, ɔ bhale. Mhi khe ɔni ɔɔ ga mhe ɔ li ona, ɔ li ɔli.”

¹⁰ Abi iJesu ɔ ro suɔ emini ɔni ɔmose ɔ ngme, abo e sha li. ɔɔ eni e deba li, “Abi o li mhi li gue ɔli e ye e ena khi mhia me irudunga onabi onana ghue eke iZireni. ¹¹ Mhi gueye e khi ebubu eḡbo e ya rote obini ovɔ o te e ngale ali obini ovɔ o te e lo eko, bhale ya nu Aburaamu ali Aziki ali iGiekɔpu shito ukue na eghiele na iloghie†. ¹² Ama eḡbo ni e kha la iloghie, a ya pfi we je eke alo ebili ni e la ke vie, ee le ako ako.”‡ ¹³ IJesu ɔɔ ɔni ɔkhɔli-okhue ɔgho, “Ke je khi o ya ligho ne abi u li mhɔli irudunga egho.” Igho ɔni ɔɔ ga li ɔ ze ɔni eghēghē ni iJesu ɔ la ngme ɔli igho tee.

*IJesu ɔ ri ebubu eḡbo ze
(iMak 1.29-34; iLuk 4.38-41)*

¹⁴ Abi iJesu ɔ ro bhale apfe oyi iPita, ɔ me khi ɔɔo iPita ni ɔkpotso ɔ yeshi khi ɔɔ ghu ughuamhi iba. ¹⁵ IJesu ɔ ri obo ti ɔli, eni iba e lase ɔli egbe le. ɔ vule ɔ fe li ɔli epfeṣe.

¹⁶ Abi ogbomhi o ro mu eke, ebubu eḡbo e wolo eni e mhɔli ayemhe ebe ɔdoda bhale ghi iJesu. Igho iJesu ɔ ri ungmehi unu khu we eni ayemhe ebe egho egbe ku a. ɔ gbo ri eni ee ghua nya ze. ¹⁷ Eri a me enana ni ungmehi ni Azaya ɔmekēguele ɔ ngme o bhale ya tse; Ni ɔɔ,
“Lo lighuo ɔ mie awa umha-ze,
ɔ tsua ighuamhi eyawa ya kua.”§

† **8:11** Li ze iLuk 13.29   ‡ **8:12** Li ze iMat 22.13; 25.30; iLuk 13.28

§ **8:17** Li ze Aza 53.4

*Emini ideba-ijesu-kia o ya mie ogbọ ọ rue
(iLuk 9.57-62)*

¹⁸ Ijesu ọ mę olele egbọ ni e le gasẹ ọli, ọọ e zẹ ni wẹwẹ e da je ukiękię obini o kpọle oyi okẹ onięmhi iGalili. ¹⁹ Ọsẹsẹ Ishi eyi iMosisi ọghuo ọ bhale deba li ọọ li, “Ọsẹsẹ, mhi ya debẹ ke je obiobini wa je kpa.”

²⁰ Ijesu ọ sọli ọ, ọọ li. “Inyako e mhọli esẹ, ipfeli e mhọli eko, ama Omi Ọgbọ ọa mhọli ashini ọ de ukhomhi ẹ gbe.”

²¹ Ọmọsẹ olese ni ọ khi ọmọ odukhokho oyọli, ọ lu ọli, ọọ li, “Ọsẹsẹ, zẹ mhẹ kpẹ je apfẹ ya ri itamhẹ ni ọ ghu-a tọ ne.”

²² Ijesu ọ sọli ọ, ọọ li “Ke deba mhẹ, zẹ ni eni e ghu-a e ri eni e ghu-a tọ.”

*Ijesu ọ pfohmise akpekpeli ukhomhi okẹ onięmhi
(iMak 4.35-41; iLuk 8.22-25)*

²³ Ijesu ọ lo elemhi ọkọ-okẹ onięmhi, eniyẹ odukhokho eyọli e li lo deba li. ²⁴ Utoghuo-kpe, akpekpeli onięmhi oo li oni ukhomhi okẹ onięmhi. Ukuku emhi o kpọle dẹnẹ ni oni ọkọ-okẹ onięmhi ọa rọ ku luẹ. Ama iJesu ọọ lese-a ²⁵ Eniyẹ odukhokho eyọli e ya guise ọli le, ẹ ọli, “Ọnọmhue, tsumhi anye! Awa ya pfua!”

²⁶ Ọọ wẹ, “Elọ o zẹ ni a rọ lina na ulishi, Eri irudunga oyẹẹ oo na beshi shẹ?” Ighọ ọ vule nu oni akpekpeli ngme, oni okẹ o de ma.

²⁷ Abọ e sha egbọ nya ni e la aghọ, e mhila, “Ọgbọ nabisẹ ọnana ọ khi, egbegbi ozughu oyi okẹ onięmhi ali akpekpeli e ga suọ esọ ọ na li.”

*Ijesu ọ ri emọsẹ ava eni e mhọli ayemhẹ ebe ze
(iMak 5.1-20; iLuk 8.26-39)*

²⁸ Abi iJesu o rọ da je ukiękię obini o kpọle oyi okę onięmhi iGalili obini iGadara, emọse ava ni e rọte atalimhi lasese e bhale deba li. Eni emọse ava ena e mhọli ayemhę ebe ni e yese wę ngme ni o rẹwẹ nono ingme. Egbọ ęa ke gbudu rọte oni ode dọse. ²⁹ Eni ayemhę ebe eghọ ni e la eni emọse egbe, e tsesẹ utoghuokpe, ę ọli, “Elo e ku anye ali yeyę gbe, yeyę Omi Eshinegba? Eri u bhale ya nase anye neni oni eghęghę o ramhi?”

³⁰ Igulu ni e bu ę la epfe aghọ le eminale. ³¹ Ighọ eni ayemhę ebe eghọ e lema iJesu, ę ọli, “Ini u khu anye ya fię, khu anye ya lo eni igulu eghọ egbe.”

³² Ighọ iJesu oọ, “A ke vu!” Ighọ e lasese ya lo eni igulu egbe. Eni igulu nya e na ya tiemhi esesọ oni ute, ya lo oni okę, e ghuloa. ³³ Emọse ni e ri eni igulu u kia, e na kua, e je ifui apfe ya guele emini a mę ali emini eni emọse ni e mhọli ayemhę ebe e mę. ³⁴ Ighọ egbọ ni e la oni ęoli nya e fię lasese deba iJesu. Abi e rọ mę ọli, e lema li o kpekpe o lase wewę eke le.

9

Ijesu o ri omose ni o guoghọ-a ze (iMak 2.1-12; iLuk 5.17-26)

¹ Ijesu o lo oko-okę onięmhi, o da oni okę iGalili mu egbe pfi je ukiękię obini o kpọle, o bhale apfe oyọli obini iKapanomu. ² Emọse eghọ e tsua omose ni o guoghọ-a shi iya bhale. Abi iJesu o rọ mę irudunga oyewę, oọ oni omose ni o guoghọ-a, “Ri obọ shi udu, omimhę, a she ri olamhę topfa ę.”

³ Ighọ esesę Ishi eyi iMosisi eghuo e nu egbe wę ngme, e lię, “Oni omose ọna o pfi unu-a!”

⁴ IJesu ọ leṣe usamhi ni ẹ sa, ọ mhila wẹ, “Elo ọ zẹ ni a rọ sa isamhi ebe udu? ⁵ Onoghuo o keṣe mhe ya ngme oni omose ne? Ni mhi lie, ‘A she gbe olamhe kua ne,’ Ali ‘Vule ke kia?’ ⁶ Ama, ni a rọ leṣe khi Omi Ogbọ ọ mhue afu elemhi eke agbọ ni ọ rọ gbe olamhe kua na ogbọ.” Igho, ọọ oni omose ni ọ guoghọ-a, “Vule, rue iya oye u ke je apfe.”

⁷ Igho oni omose ọ vule ọọ je apfe. ⁸ Abi eni ebubu egbo e rọ me ona, abo e sha wẹ. E kuęghie Eshinegba ni ọ ri afu onana na egbo.

*Ijesu ọ lu iMatiu ọ deba lue
(iMak 2.13-17; iLuk 5.27-32)*

⁹ Abi iJesu ọ rote agho je odalo, ọ me khi omionoga oghuo ni a lu iMatiu, ọ shito okholo ni a la miono oga. Ọọ li, “Deba mhe.” Igho ọ vule deba li.

¹⁰ Abi iJesu ọ rọ la owa oyi iMatiu le eminale, emionoga eni e bu elese ali ena olamhe e bhale ya ku ma wẹ ọ, e ga nu ọli ali eniye odukhokho eyoli le eminale. ¹¹ Abi egbo iFarisi eghuo e rọ me ona, e mhila eniye odukhokho eyoli, ẹẹ, “Elo ọ zẹ ni osese oye ẹ ọ rọ nu emionoga ali ena olamhe ẹ le eminale?”*

¹² IJesu ọ suo ona, ọọ wẹ, “Oni ọ toto ọa mhue emini ọ ri obo ẹ li, ama oni ọto ọọ ye apfe obo. ¹³ A ka wena emini a ri ona ngme, ikhi, ‘Ọa khi iluasobo e ghole mhe, ama isomhelemhi’ Ọa khi egbo eni e pfuase ne mhi bhale ya lu e mu pfi, ama egbo ena olamhe.”†

*Omhila oyi ingme azumhi
(iMak 2.18-22; iLuk 5.33-39)*

* **9:11** Li zẹ iLuk 15.1-2 † **9:13** Li zẹ iMat 12.7; Osia 6.6

14 Eniye odukhokho eyi iJoni Oni oḡ batazi eḡbḡ, e bhale deba iJesu, e mhila li, “Elo o fe ze khi anye ali eḡbḡ iFarisi, khi anye e pfi azumhi ni eniye odukhokho eye eḡa ro pfi?”

15 IJesu oḡ we, “Emole omose ni oḡ rue omueshi onogbo e famhi ya mhu e iyese udu-a ini oni oḡ rue omueshi o kie la we iteva? Eḡheḡhe oḡ bhale ni a ro ya rue oni omose ni oḡ rue omueshi onogbo iteva oyewe vu, eḡheḡhe agho e ro tigbe ya ke pfi azumhi.

16 “Oḡbo oḡa ya gbela ode onogbo toma onodio, ini a me ḡho, onodio oḡho o ya nyan-a toma onogbo, o fia ese ni o ke fu ne shi o. 17 U ke neta khi eri oḡbo o ya ku onyo onogbo kulo akpaba eku e lamhi onodio,‡ ini a me ḡho, eri oni akpaba o ya ve-a, oni onyo o ku kua, oni akpaba onyo o li opfu-a. Onyo onogbo a ku e shi akpaba onogbo, eḡheḡhe agho, oni onyo ali oni akpaba onyo e ga migha.”

*Omḡ omueshi ni o ḡhu-a ali okpotso ni oḡa ze
(iMak 5.21-43; iLuk 8.40-56)*

18 Abi oni ungmehi o kie la iJesu unu, okhemhu e iju oḡhuo o bhale ya wugha li odalo, oḡ li, “Kpeḡpe bhale ya ri obḡ ti omimhe ni o lese ḡhu-a, ni o guale.” 19 Igho iJesu o vule deba li vu, eniye odukhokho eyoli e li deba li.

20 Igho okpotso oḡhuo ni oḡia e she ku oḡi egbe ramhi ikpe igbeva o roḡe ukhokho ti mama iJesu, o ri obḡ ti oḡi esḡ ode. 21 Itobḡ khi o she ngme oḡi shi udu khi, “Mhi kha da lese ri obḡ ti iJesu ode tse ne, mhi ya ze.”

‡ 9:17 Akpaba oyi eku e lamhi eḡbo iju e ku onyo o shi.

²² Igho iJesu o mu egbe nyene, o me oli, oo li, “Kpotso khi ke ze ni ulishi o mue irudunga ni u mhue o she re ze.” Aghoaghо oni okpotso o ze.

²³ Abi iJesu o ro ramhi owa oyi oni okhemhue, o bhale ya e khi egbo e la agho. Ee vie oni omueshi ni o ghu-a egho. Agho oo li nyoghoo. ²⁴ O gueye ogbokpa o lase agho le, khi oni omueshi o aghu ne khi eri o lese-a. Eni egbo e suo ungmehi ni o ngme, ee gia li. ²⁵ Eni egbo e fie je olase se, iJesu o lo elemhi oni owa, o mu oni omueshi obo, oni omueshi o vule. ²⁶ Okeke oni ingme ona o gbhiaku asha kpa oni edeli.

Ijesu o khueghie ezalo ava alo-a

²⁷ Ijesu o ke rote agho vu je odalo, ezalo ava e deba li. Ee tse se lema li, e lie oli, “Mhue isomhelemhi na anye, omi iDefidi.”

²⁸ Abi iJesu o ro lo elemhi oni owa, eni ezalo ava e bhale deba li. O mhila we, “A miesuo khi mhi ya dobe re e ze?”

E ke oli, “Gueguegue.”

²⁹ Igho iJesu o ri obo ti we alo, oo we, “Alo eye e e khueghie-a abi a mhue irudunga.” ³⁰ Ikpamhi alo eyewe e khueghie-a. Ijesu o tse agua ye we e khi gueye ogbokhoghuo emini a me. ³¹ Ama asha ni e ramhi kpa, eri e gueye egbo, e gue ingme oyi iJesu ye egbo asha kpa.

Ijesu o ri ungmehi ze

³² Eni emose e vu, a tsua omose oghuo ni o mhue ayemhe ebe bhale, ni o a li ngme unu. ³³ Ijesu o khu oli oni ayemhe ebe ogho egbe ya lase, oni omose o ngme. Abo e sha ogbokpa e lie, “Anye ea kpe me ingme onana ghue eke izireni.”

³⁴ Ama ẹgbọ iFarisi e liẹ khi oghie oyi iyemhẹ ebe ọ ri ekpabọ na li. Lọli o zẹ ni ọ rọ dobe ẹ khu ẹgbọ ayemhẹ ebe egbe-a. §

Egbikanya eyi Ẹshinẹgba ẹa bu

³⁵ IJesu ọ kia la ẹoli khi ẹoli sẹsẹ ungmemhi oyi Ẹshinẹgba elemhi owa ugamhi eyewẹ, ọ tse abọ usomhi onete oyi Eghiele oyi Ẹshinẹgba. Ọ ri ẹgbọ ni e mhue ighuamhi khi ighuamhi i ze.* ³⁶ Abi ọ rọ mẹ eni ebubu ẹgbọ, elemhi wẹ e lala li irari khi udu oyewẹ ọa sheshe itobọ khi ẹa mhọli ọni ọọ kpaghiẹ wẹ obọ, abi isumha ni ẹa mhue ọrẹwẹkia.† ³⁷ Ọ gueyẹ eniyẹ odukhokho eyọli, “Oni ikhiẹsẹ oo gbẹdi gba, ama khi eni ẹ khiesẹ wẹ, ẹa bu.” ³⁸ “A sọ iromhi, ni Ẹshinẹgba ọni ọ mhue ikhiẹsẹ, ni ọ ghie eni e ya khiesẹ oni ikhiẹsẹ fiẹ lasele.”‡

10

*Ijesu ọ ghie ighiusomhi na keẹ ogbava eyọli fiẹ
(iMak 3.13-19; iLuk 6.12-16)*

¹ IJesu ọ lu eniyẹ odukhokho ogbava eyọli kugbe. Ọ ri afu na wẹ, e ke ya khu iyemhẹ ebe ọdọda ẹgbọ egbe-a, e gbo ri ẹgbọ ni e mhue ighuamhi ọdọda ke ze.

² Eva eyi eni ighiusomhi na keẹ ogbava na. Ọni odode khi ISamọ ni a gbolo o lu iPita, ali inyoghuo ọli, Aduru. IJemhisi ali inyoghuo ọli ni a lu iJoni ni e khi imi iZebedi. ³ IFilipu ali iBatolomiu. ITomosi ali iMatiu ni e khi emionoga. IJemhisi omi Afeusi

---

§ **9:34** Li zẹ iMat 10.25; 12.24; iMak 3.22; iLuk 11.15 * **9:35** Li zẹ iMat 4.23; iMak 1.39; iLuk 4.44 † **9:36** Li zẹ iNọba 27.17; 1 Ighie 22.17; 2 Okhẹ 18.16; Ezik 34.5; iMak 6.34 ‡ **9:38** Li zẹ iLuk 10.2

ali iTadiusi. ⁴ ISamo ni ingme o ghọ mu egbe ali iJudasi Isikarọti ni ọ ri iJesu de.

Usomhi ni a ghie eni etuogbava

(iMak 6.7-13; iLuk 9.1-6)

⁵ IJesu ọ ghie eniyẹ odukhokho ogbava ena fiẹ, ọ tse agua yẹwẹ, ọọ wẹ, “A khi je ẹoli oyi ẹgbọ iJeta wẹkhi ẹoli na eke iSameria. ⁶ Ochoghọ a lẹ deba ẹgbọ iZireni ni e li abi isumha ni e waa. ⁷ Abi a liẹ ke lẹ, a ke tse abọ usomhi ona-yẹwẹ, a liẹ wẹ, ‘Eghiele oyi Ẹshinẹgba o she ti bhale.’ ⁸ A ri ẹgbọ ni e mhue ighuamhi ze, a ri eni e mhue efafe ze, a guise eni e ghu-a le, eni e mhue ayemhẹ ebe, a khu wẹ ewẹ egbe lasеле. Afue a ri eni ekpabọ ena na ẹ, a rẹ wẹ kpaghie ẹgbọ obọ afue, a khi mie ifata shi ọ. ⁹ Abi a liẹ lẹ ena, a khi tsua ukpaghọ okhoghwo shi omọ-emhi. ¹⁰ A khi tsua ẹkuẹ pfi sọ, wẹkhi itsua na rọ sọ elese, wẹkhi ekuẹ ni a sọ, wẹkhi ukpokpo na rọ a to ọkpọ, irari khi asha ni ogbọ ọ la gbe aghọ ọ te ẹ le.*

¹¹ “Ẹoli oni a da bhale kpa, a kushi ayi ogbọ nọ da kpẹ abọ mie ẹ, ramhi ẹghẹghẹ ni a ya rọte aghọ vu. ¹² Neni a ya sọ ukhomhi owa okhoghwo, a kpe liẹ, ‘Opfomhẹ o la oni owa ona.’ ¹³ Ini ẹgbọ ne la oni owa e kpe abọ mie ẹ, opfomhẹ oyeẹ o ka nu wẹ la, ama, ini ẹa mie ẹ, opfomhẹ oyeẹ o gbo nyenẹ deba ẹ. ¹⁴ Ini a bhale ẹoli, khi ẹgbọ ne la oni ẹoli ẹa da kpe abọ mie ẹ ne, a kpe abọ ọ-a na wẹ ini a te ọ fiẹ lase.† ¹⁵ Ogbele iguezo, mhi gueye ẹ khi Ẹshinẹgba ọ ya mholi isomhelemhi na ẹgbọ iSodomu ali iGomora dose oni ẹoli oghọ.‡§ ¹⁶ A sato khi eri mhi ghie ẹ fiẹ

* **10:10** Li zẹ 1 iKori 9.14; 1 iTimo 5.18 † **10:14** Li zẹ Ika 13.51

‡ **10:15** Li zẹ iMat 11.24; Igbae 19.24-28 § **10:15** Li zẹ iLuk 10.4-12

lase abi isumha ne la ifuabo idumhi. Irarigho, a ze ni a lese ingme abi enye, ama a mhue ikuegbe-a abi anekhukhu.*

Okholi ni a ya mu vule shi e o
(iMak 13.9-13; iLuk 21.12-17)

¹⁷ “A mu egbe e tsuke, irari khi egbo e ya mu e bhale ikotu, odalo egbhali ni ee so ezọ. E gbe e itali elemhi owa ugamhi eyewe. ¹⁸ E ya ri itobo eva oyemhe muno e bhale deba igovuno ali enighie, ni a gue usomhi onete oyemhe ye we. A gbo pfi otsela oyemhe ye egbo iJu ali egbo iJeta. ¹⁹ A khi yele abi a ya ngme ali abi a ya so we, ini e muno e bhale agbala ezọ. Irari khi emini a ya ngme o ya bhale unu oye e egheghe ni a nono oli shi. ²⁰ Irari khi ingmemhi ni a ya ngme, ea ya khi eye e. Ayemhe-no-pfuase oyi Eshinegba ni o khi ita e, o ya ri ungmehi ni a ke ngme shi e unu.†

²¹ “Egheghe na ngme ena, egbo e ya ri inyoghwo we bhale ni a gbe-a, ita eniye e wolo imi we bhale na gbolo-a, igho eniye e li ya rue itawe bhale na gbe-a.‡ ²² Egbo kpa e ya ke biselemhi e shi irari oyemhe. Ama ogbo ni o da mu irudunga oyoli mhue ramhi ukpese ne, loli a ya mie pfuese.§ ²³ Ini a la asheghuo mu okholi vule shi e o, a na je eoli olese. Mhi ze e lese khi, aa ya gbe akanya ona pfo ne eke iZireni neni Omi Ogbo o nyene egbe e bhale.

²⁴ “Omọ odukhokho o a lese dose oga oyoli, wekhi eri oni oo ga ogbo o ya fu dose oga oyoli.* ²⁵ Omọ

* **10:16** Li ze iLuk 10.3 † **10:20** Li ze iMak 13.9-11; iLuk 12.11-12; 21.12-15 ‡ **10:21** Li ze iMak 13.12; iLuk 21.16 § **10:22** Li ze iMat 24.9,13; iMak 13.13; iLuk 21.17 * **10:24** Li ze iLuk 6.40; iJon 13.16; 15.20

odukhokho o dobe ya li abi oga oyoli, oni oo ga ogbo o ya dobe li abi oga oyoli. Ini a lu odapfe iBezeb, sefe a ke beshi e lu eni e la oni omhue-apfe oyoli.†

Oni a ya ke na ulishi oyoli
(iLuk 12.2-7)

²⁶ “Itobo igho a khi ze ni ulishi o mu e irari khi aa me emini a gba khukhu ni o ya ya khueghie a, wekhi eri a me emini o sheli ni o ya ya lasele.‡ ²⁷ Emini mhi gueye e eliyose a ngme oli lasele ini ogbe o gbe-a. Ungmemhi ni a bena gueye e, a la ukhomhi owa ngme oli lase ni egbo e suo gboo. ²⁸ A khi na ulishi egbo ni o khia khi idiegbe e lese dobe ya gbe-a, ni ea dobe ya pfuse ogbo ayemhe-a. Ama a na ulishi oyi Eshinegba no kha gbe-a se o gbo mhue ekpabo ro ya pfuse ayemhe-a elemhi ilimhi iriere. ²⁹ U lese khi ukpaghua a ri ipfeli otuava de? Ama aa me ongewe ni o ya ghu-a ni Eshinegba o ya lese. ³⁰ Eshinegba o she leli egbegbi itsu ni e la e ukhomhi nya. ³¹ Itobo igho, a khi ze ni ulishi o mu e, irari khi a mu eloe dose ipfeli ni e bububu.

Eni e migha na iJesu ali eni e kie oli
(iLuk 12.8-9)

³² “Ogbo ni o da gue ungmehi oyemhe ye egbo ne, mhi ya li gue ingme oyoli ye Itamhe ni o la iloghie. ³³ Ama onini o da la ukpeloe egbo kie mhe, mhi ya li kie oli ukpeloe oyi Itamhe na obini iloghie.§

Ijesu o ri opfomhe bhale ama okemhi
(iLuk 12.51-53; 14.26-27)

† **10:25** Li ze iMat 9.34; 12.24; iMak 3.22; iLuk 11.15   ‡ **10:26** Li ze iMak 4.22; iLuk 8.17   § **10:33** Li ze 2 iTimo 2.12

34 “A khi sa khi opfomhẹ mhi rọ bhale eke agbo. Mhi aa rọ opfomhẹ bhale, ama ogbhoro. 35 Eri mhi bhale ya to okhue na

“ ‘Omose ali itali,
 okpotso ali inyoli,
 osamọ ali inyodoli.

36 Unuekpe oyi ogbọ,
 ebe oli e la.’*

37 “Ogbọ ni ọ da nono ingme oyi ita okekhi inyo dose ingme oyemhẹ ne, ọa ya dobe khi omọ odukhokho oyemhẹ. Ogbọ ni ọ da nono ingme oyi omi oli dose mhe ne, ọa ya dobe khi omọ odukhokho oyemhẹ. 38 Ogbọ ni ọa da kpha apfida oyoli tsua ni ọ ke deba ete-awẹ oyemhẹ ne, ọa ya dobe khi omọ odukhokho oyemhẹ.† 39 Oni ọ da mu agbo oyoli mhue gagaga ne, o mema ya de oli obọ-a, ama oni rue agbo oyoli obọ-a shi eke itobo oyemhẹ ne, ọ ya me eleli agbo oyoli.‡

Eleli
(iMak 9.41)

40 “Ogbọ ni ọ da kpe abọ mie e ne, mhemhẹ ọ kpe abọ mie. Oni ọ da kpe abọ mie mhe, oni ọ ghie mhe ọ kpe abọ mie. § 41 Ogbọ ni ọ da kpe abọ mie omekẹguele oyi Eshinegba ne, ọ ya mhue isomhopfa onayi omekẹguele. Oni ọ da kpe abọ mie ogbọ ni ọ pfuase ne irari khi ọ da khi ogbọ ni ọ pfuase, ọ ya mhue eleli oyi ogbọ ni ọ pfuase. 42 Ini ogbokhoghuo ọ die amẹ ni e pfomhẹ na egbọ eni ẹa mu eloe ena da ne, irari khi e da khi eniye odukhokho eyemhẹ,

* **10:36** Li ze iMika 7.6 † **10:38** Li ze iMat 16.24; iMak 8.34; iLuk 9.23 ‡ **10:39** Li ze iMat 16.25; iMak 8.35; iLuk 9.24; 17.33; iJon 12.25 § **10:40** Li ze iMak 9.37; iLuk 9.48; 10.16; iJon 13.20

mhi gue ọ yẹ ẹ gueguegue khi eleli oyọli ọa ya de ọli obọ a.”

11

Ijesu ali iJoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ
(iLuk 7.18-35)

¹ Abi iJesu ọ rọ gueye eniye odukhokho ogbava eyọli emini e ya riẹle se, ọ je ẹoli ni e la eke iGalili ya sese, ọ gbolo tse abọ oni usomhi onete.

² Abi iJoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ ọ rọ la owa ighumha suọ ikanya ni iKirisiti ọọ gbe, ọ ghie eniye odukhokho eyọli ghi ọli, ³ E le ya lina mhila li. “Ye ye u khi oni iJoni ọ ngme khi ọ ya bhale, abi anye ri ẹloe shi eke ke khe ọgbọ ọlese?”

⁴ Ijesu ọ sọ we ọ, ọọ we, “A nyene egbe ya gueye iJoni emini a suọ ni a me. ⁵ Ezalo ẹe khueghie alo-a, eni e guoghọ awe-a, e vule ẹe kia, a ri eni e mhue ighuamhi ẹkuẹ idiegbe ọdoda ze, elesọ ẹe suọ esọ, ẹgbọ ni e ghu-a, a guise we le. A gbolo ẹ tse abọ usomhi onete ye ẹgbọ eni ẹa mhue.* ⁶ Ikhivose o khi na ọgbọ ni ọa mhọli akhokhomhe shi ingme oyemhe!”

⁷ Eniye odukhokho eyi iJoni ee vu se, iJesu ọọ ngme ingme oyi iJoni khasẹ eni e legba. Ọ mhila we, ọọ. “Abi a rọ fiẹ je ọdagbe ifufu ni a rọ ya bino iJoni, ọgbọ nabise a dabi khi a ya me? Ebuli ifulo ni akpekpeli ọ pfi ẹ nga pfi ẹ tiemhi a dabi khi a ya me? ⁸ Ini ọa khi ighọ shọ, elọ a dabi khi a ya me abi a rọ fe fiẹ lase? Ọmose ni ọ sọ itsua eni e somhi otse a sa khi a ya me? Iiye o! Ẹgbọ eni ẹe sọ itsua eni e somhotse, apfe oyi oghie ẹe la. ⁹ Elo a fe fiẹ lase

* **11:5** Li ze Aza 35.5-6; 61.1

khi a ya mę shọ? Ọmekeguele? Gueguegue, ama mhi gueye ẹ, ọni ọ gbo fu doṣe ọmekeguele a mę. ¹⁰ IṢoni ọ khi ọni ọgbọ ni Ebe-no-pfuase ọ ngme ingme oyọli, ni Ẹshinegba ọ la liẹ,

“ Mhi ya kpẹ ghie aghiusomhi oyemhẹ ralo nẹ,
ni ọ ya khueghie ode-a nẹ.”†

¹¹ Abi o li mhi li gue ọli ye ẹ khi, iṢoni ọ fu doṣe ọgbokpa ni ọ la agbo ona ghue, ama, ọgbọ ni ọ ga kpọkẹ nya obini Eghiele oyi Ẹshinegba, ọ fu doṣe ọli. ¹² Rọte eghẹghẹ oyi iṢoni Ọni ọọ batazi egbọ ya ramhi ogbe na amo, Ẹshinegba ọ te ẹ ri ikakabo mholi omhese oyọli shi agbo oyi egbọ, ama ikakabo egbọ e ke rọ ọ lo ọ. ¹³ Irari khi emekeguele nya ali Ishi eyi iMosisi, e mę guele shi eke ramhi eghẹghẹ oyi iṢoni.‡ ¹⁴ Ini a ya lama shi ọ, iṢoni ọ khi ọni Elaja ni ẹ khi ọ ya nyene egbe bhale.§ ¹⁵ A mholi eso, a suọ emini mhia gueye ẹ, ni a rọli gbe akanya.

¹⁶ “Elo mhi ri agbhotu ona ya khokho? Eri e li abi ikuku eniye ni e shito epfepfe oki ni e lu egbe we,

¹⁷ “ Anye pfi ofele na ẹ,
aa lama gbe ishimhi,
anye to uwolo
ni a rọ vie olimhi shi ẹ ọ,
ama aa lama vie.’

¹⁸ Abi iṢoni ọ rọ bhale, eri ọọ pfi azumhi, ọa lama da onyo, irarigho egbọ e liẹ khi, ‘Ayemhẹ Okphaghiẹ oo nase ọli.’ ¹⁹ Ama Omi Ọgbọ ọ ke bhale, ọọ le ọọ da, egbọ kpa e ke liẹ khi, ‘Ọgbọ unu-emhi ali ọdonyo ọ khi, ni ọ nu emionoga ali ena olamhẹ ẹ

---

† **11:10** Li zẹ iMala 3.1 ‡ **11:13** Li zẹ iLuk 16.16 § **11:14** Li zẹ iMala 4.5; iMat 17.10-13; iMak 9.11-13

mu ọmọle.’ Emini Ẹshinẹgba ọọ riẹ, o ri ilẹsingme oyọli ẹ khase.”

*Emini ẹoli ni ẹa lama mu pfi ẹẹ me
(iLuk 10.13-15)*

²⁰ Igho iJesu o li ze emuebe na egbo ni e la ẹoli ni o la gbe ikanya onyaloa ebubu eyoli, itobo khi ẹa mu pfi, ọọ li. ²¹ “Epfua o khi ne, iKorazi! Epfua o khi ne, iBetisaida! Irari khi ini ikanya onyaloa ni a gbe ifui ẹoli eye ẹ khi a li gbe we iTai ali iSidoni lo, e kha she vie osoli na egbewe shi olamhe eyewe, e te olamhe eyewe mu pfi agboagbo.* ²² Ama mhi gueye ẹ khi, o ya somhi iTai ali iSidoni egbe dose ẹ, ogbele iso-ezo ²³ Yeye iKapanomu, eri a nono ni a ya yase ẹ nga idane ramhi irarogbe? Iiye o! Eri a ya pfi ẹ tiemhi ooke ilimhi iriere. Irari khi ini onyaloa ni a gbe khase ẹ khi a gbe we eke iSodomu lo, o kha la o ramhi amo.† ²⁴ Ama mhi gueye ẹ khi o ya somhi iSodomu egbe dose ẹ, ogbele iso-ezo.”‡

*Bhale deba mhe ni u mholi iyemhea
(iLuk 10.21-22)*

²⁵ Egheghe agho iJesu o lie, “Ita, Onomhue, ni o mhue eke ali ukhuli, mhi tse uwegbe khi emini u ro sheli na eguebe, ali eni e fialo-a, khi u rewe khase egbo ni ẹa mu ọloe. ²⁶ Igho, Ita, ina o li ghole ẹ shi.

²⁷ “Itamhe o she ri emhikpa nga mhe obo. Ogbokhoghuo ọa la o, ni o lese oni Omọ, se ni Ita.

---

* **11:21** Li ze Aza 23.1-18; Ezik 26.1--28.26; iJọe 3.4-8; Emo 1.9-10; iZaka 9.2-4 † **11:23** Li ze Aza 14.13-15; Igbae 19.24-28 ‡ **11:24** Li ze iMat 10.15; iLuk 10.12

Ọgbọkọghuo ọa la ọ ni ọ leşe Ita se ni ọni Ọmo, ali eni ọni Ọmo ọ lama ri ọni Ita khasẹ. §

²⁸ “A bhale deba mhe, eẹ nya ni a tsua itsua ni eẹ khose e, mhi ya ri iyemhe na e. ²⁹ Ari egbe mie emini mhi e a ke ri e, a rote obọ oyemhe wena, itobo khi mhii pfo mhe gba, ali khi udu oyemhe o mholi iriegbe-tiemhile, ni a mhue iyemhe. * ³⁰ Irari khi emini mhia lie a ri e ọni o ze e ri e ye ghe le lo, ali khi eri itsua eyemhe ee fue.”

12

Ijesu ọ khi Onomhue oyi ele iyemhe
(iMak 2.23-28; iLuk 6.1-5)

¹ E ghe ghe ni a ngme ena, ijesu ọ rote ifui ishemhi iakpa dose ele iyemhe. Okiamhi oo gbe eniye odukhokho eyoli. Igho e li be eni iakpa, e le we. *

² Abi e gbo iFarisi e ro me ona, e oli, “Ghe khe! Eniye odukhokho eye e ri e emini Ishi eyi iMosisi ọa lama shi a ri e ele iyemhe.”

³ O so we o, oo, “Aa she kpe ze emini iDefidi o ri e abi okiamhi o ro gbe oli ali apfoli? ⁴ Eri o lo elemhi owa oyi Eshinegba, lo li ali apfoli, e ya rue ibule di oni o pfuase le, ni ushi ọa lama shi e le. Oni ibule di ona, ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba tse, e lese le oli. † ⁵ Abi khi aa rote ebe ushi iMosisi ze oli khi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba ni e la Owa Oyi Eshinegba, ee gbe ushi-a ogbele iyemhe, ama o gbo ọa ro mu ota so we? § ⁶ Ama mhi gueye e khi o gbo ni o fu dose Owa Oyi Eshinegba o la ana. ⁷ Ini a

§ 11:27 Li ze iJon 3.35; 1.18; 10.15 * 11:29 Li ze iJere 6.16

* 12:1 Li ze iDeut 23.25 † 12:4 Li ze iLev 24.9 ‡ 12:4 Li ze 1

iSam 21.1-6 § 12:5 Li ze iNoba 28.9-10

leşe emini a ri oni ungmehi ona ngme shi Ebe-no-pfuase lo, ni oḡ, ‘Iḡlemhi o ghole mhe, ḡa khi iluasobo,’ aa kha ke pfa ezḡ mu eni eḡa lue.* ⁸ Irari khi mhemhe Omi Oḡbḡ mhi khi Oḡomhue ḡyi oḡbeḡe iyemheḡa.”

*Ijesu ḡ ri ḡmḡse ni obḡ oyḡli o cheḡheḡe-a ze
(iMak 3.1-6; iLuk 6.6-11)*

⁹ Abi iJesu ḡ rḡte aghḡ vu, ḡ lo elemhi owa ugamhi oyewe. ¹⁰ Ighḡ ḡmḡse oghuo ni ḡ cheḡheḡe obḡ oghuo-a, ḡ la akaghḡ. Eḡbḡ eghuo e la aghḡ ni e nono ni wewe e mu ingme shi iJesu egbe, ighḡ e mhila li. E ḡli, “O fe ti ni a ri oḡbḡ ze eḡe iyemheḡa?”

¹¹ Ijesu ḡḡ we, “Ini ḡngeḡe ḡ fe mhḡli osumha, ni ḡ rḡ de pfilo ateke eḡe iyemheḡa, wa a ya fe mu ḡli ḡ lasele?† ¹² Oḡbḡ ḡ mu eḡoe dḡse osumha! Irarighḡ, Ishi eyi iMosisi o lama shi ḡ, oḡbḡ ḡ rieḡe onete oḡbeḡe iyemheḡa.”

¹³ Ighḡ ḡḡ ḡni ḡmḡse ni ḡ cheḡheḡe obḡ oghuo a eghḡ, “Nise obḡ oyewe-a.” Ighḡ ḡ nise ḡli-a. Oni obḡ o na ya to abi onokpḡle ¹⁴ Ighḡ eni eḡbḡ iFarisi e fie ya ye uḡbamhi abi e li ya gbe iJesu-a.

Oni ḡḡ ga ni Eshineḡba ḡ ze

¹⁵ Abi iJesu ḡ ke rḡ leşe uḡbamhi ni e gba, ḡ rḡte aghḡ vu je oboese, ebubu eḡbḡ e deba li. Ḳ ri eni e mhḡli umha-ze nya ze. ¹⁶ Ḳ tse agua ye we e khi gueye eḡbḡ ḡni ḡli khi. ¹⁷ Eri a ri ona ri ungmehi ni Azaya ḡmekeḡuele ḡ ngme bhale ya tse, ni ḡ la lie, ¹⁸ “Oni ḡḡ ga oyemhe
ni mhi ze na,

ḡni mhi nono ingme oyḡli,

* **12:7** Li ze iMat 9.13; Osia 6.6 † **12:11** Li ze iLuk 14.5

ni ọ ri egbe ẹ mu mhe,
 mhi ya ri Ayemhe oyemhe
 shi ọli egbe,
 ọ ya ri igue-sọ-ẹzọ oyemhe
 khasẹ ishishi nya.

19 Ọa ya nu ẹgbọ wola
 wẹkhi eri ọ ya tsesẹ
 ni ọgbọ suọ ifui apfe.

20 Ọ ya kuegbe-a
 nu eni ẹa mhue ekpabọ ngeli,
 abi a li kuegbe-a mu ọakpa
 ni akpekpeli o pfigbe vule.

Ọ ya le elemhi
 eni ẹẹ nono ikpaghiobo,
 abi ọgbhali ọa liẹ la apfe
 ni amẹ o gbe erali
 ni o la umutse pfuse-a,
 ya ramhi ni ọ rọ
 ri igue-sọ-ẹzọ leghie.

21 Itobọ ighọ ẹgbọ iJeta nya
 e rọ regbenga eva oyọli.”‡

Ijesu ali iBezebo

(iMak 3.20-30; iLuk 11.14-23)

22 Ighọ ẹgbọ eghuo e rue ọmọse ọghuo ni ọ mholi
 ayemhe obe bhale ghi iJesu. Ọ zalo ọ gbo khi
 ungmenu. Ijesu ọ ri ọni ọmọse ze. Ọọ ngme, ọgbolo
 ẹ me eke. 23 Ighọ abọ e sha eni ẹgbọ nya, e mhila,
 e liẹ, “Abi khi iJesu ọna ọ khi Ọni Ọmiepfuese omi
 iDefidi ni ẹ khi ọ ya bhale?”

‡ 12:21 Li zẹ Aza 42.1-4

²⁴ Abi ẹgbọ iFarisi e rọ suọ ona, e ke, “Ekpabọ eyi iBezebọ ni ọ khi oghie ọyi iyemhẹ ebe nya, ọ rọ khu ẹgbọ iyemhẹ ebe egbe lasele.”§

²⁵ Ijesu ọ she leṣe usamhi oyewe, ọọ we, “Eghiele ni o da kemhi shi iku-iku ni o nu egbewe ẹ khọli ne, eri o ya pfua. Ighọ khi ẹoli ali unuekpe ni e kemhi egbe nu egbewe ẹ khọli, ẹa doḅe ya migha.

²⁶ Ini Okphaghie ọọ khu Okphaghie lase, ọ she kemhi egbọli. Seḅ eghiele oyọli o ke li doḅe ya migha?

²⁷ Ini mhi ri ekpabọ eyi iBezebọ ẹẹ khu ẹgbọ ayemhẹ ebe egbe a, ekpabọ eyi oghuo ẹgbọ eye ẹ e rọ khu we kua? Emini eni ẹẹ deba ẹ ẹẹ rieḅe o rọkhasẹ khi aa rọte ode. ²⁸ Ama ini o khia khi Ayemhẹ oyi Eshinegba mhi rọ ọ khu ayemhẹ ebe kua, lọli o rọkhasẹ khi Eshinegba ọ she ẹ mhesẹ shi ẹ egbe.

²⁹ “Oghuo ọ fe leṣe ya vule, ọ doṣe lo apfe oyi omose akama ya tsua li itsua vu. Oa khi eri ọ kpe ya ge ọli shi eke? O tigbe doḅe tsua li itsua owa?

³⁰ “Oni ọa da nu mhe la ne, eri ọ biselemhi mhe, ali khi oni ọa da nu mhe ti ẹ gbili ne, eri ọ miatse ku a.* ³¹ Irarigho, mhi gueye ẹ khi, a ya ri olamhe ali ungmehi ipfiunu-a nya topfa ogbọ, ama aa ya tigbe ri ungmehi ipfiunu-a ni a ngme deba Ayemhe-no-pfuase topfa ogbọ. ³² A ya doḅe rọ topfa onini ọ da pfi unu-a deba Omi Ogbọ, ama aa ya rọ topfa oni ọ da pfi unu-a deba Ayemhe-no-pfuase, elemhi agbọ ni a la memena, ghe agbọ ni o ke ẹ bhale.†

---

§ **12:24** Li ze iMat 9.34; 10.25 * **12:30** Li ze iMak 9.40 † **12:32** Li ze iLuk 12.10

Udumhi ọọra a te ẹ lẹsẹ ọọra
(iLuk 6.43-45)

³³ “Ri ẹlọe khu ọara, o ya mọ umọmhi onete, ini u waa ri ẹlọe khu ọara, o mọ umọmhi ni ọa ti. Irari khi umọmhi oyi ọara a te ẹ lẹsẹ emini oni ọara o khi.‡

³⁴ Sẹẹ ẹẹ ẹgbọ ebe ni a kholọ abi ẹnye afue, a liẹ ngme ungmehi onete unu? Usamhi ni e vọ ọgbọ udu o rọli ẹẹ ngme ungmehi rọte unu lasele.§

³⁵ Udu onete ọgbọ ọnete ọ te ẹ ngme ungmehi onete lasele. Ighọ ungmehi obe o li rọte udu oyi ọgbọbe ẹ lasele. ³⁶ Ama a lẹsẹ khi ọgbọgbọ ọ ya zọnọ abi ọ li ngme ungmehi afue unu lasele ogbele isọ-ẹzọ. ³⁷ Irari khi ungmehi unu oye a rọ ya pfa ẹzọ nẹ, ungmehi unu oye a gbo rọ ya pfa ẹzọ mu ẹ.”

Irokhase oyi ijona
(iMak 8.11-12; iLuk 11.29-32)

³⁸ Ighọ ẹgbọ iFarisi ali esese Ishi eyi iMosisi eghuo ẹẹ iJesu, “Ọsese, ri ọlele ọnyalọa oghuo khase anye.”*

³⁹ Ọ sọ wẹ ọ, ọọ, “Eẹ ẹgbọ ọkholọ ni aa ri igesikia ga Eshinegba.” Áá mhila mhe ọlele ọnyalọa? Ọgbọkholọghuo ọa ya ri ọlele okholọghuo khase ẹ, sẹẹ ni onabi a rọkhase oyi ijona ọmekeguele.† ⁴⁰ Irari khi abi ijona ọ li la elemhi oyi afele ogbele ese ele ọguota ali ele iyose, ighọ Omi Ọgbọ ọ li ya li la elemhi eke ogbele ese, ele ọguota ali ele iyose.‡ ⁴¹ Ẹgbọ iNineve e ya mu ẹzọ vule shi ẹ ẹgbọ agbhotu

---

‡ **12:33** Li zẹ iMat 7.20; iLuk 6.44   § **12:34** Li zẹ iMat 3.7; 23.33; 15.18; iLuk 3.7; 6.45   * **12:38** Li zẹ iMat 16.1; iMak 8.11; iLuk 11.16
† **12:39** Li zẹ ijona 1.17–2.10; iMat 16.4; iMak 8.12   ‡ **12:40** Li zẹ ijona 1.17

ona ọ ogbele iguezo, irari khi e mu nyene abi iJona ọ ro tse abo ungemhi oyi Eshinegba ye we. Ama memena, oni ọ ga fu dose iJona ọ la akana, ama aa lama mu pfi. §

Abi ayemhe obe o lie kia

(iLuk 11.24-26)

⁴² Oghie-okpotso oyi eke iSheba ọ ya mu ẹzo vule shi ẹ ẹgbọ agbhotu ona ọ ogbele iguezo, ọ pfa ẹzo mu we. Itobo khi ọọ rote obini odonue bhale ya ri esọ kpe osese ilasingme oyi iSolomoni. Ama memena oni ọ fu dose iSolomoni ọ la akana, ama aa lama pfi esọ shi ọli ọ.*

⁴³ “Ini ayemhe ebe o rote ogbo egbe lasele, eri ọ kpe je eke okhaka ya dudu kia nono ashini ọ je ya yemhe-a. Ama ini ọa me, ⁴⁴ ọ gueye egboli, ‘Mhi ya nyene egbe ukhoko je owa ni mhi kpe te vu.’ Ini ọ nyene egbe bhale agho ni ọ ro ya ẹ khi agho o gbo, khi asha kpa oo pfaase nguene. ⁴⁵ Eghẹghẹ agho, ọ fiẹ je olase ya rue ayemhe ebe ishilua elese ni e kholo dose ọli bhale ya lo agho, e la agho. Eghẹghẹ agho, ikpukhoko oyi oni ogbo ogho o ke ya kholo dose abi o kpe li. Igho o ya li ẹ egbe ẹ ẹgbọ okholo ena.”

Inyo iJesu ali inyoghwo iJesu

(iMak 3.31-35; iLuk 8.19-21)

⁴⁶ IJesu ọ kie ghọ nu eni ebubu ẹgbọ ọ ngme, inyoli ali inyoghwo ọli e bhale. E migha olase, e nono ni wewe e nu ọli ngme. ⁴⁷ Ogboghwo agho, ọọ li, “Inye ali inyoghwo ẹ, e migha olase, ẹ ẹ nono ni wewe e nu ẹ ngme.”

§ **12:41** Li ze iJona 3.5

* **12:42** Li ze 1 Ighie 10.1-10; 2 Okhe 9.1-12

48 Ijesu o sɔli o, oo, “Eghuo e khi inyemhe ali inyoghuo-mhe?” 49 O nise obo ghue eniyeh odukhokho eyoli, oo, “Enana e khi inyemhe ali inyoghuo-mhe. 50 Onini o da ri ungmehi oyi Itamhe na iloghie gbe akanya, loli o khi inyoghuo-mhe oni omose ali oni okpotso ali inyemhe.”

13

*Okhe irokhokho oyi oghiale ni o ko ikpamemhi
(iMak 4.1-9; iLuk 8.4-8)*

1 Efe ni a ngme ena, iJesu o fie owa ya lase, o shito epfe okhe oniemhi. 2 Ebubu egbo e le gashe oli ramhi ni o ro vu ya lo oko-okhe oniemhi shito, eni egbo nya e migha egele oni okhe oniemhi.* 3 O ri okhe irokhokho gue emhi ebubu u ye we, oo we, “A ghe i! Oghiale oghuo o je ishemhi ya ku ikpamhi emhi. 4 Abi o li i ku eni ikpamhi emhi egho, eghuo o e de kua epfe ode. Ipfeli e bhale ya sano we le. 5 Eghuo o, e de nga ukhomhi okpegbhe, ni o mhue eke ni e bu. E nyanya ze. Ama itobo khi oni eke o mhue elamhi ni e pfi imhili lo, 6 ovo o gbolo we-a. E khakha-a, irari khi ea me asha pfi imhili lo eke egbegbo. 7 Ikpamhi eghuo o, e de kulo ashini igba e la. Eni igba e ze, e tono we gbolo-a. 8 Ama ikpamhi eghuo, e de shi egbegbi eke, e fu, e nyese ekhe. Eghuo e ri imomhi asha egbhueshe lasele, elese e ri asha egbhuese lasele, enekpole, asha uye ali igbe. Eghenge agho e ke ya bu dose emini a kpe ro ko. 9 A ze eso, a suo emini mhia gueye e, ni a roli gbe akanya.”

---

* 13:2 Li ze iLuk 5.1-3

*Emini oni okhe iròkhòkhò o migha shi
(iMak 4.10-12; iLuk 8.9-10)*

¹⁰ Eniye odukhokho eyoli e bhale deba li, e mhila li, “Elo o ze ni u ro ri okhe iròkhòkhò o sese eni egbo?”

¹¹ Ijesu o o we, a she mholi ilese oyi osheli abi Eshinegba o she mholi omhese shi e egbe, ama a roli sheli we. ¹² Onini o da kpe mholi, a ya ro ma o na li, o mholi gbeku o. Ama oni o a mhuẹ, a ya mie o li oni o kpe mhuẹ.† ¹³ Emini o ze ni mhi ro ri okhe iròkhòkhò nu we ngme khi.

Ini e riẹ bino,

ẹa ya me eke,

ini e riẹ ri esọ shi eke,

ọa ya lo we esọ.

¹⁴ Lọli o ze khi ungmehi

ni omekẹguele Azaya

o ngme o tse shi we egbe

ni o la liẹ.

“A ya ri esọ shi eke khue,

ama ọa ya tigbe lo e esọ,

a feli ofeli khue,

aa me emhikhoghuo.

¹⁵ Udu oyewe o bi obili-a.

Itobo khi eri

esọ eyewe e zuse,

e gbo guese alo.

Ini ọa khi igho,

e kha ri alo eyewe

ke me eke,

esọ eyewe e kha suọ,

udu oyewe o kha

† **13:12** Li ze iMat 25.29; iMak 4.25; iLuk 8.18; 19.26

mhọli ilęsingme,
 ee kha mu pfi
 bhale deba mhe,
 mhi rẹwe ze.”
 “Eni ẹgbọ e ya ri esọ
 shi eke khue,
 ama ọa ya tigbe lo we esọ,
 e feli ofeli khue,
 ama ẹa me emhikhoghuo.”‡

¹⁶ Ama oye ẹ ọa khi ighọ. Á me afa gba. A ri alo eye ẹ me eke, a ri esọ eye ẹ suọ. ¹⁷ Abi o li mhi li gue ọli ye ẹ khi, emekeguele ebubu ali ẹgbọ eyi Eshinegba ebubu, e li dua ini wewe e me emini a me ali ini wewe e suọ emini a suọ, ama ẹa dobe. §

*Emini okhe irọkhọkhọ oyi oghiale o ngme
 (iMak 4.13-20; iLuk 8.11-15)*

¹⁸ IJesu ọọ. “A ri esọ shi eke, ni e suọ emini oni okhe irọkhọkhọ o ngme. ¹⁹ Ogbọ ni suọ ungmehi omhesẹ ni Eshinegba ọ mhọli shi agbọ oyi ẹgbọ, ni ọa lo ọli esọ ne, lọli ọ li abi ikpamhi emini e de kua epfe ode. Eri okphaghie ọọ bhale ya sanọ li wewe udu kua. ²⁰ Eni e ze nga ukhomhi okpegbhe, eri e li abi ogbọ ni ọ kha suọ ungmehi, ọ ga ri oghelẹ mie ọli. ²¹ Ama ọa tiemhi ọli udu, itobọ ighọ, ọa migha tесе. Irarighọ, ini omunu o bhale ali ni a rọ mu okhọli vule shi ọli ọ shi itobọ oni ungmehi, ọ de ode a aghoaghọ. ²² Ikpamhi ni e ze shi ifu igba, wewe e li abi ogbọ ni ọ kha suọ ungmehi oyi Eshinegba, inase-udu shi ingme agbọ ali oghuemhe oyi epfue, e tono oni ungmehi abi igba, ọa dobe

‡ **13:15** Li ze Aza 6.9-10 § **13:17** Li ze iLuk 10.23-24; iJqn 8.56; Iburu 11.13; 1 iPit 1.10-12

mọ umọmhi.* ²³ Ikpamhi ni e zẹ shi egbegbi eke, e li abi oḡbọ ni o kha suọ ungmemhi oyi Eshineḡba o lo ọli esọ. O mọ umọmhi. Eghuo e kha mọ imọmhi egbhueshe, elese mọ egbhuesẹ, eghuo o uye ali igbe.”

Okhe irokhokho oyi ebuli ofaghue ali ado

²⁴ Ijesu o gbo zẹ okhe irokhokho olese khasẹ wẹ, oḡ wẹ, “Eri omhesẹ oyi Eghiele oyi Eshineḡba o li abi omose oghuo ni o kọ ado enete shi ishemhi oyọli.”

²⁵ Eḡiyose, khi egbokpa e ya lese-a, oḡe ọli o bhale ya kọ ebuli ofaghue solọ shi ọli o, o vu. ²⁶ Eni ado e zẹ khi e fu khi e ri itsagha lasele, eni ebuli ofaghue e li zẹ lasele.

²⁷ “Igho eni eẹ ga eyi oni omose e bhale ya gueye ọli, eẹ ọli, ‘Oga egbegbi ado ni u kọ shi ishemhi oye, ebuli ofaghue e nu wẹ zẹ lasele kia solọ shi wẹ?’

²⁸ “Obe mhe o rieḡe ona.

“Eni eẹ ga e mhila li, ‘Wa a nono ni anye vuolo eni ebuli o kua?’ ²⁹ Oḡ wẹ, Iiye! Irari khi ini a vuolo eni ebuli-a, a ya do obọ vuolo eni ado ma eni ebuli.

³⁰ A zẹ ni e ga fu kugbe ya ramhi eḡheḡhe ikhiẹse. Eḡheḡhe agho, mhi ya gueye eni eẹ khiẹse, e kpe vuolo eni ebuli-a, e ge wẹ ikhuli, e tose wẹ-a, e tigbe khiẹse eni egbegbi ado shi aka na mhe.”

Okhe irokhokho oyi ukpamhi oara imositadi

(iMak 4.30-32; iLuk 13.18-19)

³¹ Ijesu o zẹ okhe irokhokho olese khasẹ wẹ. Oḡ wẹ, “Eri omhesẹ ni Eshineḡba o mholi shi agbọ oyi eḡbọ o li abi ukpamhi oara ni a lu imositadi ni omose oghuo o ro ya kọ ishemhi oyọli. ³² Ukpamhi ọli, o

* **13:22** Li zẹ iMat 19.23; 1 iTimo 6.9-10,17

khi oghuo ikpamhi ẹra ni e she ne nya, ama ini o fu vule, loḷi o ke fu doṣe emini a ko shi oni ishemhi nya. O mele ọara oni ofunẹ a. Ipfeli e bhale ya ku eko shi iguabo eyoli.”

*Okhe irokhokho oyi ifuma
(iLuk 13.20-21)*

³³ Ijesu o gbo ze okhe irokhokho olese khasẹ we, ọọ we, “Eri omhesẹ ni Eshinegba o mholi shi agbo oyi egbo o li abi ifuma ni okpotso o ro ma ifulawa ni o bu wushe, ni o roli fuma shi o.”†

³⁴ Okhe irokhokho ijesu o ro gue ingme ena yewe. Oa tigbe gue ingme okhoghuo yewe ni ọa khi okhe irokhokho. ³⁵ Eri ona o ya tse shi ungmehi ni omekeguele o ngme. Ni ọọ,

“Okhe irokhokho
mhi ro ya nu we ngme.

Mhi ya gue ingme
ni a rote igbaekele
oyi agbo ro sheli ye we.”‡

³⁶ Abi ijesu o ro ze eni ebubu egbo obo, ni o ro ya lo elemhi owa, eniye odukhokho eyoli e bhale deba li. Eẹ oḷi, “Gueye anye emini okhe irokhokho oyi ebuli ofaghue ogho o ngme.”

³⁷ Ijesu ọọ, “Ogbo ni o ri eni egbegbi ikpamhi emhi ekomhi ko, o khi Omi Ogbo. ³⁸ Oni ishemhi o khi oni agbo ona, eni ikpamhi ado enete egho e khi egbo ni e ya ri egbewe na Eghiele oyi Eshinegba. Eni ebuli ofaghue e khi egbo eyi Okphaghie. ³⁹ Okphaghie o khi Obe ni o ri eni ebuli ko ifu ishemhi. Oni

† **13:33** Li ze iLuk 13.20-21; iGal 5.9; Igbae 18.6   ‡ **13:35** Li ze Iwolo 78.2

egheghe ikhiesẹ o khi ikpukhokho agbọ, eni eni ẹẹ ga egho e khi igeni eyi Eshinẹgba.

⁴⁰ “Ezeze abi a li ti eni ebuli gbili tose-a egho, igho ikpukhokho agbọ o ya li. ⁴¹ Omi Ogbọ o ya ghie igeni eyoli ya wolọ ẹgbọ ni e yese ẹgbọ pfidọ ali eni e li okholọ elemhi eghiele oyoli lasele. ⁴² A ya pfi wẹ kulo elemhi avuerẹ, agho ẹgbọ e la ya ke viẹ ẹ le akọ akọ. ⁴³ Egheghe agho ẹgbọ eyi Eshinẹgba e ya ke gẹ abi ovo elemhi agbọ onogbọ oyi Eshinẹgba. A mhọli esọ, a suọ emini mhia gueye ẹ ni a rọli gbe akanya.”

Okhe irokhokho oyi epfue ni a ro sheli

⁴⁴ “Eri omhesẹ ni Eshinẹgba o mhọli shi agbọ oyi ẹgbọ o li abi epfue ni a ro sheli ifui ishemhi, ni omose o tonọ eke me rue, ni o nyanya gbo rọli sheli. Egbe e mu ọli, o ya ri emini o mhọli nya de, o ya de oni ishemhi ogho.

⁴⁵ “Eri omhesẹ ni Eshinẹgba o mhọli shi agbọ oyi ẹgbọ o li abi omose ni o nono ugbhe-ema. ⁴⁶ Ini o me oni o lo mu ẹloe, o je apfe ya ri emini o mhọli nya de, o de ọli.

Okhe irokhokho oyi aga

⁴⁷ “Eri omhesẹ ni Eshinẹgba mhọli shi agbọ oyi ẹgbọ o gbo li abi aga ni egbifele e pfi lo oke oniemi ni o khishi, e muno ifele ododa. ⁴⁸ Abi oni aga o ro vo, e ti ọli ngale egele. Igho, e shito e sanọ ifele eni e khi egbegbewe o kulo ughughu, e tsua eni ẹa ti kua. ⁴⁹ Igho o ya li ogbele ni o kpe ukhokho. Igeni eyi Eshinẹgba e ya sanọ ẹgbọ okholọ ifuabo ẹgbọ eni e pfuase lasele. ⁵⁰ E pfi ẹgbọ okholọ egho kulo owa ere, ni e la ke viẹ, ẹẹ le akọ akọ.

⁵¹ “Eni ingmemhi ena nya e she lo ẹ esọ?” Ẹ ọli, “Ii.” ⁵² Oọ wẹ, “Irarigho, eri oşese ushi nya ni o mele omo odukhokho-a, ni o da mie Eghiele oyi Eşhinegba shi udu, o li abi ogbọ ni o mholi owa, ni o rote elemhi owa ni o ri itsua shi ẹ rue ẹpfue onogbo ali onodiọ lasele.”

Edeli eyi iJesu e kie ọli
(iMak 6.1-6; iLuk 4.16-30)

⁵³ Abi iJesu o ro ze eni okhe irokhokho ena se, O lase agho le. ⁵⁴ O nyene egbe je eoli oyoli. O la owa ugamhi sese, egbo ni e suo ọli, abo e sha wẹ. E mhila, e liẹ, “Obo o te mhue ilęsingme enana, obo o te me ikanya oshabo ena a gbe?” ⁵⁵ “Oa she khi omi ikapita na? Oa khi iMeli o khi inyoli, iJemhisi ali iJosefu ali iSamọ ali iJudasi ẹa she khi inyoghuo ọli? ⁵⁶ Ena ẹa khi inyoghuo ọli eni ikpotso ni e ga nu awa la ana ena? Mhie, Obo o te me enana nya?” ⁵⁷ Irarigho, o ri elemhi bi wẹ. §

Igho iJesu oọ wẹ, “Aa me ashini aa la mu ekpe na omekeguele, se ni apfe oyoli ali unuekpe oyoli tse aa la mu ekpe na li.”

⁵⁸ Itobo khi ẹa mhue irudunga, ọa la agho gbe ikanya onyaloa ni e bu.

14

Eghuli oyi iJonni Oni oọ batazi
(iMak 6.14-29; iLuk 9.7-9)

¹ Egeghẹ agho, Erọdu oghie eke iGalili o suo eko iJesu. ² O gueye eni ẹ ga li, oọ, “IJonni Oni oọ batazi na, ni o nyene egbe bhale agbo. Lọli o ze ni o ro ligho mholi afu ro o gbe ikanya onyaloa enana.”

§ 13:57 Li ze iJon 4.44

³ Irari khi Erødu ọ ke kpẹ ghie ya mu iJoni. Ọọ, a ri iweghe ọ ọli, a mu ọli pfilo owa ighumha shi itobọ ingme oyi Erødiasi ughue iFilipu inyoghuo oni Erødu. ⁴ Eri iJoni ọ ke gueye Erødu khi ushi oyi ẹgbọ iJu ọa lama shi ọ ni ọ rọ rue ughue inyoghuo ọli iFilipu shi.*† ⁵ Oni ẹghẹghẹ Erødu ọ nono ni lọli gbe iJoni-a shi oni ingme, ama ulishi oyi ẹgbọ iJu oo mu ọli irari khi ọ lẹsẹ khi ẹgbọ kpa e lẹsẹ khi ọmekeguele iJoni ọ khi.

⁶ Ama, ẹlẹ ni Erødu ọ ghele shi ogbele ni a rọ bia li, omi Erødiasi ọ gbe ishimhi khase we ni o ri egbe mu oni Erødu dose. ⁷ O ri oni Erødu romhi ishe, ọ neta omose gueye oni omueshi khi loli ya ri emiemini ọ mhila lue na li. ⁸ Igho inyoli ọ ya sese oni omueshi, ọ ka gueye itali ọ khi iJoni ukhomhi shi ukpeko na lue.

⁹ Abi ọ rọ ngme ọli ghọ, egbe pfo oni oghie-a. Ama irari ishe ni ọ romhi ali apfoli ni e nu ọli shito, ọọ a ri emini ọ mhila na li. ¹⁰ Igho ọ ghie ya khi iJoni ukhomhi ọ elemhi owa ighumha. ¹¹ A khi oni ukhomhi shi ukpeko a ri ọli na oni omueshi, oni omueshi ọ tsua li ghi inyoli. ¹² Eniye odukhokho eyi iJoni e bhale ya tsua ekuli oyoli rọ ya to. E vu ya gueye iJesu.

*Ijesu ọ ri eminale na ẹgbọ agbele ishe le
(iMak 6.30-44; iLuk 9.10-17; iJon 6.1-14)*

¹³ Abi iJesu ọ rọ suọ emini a me, ọ fiẹ agho lase. O lo oko-okẹ oniemi je asha ni o da-ya ya shito. Abi eni ẹgbọ e rọ suọ ona e ri awe kia le deba li. ¹⁴ Abi iJesu ọ rọte oni oko-okẹ oniemi fiẹ lase, ni ọ rọ me

* **14:4** Li ze iLev 18.16; 20.21 † **14:4** Li ze iLuk 3.19-20

eni ebubu ẹgbọ ẹghọ, elemhi wẹ e ala li, eni ẹa ze, ọ rẹ wẹ ze.

¹⁵ Ogbomhi o mu eke, eniye odukhokho e bhale, ẹẹ ọli, “Waa ke ze ẹgbọ ena ke je, irari khi oola o nuata shi apfe, ni e je ifu ẹoli ya de emhi le.”

¹⁶ Ijesu ọọ wẹ, “Ọa ti ni e lighọ vu tse, a nono eminale na wẹ le.”

¹⁷ Eẹ ijesu, “Ibulẹdi ishe ali ifeḷe ava e khi emini awa lese mhue shi ana.”

¹⁸ Ijesu ọọ wẹ, “A rue wẹ bhale ghi mhe ghue.”

¹⁹ Ọọ, ọgbogbo ọ shito ukhomhi ebuli. Ọ rue eni ifeḷe ava ali ibulẹdi ishe ẹghọ, ọ tsua wẹ idane ọ ri ikphemhi na Eshinegba. Ọ kholo eni ibulẹdi-a, ọ rẹ wẹ na eniye odukhokho eyoli. Eni eniye odukhokho eyoli e kemhi wẹ na wẹ. ²⁰ Ogbogbo ọ le, ọ khue, e kpole. Igho eniye odukhokho eyoli e sanọ eni e kpole vọ ighughu igbeva tsululu. ²¹ Emose agbele ishe (5,000) e le eni eminale, ini aa leli ikpotsọ ali eniye ma ọ.

*Ijesu ọ la ukhomhi oke kia
(iMak 6.45-52; iJon 6.15-21)*

²² Aghoaghọ ijesu ọ gueye eniye odukhokho eyoli e lo oko-okẹ da je ukiekie okẹ obini o kpole, ọ gueye eni ebubu ẹgbọ, ọgbogbo ọ ke je. ²³ Ọ vese eni ẹgbọ kua se, ọ je ukhomhi ute ya so iromhi. Ogbomhi o mu eke, ijesu lolighuo ọ kie la oobo. ²⁴ Eghẹghẹ ni a ngme ena, oni oko-okẹ o she rote eke lo oni oke kia nuata. Igho akpekpeli oniemi oo zughuse oni oke, ni o tsua oni oko-okẹ ya nga ya tiemi.

²⁵ Eḷe uzogbe neni ogbe o gbe-a, ijesu bhale deba wẹ, ọ la oni ukhomhi oke ẹ kia. ²⁶ Abi eni eniye

odukhokho e rọ mẹ ọli khi ọ la ukhomhi oni okẹ ẹ kia, e yila. E tsẹsẹ, e liẹ, “Ayẹmhẹ olimi lọ!”

²⁷ IJesu ọ nyanya nu wẹ ngme, ọọ, “A mhọli udu, mhemhẹ lọ, a khi ke na ulishi.”

²⁸ IPita ọọ, “Ọnọmhue ini yeye lọ igesikia, wẹẹ mhe mhi bhale debe oni ukhomhi okẹ.” ²⁹ IJesu ọọ li, “Bhale.” Ighọ iPita ọ fiẹ oni ọkọ-okẹ lasele, ọọ kia ukhomhi okẹ, ọọ lẹ deba iJesu. ³⁰ Ama abi ọ ke rọ mẹ abi oni ukpokpomhi akpekpeli o li pfiolo, ulishi o mu ọli, ọọ tiemhi elemhi oni okẹ. Ọ tsẹsẹ, ọọ, “Ọnọmhue tsumhi mhe!”

³¹ Ighọ iJesu ọ nise obọ-a ọ mu ọli. Ọọ li, “Elo o zẹ ni irudunga oye o rọ na she. Elo o zẹ ni u rọ mhue akhokhomhe?”

³² Ighọ e ga ya lo elemhi oni ọkọ-okẹ, oni akpekpeli o pfohmẹ. ³³ Ighọ eniye odukhokho eyoli e nyese ukhomhi na li ẹẹ ọli, “Igesikia lọ khi, Omi Eshinegba u khi.”

*Ijesu ọ la iGenesareti ri oni ọọ ghua ze
(iMak 6.53-56)*

³⁴ Abi e ke rọ da oni okẹ ni o khishi, e bhale eke iGenesareti. ³⁵ Abi ẹgbọ ni e la oni eke e rọ lese khi iJesu lọ, e ghie ghi ẹgbọ ni e la ẹoli i kia gasẹ oni ẹoli nya. Ẹgbọ e tsua ẹgbọ eyewe nya ni ẹẹ ghua ghi ọli. ³⁶ E lema li ọ kpekpẹ ọ lese zẹ ni eni ẹ ghua e ri obọ ti esọ awulu ni ọ sọ. Ẹgbọ nya ni e ri obọ ti ọli, e ze.

15

*Oseşẹ ipfuasẹ na ekelemhi
(iMak 7.1-13)*

¹ Ighọ ẹgbọ iFarisi ali esese Ishi eyi iMosisi eghuo e te iJerusalemu bhale ya mhila iJesu, ẹẹ, ² “Elo o zẹ

khi eniye odukhokho eye ẹa ya ri oseṣe ni ititawa e ro shi eke gbe akanya? Ẹa ya kpe abo-a neni e le eminale!”

³ Ijesu oṣo we, “Elo o ze ni a ro ri itobṣo ushi oyeṣe gbe ushi oyi Eshinegba-a? ⁴ Irari khi Eshinegba oṣo lie, ‘Ogbṣo o ke ri ekpe na itali ali inyoli,’ ali khi, ‘Onini o da ku itse na itali okekhi inyoli ne, a gbe oṣi-a.’* ⁵ Ama abi ẹe a ke ngme khi, ini ogbṣo o mholi ikpagho ni o kha ro na itali okekhi inyoli, ni o ke ro lie khi eni ikpagho egho khi loli mu udu pfi, khi Eshinegba loli ke ri eni ikpagho ya na. ⁶ Khi o guẹ kia ini oṣa ke riṣe ri ikpagho na itali ali inyoli. Ina a li ri eloe e gbe ushi oyi Eshinegba ni a ba me asha ke deba oseṣe oye e. ⁷ Ẹe e ri ugamhi ku alo! Azaya Omekeṣe o kpe lina ngme oṣi shi e egbe ni o re, ⁸ “Eni egbṣo ena, unu e ro mu ekpe e na mhe, ama udu oyewe o nuata shi mhe o.

⁹ Afue e mema ga mhe, irari khi oseṣe oyi egbṣo ee seṣe egbṣo, abine khi ishi eyemhe lo.”†

Emini e ri ogbṣo oṣo khi oni oṣa pfuase
(iMak 7.14-23)

¹⁰ Ijesu o lu egbṣo ni e legba, oṣo we, “A ri esṣo shi mhe eke, ni a mhue ilasingme. ¹¹ Oṣa khi emini ogbṣo o roṣe unu le tiemhi elemhi e roli e khi oni oṣa pfuase, ama emini e te oṣi unu ya fiṣe e ri ogbṣo khi oni oṣa pfuase.”

¹² Igho eniye odukhokho eyoli e bhale deba li e mhila li, ee oṣi, “U li lese khi ingmemhi ni u ngme amo khi, o ri elemhi e bi egbṣo iFarisi?”

* **15:4** Li ze Okiali 20.12; 21.17; iLev 20.9; iDeut 5.16 † **15:9** Li ze Aza 29.13

13 IJesu o o we, “Oara ni Itamhe na iloghie o da da ro ko ne, a ya vu oli eke-a.” 14 A khi ze ni ingme oyewe o nase e udu. Ezalo ni eri ezalo e kia e khi. Ini ozalo o mu ozalo onabi loli oboro o kia, eri wewe ava e ga de ya pfilo ateke.‡

15 IPita o o iJesu, “Gueye anye abi oni okhe irokhokho ena e ngme.”

16 IJesu o o we “Aa kie lese emini mhia ngme?” 17 A lese khi emini o da te unu ya tiemhi elemhi khi eri a ne oli e kua? 18 Ama emini o da te unu lasele ne, elemhi udu o te lasele. Ena e khi emini e dobe ri ogbo o khi oni o pfuase. § 19 Irari khi elemhi udu isamhi ebe e te e lasele. Usamhi abi a lie gbe ugbeli, ali abi a lie kia okia, abi lie do ighiatu ni a ro na eta ali iku itsebo ali iyese ogbo-a, ali ni a ro o pfi otsela egbhue.* 20 Emhi enana e ri ogbo o khi oni o pfuase. Ama ini ogbo o le eminale ni o ro kpe abo, o ri ogbo khi oni o pfuase.

*Irudunga oyi okpotso ongi iKena
(iMak 7.24-30)*

21 IJesu o te agho vu, o bhale eke iTai ali iSidoni. 22 Okpotso ongi iKena ni o la ukiekie eke ogho o bhale deba iJesu o lema li, o o li, “Onomhue Omi iDefidi kpekpe mholi ilelemhi na mhe. Omimhe ni omueshi o mhue ayemhe okphaghie. Oo ze mu oli gba memena.”

23 Ama iJesu o a so oli o. Eniye odukhokho eyi iJesu, e iJesu o khu oni okpotso khi o o kpe okeke deba ewe.

---

‡ 15:14 Li ze iLuk 6.39 § 15:18 Li ze iMat 12.34 * 15:19 Li ze iGal 5.19-21; 1 iKori 6.9-10; iRom 14.14

24 Ijesu ọọ wẹ, “Isumha eyi iZireni ni e waa, a ghie mhe ghi tse.”

25 Oni ọkpotoso ọ suọ ona, ọ bhale ya de wugha odalo oyi iJesu, ọọ li, “Ọnọmhuẹ kpekpẹ kpaghie mhe obọ.”

26 Ijesu ọọ li, “Ọa ti ni a rue eminale oyi eniye pfi ghi ewa.”

27 Oni ọkpotoso ọọ, “Ighọ lọ gueguegue, Ọnọmhuẹ. Ama ewa eẹ le eminale ni o rọte ukhomhi itebu oyi oni ọ mholi wẹ de kua eke.”

28 Ijesu ọọ oni ọkpotoso, “Egbegbo u mhue irudunga, a ya ri emini u nono ne.” Aghoaghọ omi ọli ọ ze.

29 Ijesu ọ te aghọ vu, ọ rọte okẹ oniemi iGalili le. Ọ nga ukhomhi ute ya shito. 30 Ebubu egbọ e bhale deba li aghọ, e tsua egbọ ni e guoghọ awe-a, ali eni e zẹ alo ali eni e le esọ, ali eni e ki shi, ali ingmenu ali ebubu egbọ ni e mhue ighuamhi ọdoda bhale ya shi ufuege oyi iJesu. Ọ ri wewe nya ze. 31 Abọ e sha egbọ abi e rọ me khi ingmenu ee ngme, egbọ ni e guoghọ a, e vule kia, eni e zẹ alo e me eke, ighọ, ee kueghie Eshinegba oyi iZireni.

*Ijesu ọ ri eminale na egbọ agbele ene le
(iMak 8.1-10)*

32 Ijesu ọ lu eniye odukhokho eyoli, ọọ wẹ, “El-emhi egbọ ena e ga lala mhe irari khi elee-esẹ na ni e te nu mhe la akana. Eẹ me eminale le. Mhi aa nono ni mhi gueye wẹ e ri elemhi ofue ke je, ini ubi o khi rue wẹ shi ode.”

33 Eniye odukhokho eyoli e mhila li, “Obo a te ya me eminale ni ebubu egbọ ena e ya le ifu oyemi ni awa la ena?”

³⁴ IJesu ọ mhila wẹ, “Ibulẹdi ingme a mhọli shi aghọ?”

E ọli “Iruli ishilua ali ikuku ifeḷe.”

³⁵ Ighọ iJesu ọọ eni ẹgbọ e shito ekekhe. ³⁶ Ighọ ọ rue eni ibulẹdi eghọ ali eni ifeḷe ọ kphemhi na Eshinegba shi ọ. Ọ khi wẹ a, ọ rewe na eniye odukhokho eyọli e kemhi wẹ na eni ẹgbọ. ³⁷ Ọgbokpa ọ le, ọ khue. Eniye odukhokho eyọli e sanọ eni e le kpọle shi ighughu ishilua e vọ tsuulu. ³⁸ Emose agbeḷe ene 4,000 e le eni eminale. Ini ọgbọ ọa leli ikpotso ali eniye ma ọ. ³⁹ IJesu ọ vese eni ebubu ẹgbọ kua se, ọ lo ọko-oke oniemhi je ukiekie eke iMagidaleni.

16

*E mhila iJesu ọ ri ọleḷe khasẹ ewe
(iMak 8.11-13; iLuk 12.54-56)*

¹ Ẹgbọ iFarisi ali iSadusi eghuo e bhale deba iJesu e ya mu ọli fe. E mhila li ọ ri ọleḷe ni o te iloghie bhale khasẹ wẹ.* ² IJesu ọọ wẹ, “Ini ogbomhi ọọ mu eke, a guele khi, ‘Ogbe-namo o ma ti irari khi idane o yile-a.’ ³ Eḷe uzogbe, a guele khi, ‘Ame o ya ruẹ amo irari khi idane ọọ yile, o gbo bishi-a.’ A guẹ bino irarogbe guele abi ogbe o ya li, ama aa dobe ẹ guele emini eghẹghẹ ni a la memena o ngme. ⁴ Eẹ ẹgbọ ebe na agbhotu ona ni aa ri igesikia ga Eshinegba! A mhila mhe ọleḷe? Aa ya ri okhoghuo khasẹ ẹ, se ni onayi iJona ọmekẹguele.”†

Ighọ iJesu ọ pfi wẹ shi aghọ vu.

* **16:1** Li zẹ iMat 12.38; iLuk 11.16 † **16:4** Li zẹ iMat 12.39; iLuk 11.29

*Oyese oyi egbo iFarisi ali iSadusi
(iMak 8.14-21)*

⁵ Abi eniye odukhokho eyoli e ro da oni oke oniemi ni o khi shi je egele ukiękię obini o kpole se, e sato khi wewe ęa yelege tsua ibuleđi. ⁶ Ijesu o o we a mhuę egbhe ę shi angeli oyi egbo iFarisi ali iSadusi ni o li abi afuma oyi oyese.‡

⁷ Eni eniye odukhokho e nu egbewe ngme oli khi itobo khi wewe ęa tsua ibuleđi bhale ijesu o ro ngme ona.

⁸ Ijesu o suo emini e ngme, o o we, “Eni ęa mholi irudunga ena, elo o ze ni a ro gue ęzo eminale? ⁹ Aa kie lese ingme? Aa sato abi mhi ro kemhi ibuleđi ishe na egbo agbele ishe, ighughu ingme a san o eni e le kpole vo?§ ¹⁰ Ali ibuleđi ishilua ni mhi ro na egbo agbele ene le, ighughu ingme a san o eni e le kpole vo?*” ¹¹ Elo o ze khi aa kie lese khi o a khi ingme ibuleđi mhi nu ę gue? Ama, mhię a mu egbe ę shi oyese oyi egbo iFarisi ali iSadusi ni o li abi ifuma.” ¹² Loli eniye odukhokho eyoli e ro tigbe lese khi, o a khi ingme ifuma ni a ro nye ibuleđi o nu we ngme ę shi, ama ingme osese egbholi oyi egbo iFarisi ali iSadusi o o ngme.

*IPita o guele oni ijesu o khi
(iMak 8.27-30; iLuk 9.18-21)*

¹³ Abi ijesu o ro bhale eke iSizeria iFilipi, o mhila eniye odukhokho eyoli, o o we, “Oghuo egbo e famhi ę lie khi Omi Ogb o khi?”

¹⁴ Eę ijesu, “Eri egbo eghuo ę khi iJoni Oni o o batazi egbo u khi, eghuo ę lu ę, Elaja, eghuo o ę khi,

‡ **16:6** Li ze iLuk 12.1   § **16:9** Li ze iMat 14.17-21   * **16:10** Li ze iMat 15.34-38

ijeremaya u khi, eghuo ẹ khi, ọọghuo emekeḡuele u khi.”†

15 IJesu ọọ wẹ, “Eẹ oye ẹ, ọghuo ẹ khi mhi khi?”

16 ISamọ iPita ọ rọ ọli, “Yeye u khi ọni iKirisiti Omi Eshinẹgba ni ọ la ọ.”‡

17 IJesu ọọ li, “Oni a khi vose na u khi, iSamọ omi ijona. Oa khi ọgbọ ọ ri igesikia ona khasẹ ẹ, obọ oyi Itamhe na iloghie o te bhale. 18 Mhi gueye, yeye iPita, (ni u khi eche). Oni ungmehi ni u ngme ena mhi ya ma Igbaa oyemhe ni e mie mhe suo nga, ekpabo oyi eghuli ọa dobe ya mu ọli ọ le.

19 Mhi ya rue okpe oyi eghiele oyi Eshinẹgba ne, emiemini u waa da lama shi elemhi agbo ona ne, Eshinẹgba ọa ya li lama shi ọ obini iloghie, emini u da lama shi elemhi agbo ona ne, ọ ya lama shi ọ obini iloghie.”§

20 IJesu ọ gueye eniye odukhokho eyoli e khi gueye egbo khi lolu khi ọni iKirisiti.

*IJesu ọ gue ingme eghuli oyoli le shi eke
(iMak 8.31--9.1; iLuk 9.22-27)*

21 Rote eghẹghẹ agho vu iJesu ọ te gueye eniye odukhokho eyoli, ọọ, liẹ, “Mhi mema ya je eke iJerusalemu ni mhi la ya me osoli ebubu abo eyi eni egbhali ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esese Ishi eyi iMosisi. A mema ya gbe mhe-a, ama ele nuzi-esẹ a ya guise mhe le bhale agbo.”

22 Igho iPita ọ lu ọli fiẹ je olase ọ liẹ ọli ọ khi ke gbo ngme ghọ, “Eshinẹgba ọ bighi ọli ku a, ogho ọa ya tse shi ẹ egbe!”

† 16:14 Li ze iMat 14.1-2; iMak 6.14-15; iLuk 9.7-8 ‡ 16:16 Li ze iJon 6.68-69 § 16:19 Li ze iMat 18.18; iJon 20.23

23 Ijesu ọ mu egbe pfi ọọ iPita, “Vu mhe ana, ọkphaghie! Ọzuode u khi shi mhe ọ, irari khi waa ya sa isamhi ni e rọte obọ oyi Eshinegba bhale, ama usamhi oyi agbo.”

24 Igho ijesu ọ gueye eniye odukhokho eyoli, ọọ we, “Ini ọgbọ ọ da nono ni loli deba mhe ne ọ mema ya kie egboli ọ tsua apfida oyoli ọọ deba mhe.*

25 Irari khi ọgbọ ni ọ da dua ni loli tsumhi ayemhe oyoli ne, agbo onabi oyi Eshinegba o ya de ọli obọ-a, ama ọgbọ ni ọ da ri itobo oyemhe rue ayemhe oyoli pfi-a ne, ọ ya tsumhi ọli.† 26 Ighe eleli ni ọgbọ ọ ya me ini ọ le ugu agbo ona nya, ni ayemhe oyoli o rọ de ọli obọ-a? Abi khi elo ọgbọ ọ dobe rọ ya fali ota rọ to ayemhe oyoli. 27 Irari khi Omi Ọgbọ ọ ya bhale elemhi ufumhi oyi Eshinegba loli ali igeni eyoli, eghẹghẹ agho ọ ya ri eleli na ọgbogbo abi ọ li gbe.‡ 28 Mhi gueye e khi ẹgbọ eghuo e la ana memena ni ẹa ya ghu ne, ni e rọ ya me khi Omi Ọgbọ ọọ bhale abi oghie.”

17

Imamachi oyi ijesu

(iMak 9.2-13; iLuk 9.28-36)

1 Ogbẹle-esesa o dose se, ijesu ọ rue iPita ali ijemhisi ali iJonikhi inyoghuo ijemhisi, weweghuo kpe e ya nga ukhomhi ute ni o yagha. 2 Ọ la agho mu mela-a ukpeloe we. Alo eyoli e ge abi ovo, itsua ni ọ so e ge abi akpa. 3 O li denẹ, ghe khe, e me khi iMosisi ali Elaja khi e nu ijesu e ngme.

* **16:24** Li ze iMat 10.38; iLuk 14.27 † **16:25** Li ze iMat 10.39; iLuk 17.33; iJon 12.25 ‡ **16:27** Li ze iMat 25.31; iwolo 62.12; iRom 2.6

4 Igho iPita oọ iJesu, “Ọnọmhue, o ma guẹ ti khi anye la ana! Ini o ghọle ẹ, mhi ya tọ okhọlo esẹ, oghuo ọ o khi o yẹ, olese ọ o khi oyi iMosisi, onokpọle o khi oyi Elaja.”

5 Abi ọ kie li ngme, igho otughunu ni o ge nyanyanya o bhale ya khukhu wẹ-a. E suọ khi uruli o rọte oni otughunu liẹ, “Omimhẹ ni mhi nono ingme oyọli na, ni ọ ri egbe ẹ mu mhẹ. A suọ emini ọ gueye ẹ.”*†

6 Abi eni eniyẹ odukhokho e rọ suọ ona, e de yeshi ta alo rughu, ulishi oo mu wẹ. 7 Igho iJesu ọ bhale ya ri obọ ti wẹ, oọ wẹ, “A vule, a khi ke zẹ ni ulishi o mu ẹ.” 8 Abi e ke rọ yase alo eke, ẹa ke me ọgbọkhoghuo agho se ni iJesu lolighuo kpe.

9 Abi e rọ tiemhi oni ute le, iJesu ọ tse agua yẹ wẹ, oọ. “A khi gueye ọgbọkhoghuo emini a me, ini aa li rọte eghuli guise Omi Ọgbọ le.”

10 Eni eniyẹ odukhokho eyọli e mhila li, ẹẹ, “Elo o zẹ khi esese Ishi eyi iMosisi ẹ liẹ khi Elaja ọ mema kpe ya bhale?”‡

11 IJesu oọ wẹ, “Elaja ọ mema kpe ya te ode bhale ya mu egbe emhikpa shi eke. 12 Ama mhi gue ẹ yẹ ẹ khi Elaja ọ she bhale ama ẹgbọ ẹa lama khi loli ọ khi, e li ọli abi o ghọle wẹ. Igho e ya li na Omi Ọgbọ osoli.”§ 13 Igho eniyẹ odukhokho eyọli e tigbe lese khi ingme oyi iJoni Ọni oọ batazi ẹgbọ oọ ngme.

IJesu ọ ri omọ ze
(iMak 9.14-29; iLuk 9.37-43a)

---

* 17:5 Li zẹ Igbae 22.2; iDeut 18.15; Iwolo 2.7; Aza 42.1; iMat 3.17; 12.18; iMak 1.11; iLuk 3.22 † 17:5 Li zẹ 2 iPit 1.17-18 ‡ 17:10 Li zẹ iMala 4.5 § 17:12 Li zẹ iMat 11.14

14 Abi e rọ nyene egbe bhale deba eni ebubu ẹgbọ, ọmọse ọghuo ọ bhale ya wugha odalo oyi iJesu. 15 Oọ, “Ọnọmhuẹ, kpekpe le elemhi omi mhe ni ọ mhue ughuamhi ni ọ mu ọgbọ pfi gbe. O ma nase ọli gba. Isheghuo o mu ọli ẹ pfilo erali, isheghuo ọ de pfilo okẹ. 16 Eri mhi rue ọli ghi eniye odukhokho eye, ẹa dobe rọli ze.”

17 IJesu oọ, “Ashi mhi beshi ri abọ mu udu na ẹ ya ramhi, ẹẹ ẹgbọ ni ẹa mhue irudunga ali iwali ẹgbọ, ẹle ingme mhi ke beshi ri abọ mu udu na ẹ ya ramhi? A rue oni ọmọ ghi mhe ana.” 18 Ighọ iJesu ọ mhese na oni ayemhe ọkphaghiẹ ọghọ, o te ọli egbe fiẹ ya lase, oni ọmọ ọ ze aghọaghọ.

19 Ighọ eniye odukhokho e bhale deba iJesu abi o rọ kpe lẹlighuo le, e mhila li, ẹẹ ọli. “Elo o fe ze khi anye ẹa dobe khu oni ayemhe ọkphaghiẹ ya lase?”

20 IJesu oọ we, “Itobọ khi irudunga oye ẹ oo she lọ. Mhi gueye ẹ khi ini a mhue irudunga ni o she abi ukpamhi ọara imositadi, a ya dobe gueye ute ona, ẹẹ ọli, ‘Vu ana lasele je oobo.’ O lighọ ne abi u ngme. Aa me emini ọa ya ze ẹ ke li.” 21 [Ama ode ni a te dobe khu ayemhe obe onana fiẹ lase khi, ode iromhi isosọ ali azumhi ipfipfi.]*

*IJesu ọ gbo gue ingme eghuli oyoli le shi eke
(iMak 9.30-32; iLuk 9.43b-45)*

22 Abi eniye odukhokho eyoli e rọ bhale iGalili, iJesu oọ we, “Egheghe o she ramhi ni a rọ ya ri Omi Ọgbọ na ẹgbọ de. 23 E ya gbe ọli-a, ama ẹlenuzi-ese a ya guise ọli le bhale agbọ.” Oni ungmehi o ri egbe pfọ we-a.

---

* 17:21 Li ze iMat 21.21; iMak 11.23; 1 iQori 13.2

E mhila iJesu oga oyi Owa ugamhi

²⁴ Abi iJesu ali eniye odukhokho eyoli e ro nyene egbe jele iKapanomu, emionoga na Owa oyi Eshinegba e bhale deba iPita, e mhila li, “Oseseyeye o li fe ze oga oyi Owa oyi Eshinegba?”†

²⁵ iPita oo we, “Ee.”

Abi iPita o ro lo elemhi owa le ya mhila iJesu, iJesu o kpe ngme. Oo, “ISamo, eghuo u fe sa khi enighie ena agbo ona e famhie mie oga? Emo-ekere abi epfese?”

²⁶ iPita oo, “Epfese.”

IJesu o li, “O ti sho! Ogho o rokhase khi omo eke oga khi oni oo ze oga.” ²⁷ “Ama ini awa khi lue na we, je oke ya pfi ugba oye pfilo. Afele ni u tode ya mu, khueghie oli unu-a, u ya me oli ukpagho unu rue. Rue oli ni u roli ya ze oni oga oyemhe ali oye.”

18

Oghuo o fune shi Eghiele oyi Eshinegba (iMak 9.33-37; iLuk 9.46-48)

¹ Eghenge agho, eni eniye odukhokho e bhale deba iJesu, e mhila li, “Oghuo o fe fune shi Eghiele oyi Eshinegba?”* ² Igho iJesu o lu ukuku omo bhale migha we odalo. ³ Oo we, “Abi o li mhi li gue oli e ye e, khi, ini aa li mu pfi ni a li abi ikuku eniye, aa ya lo Eghiele oyi Eshinegba.† ⁴ Ogboni o ga fune shi Eghiele oyi Eshinegba khi, oni o ri egboli tiemhile abi ukuku omo onana.

⁵ “Onini o da ri irari eva oyemhe mie omo onana ne, mhemhe o mie. ⁶ Ama ini oghokhoghuo o yese

---

† 17:24 Li ze Okiali 30.13; 38.26 * 18:1 Li ze iLuk 22.24 † 18:3 Li ze iMak 10.15; iLuk 18.17; 1 iPit 2.2

enana ni e mie mhe suọ pfido, ini a bie mu iko zu ọgbọ ọghọghọ uruli tsua pfilo elemhi okẹ oniēmhi, o ti ne.

⁷ “O maa khọlọ mu ẹgbọ ni e yeşe ẹgbọ ọ lamhe. Ọgbọ ọa dobe ya na pfue imufe oyi olamhe. Ama o ma khọlọ ẹgbọ ni e ze khi a me eni imufe eghọghọ egbe. ⁸ Ini obọ oye, okekhi owe oye, o ze ni u lamhe, khi ọli pfi-a. Irari khi o ti ne ini ọgbọ ọ khi ọkhomhi ya lo agbọ na agbọagbọ, ni abọ ali awe e gba pfo nali ya lo owa ere.† ⁹ Ini o khia khi ẹloe oye o ze e lamhe, vuonyo li pfi. O ti ne u ri ukpeloe oghuo ya lo iloghie, ni alo e ro gba ne, pfi e ya lo ilimhi iriere.‡

*Okhe irokhokho oyi osumha ni o wa
(iLuk 15.3-7)*

¹⁰ “A khi ze ni a ri ẹloe gbe eni ẹa mu ẹloe enana, irari khi eri igeni eyewe na iloghie e migha odalo oyi Itamhe eghẹghẹkpa. ¹¹ [Eri mhemhe Omi Ọgbọ mhi bhale ya tsumhi eni e wa-a.]

¹² “Se a sa shi o? Ini ọgbọ ọ mhue isumha egbhueshe ni oghuo o, o ro wa-a. Ọa khi eri o ya ze ọghuo ọa la egbhueshe egho obọ, o ya nono ọghuo ni o wa a egho? ¹³ Ini o me ọli, mhi gue e ye e khi egbe e ya mu ọli shi ọghuo ọgho doşe ọghuo ọa la egbhueshe enekpole ni ẹa waa. ¹⁴ Igho Ita e na iloghie ọa li nono eni ẹa mu ẹloe enana ni e wa-a.

Inyoghuo e ni o pfido ne

¹⁵ “Ini inyoghuo e o lue ne, le deba li ka gueye ọli emini o li. Ama ze ni o khi yeşe ali lolighuo kpe. Ini o ri esọ shi e eke, u she gbo sheshe ọli shi ode.*

† **18:8** Li ze iMat 5.30   § **18:9** Li ze iMat 5.29   * **18:15** Li ze iLuk 17.3

16 Ama ini ọa ri esọ shi ẹ eke, lu ọgbọ ọghuo abi ava elese, ẹghẹghẹ aghọ ni e khi ọtsele abi Ebe-nopfuase o ngme.† 17 Ini ọa ri esọ shi ẹ ọ, le ya gue eni ingme nya ye ena igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suo. Ini ọa gbo da ri esọ shi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suo ọ ne, a ti kia nali. A rue ọli shi ọgbọ ni ọa miesuo ali ọmionoga ọgbọ ọkhọlo.

18 “Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye ẹ khi emiemini aa da lama shi oni agbo ona ne, aa ya li lama shi ọ na ẹ obini iloghie. Ali khi emiemini a da lama shi agbo ona ne, a ya lama shi ọ na ẹ obini iloghie.‡

19 “Mhi gbo gueye ẹ khi ini ẹẹ otuava a da lama shi emhikhoghuo agbo ona ni a ro so iromhi shi ọ ne, Itamhe ni ọ la iloghie ọ ya riele ọli na ẹ. 20 Irari khi asha ni ẹgbọ ava o khi aase e da lona kugbe irari eva oyemhe ne, mhi nu we la agho.”

Okhe irokhokho oni ọa ya gbe kua na ọgbọ

21 IPita ọ bhale deba iJesu, ọ mhila li, “Iti-ingme inyoghuo-mhe ọ fe ya lue na mhe ramhi ni mhi ro ya gbe kua nali? Iti ishilua?”

22 IJesu ọọ li, “Iiye, ọa khi iti ishilua tse, ama iti egbhuese ali igbe asha ishilua.Š*

23 “Irari khi eri Eghiele oyi Eshinegba o li abi oghie oghuo ni ọọ eni ẹẹ ga eyoli e bhale ya rokhase lue abi e li gbe akanya. 24 Abi ọ ro gho bino na we abi e li gbe na li, a rue ọmose oghuo ni ọ lo ọli ẹkpa idududu bhale. 25 Abi oni ọmose ọa ro dobe fali eni ikpagho, oni oghie ọọ e mu ọli ali ughue ọli ali imi ọli ya de ni ọ ro fali eni ota.

† 18:16 Li ze iDeut 19.15 ‡ 18:18 Li ze iMat 16.19; iJon 20.23

Š 18:22 Li ze Igbae 4.24 * 18:22 Li ze iLuk 17.3-4

26 “Oni ọọ ga ọghọ ọ de ya wugha odalo oyi oni oghie, ọọ li, ‘Kpekpẹ, rabomudu na mhe, mhi ya fali ẹ eni ikpagho nya.’ 27 Igho oni oghie ọ ya mhue isomhelemhi na li, ọ gbe eni ota kua na li, ọ ze ọli vu.

28 “Ama abi oni ọọ ga ọ ro fiẹ lase, ọ me oni ọọ ga nabi ọli ni ọ lo ọli ikuku ikpagho. Igho, ọ khi awulu shi ọli uruli, ọọ li, ‘Fali mhe ota ni u lo mhe!’

29 “Onuzava ọyọli ọgho, ọ de ya wugha, ọọ lema li, ọọ li, ‘Kpekpẹ rabomudu na mhe, mhi ya fali ẹ.’

30 “Ama ọa lama na li. Ọọ a mu ọli ya shi owa ighumha ya ramhi ni ọ ro ya fali eni ota. 31 Abi eni ẹẹ ga enekpole e ro me emini ọ li, elemhi ee bi we. E le ya gue eni ingme nya ye oni oghie ọgho.

32 “Igho oni oghie ọ ghie ya lu oni ọọ ga ọgho, ọọ li, ‘Ye ye oni ọọ ga ọna ọkhọlo ọna, mhemhe mhi gbe ikpokpomhi ikpagho ni u lo mhe kua ne irari khi u lema mhe, 33 waa khi oni ọ kha li mhue isomhelemhi na ọnuzi-ava ọye abi mhi mhue isomhelemhi ne?’ 34 Igho elemhi e bi oni oghie, ọ mu ọli ya shi owa ighumha ni a nali osue ya ramhi ni ọ ro ya fali eni ota ni o lo nya.

35 “Ina Itamhe na iloghie ọ li ya li ẹ ini aa rote ekelemhi udu gbekua na inyoghwo ẹ.”

19

Ipfa-ughue-a (iMak 10.1-12)

1 Abi iJesu ọ ro ngme se, ọ te eke iGalili vu je eke iJudia ukiẹkiẹ okẹ iJodani, 2 Ebubu ẹgbọ ẹ ve deba li. Ọ rewe la agho ze.

³ Egbọ iFarisi eghuo e bhale ya mu ọli fẹ ni e ba mẹ asha mu ingme ma li obọ. E mhila li, “Ushi oy-awa o fẹ lama shi ọ ọmọse ọ ri itobọ emhikhoghuo khu ughue ọli?”

⁴ Ijesu ọ mhila wẹ, “Aa zẹ abi Ebe-no-pfuase o ngme khi eri Eshinegba ni ọ ma egbo te igbaekele, ọ ma egbo ọmọse ali ọkpotoso?”* ⁵ Eshinegba ọ gbolo ẹ, ‘Itobọ ona ọmọse ọ ya zẹ itali ali inyọli obọ, ọ to ma ughue-ọli ọ, wẹwẹ awa e mele ọgbọ ọghuo-a.’ ⁶ Eghẹghẹ aghọ ẹa ke khi awa ama ọghuo. Itobọ ona, emini Eshinegba ọ she to ma, ọgbọ khi vase ọli-a.”†

⁷ Eni egbo iFarisi e mhila iJesu, “Elo o zẹ khi Ushi oyi iMosisi o lama ọgbọ ọ nya ebe ipfa-ughue-a mhọli ughue ọli obọ, ọ khu ọli?”‡

⁸ Ijesu ọọ wẹ, “Itobọ khi aa gbe udu o zẹ ni Ushi oyi iMosisi o rọ lama li na ẹ, ama ọa kpẹ te igbaekele lighọ. ⁹ Mhi gueyẹ ẹ khi ọnini ọ khu ughue ọli ni ọa rọ khi itobọ okia, ni ọ rọ ya rue ọkpotoso ọlese ne, o she kia okia.”§

¹⁰ Eniyẹ odukhokho eyi iJesu ẹẹ, ini o khia khi ina o bie khi iteva ọmọse ali ughue ọli, o bie ti nẹ ọgbọ khi rue ọkpotoso shi.

¹¹ Ijesu ọọ wẹ, “Ọa khi ọgbokpa oni osesẹ ona o gọ lu, sẹ ni eni Eshinegba ọ ri oni afu na e khi rue ọkpotoso. ¹² Irari khi emhi ebubu ẹẹ zẹ khi ebubu egbo ẹa ya rue ọkpotoso, eghuo, itobọ khi ighọ Eshinegba ọ ma wẹ, eghuo, itobọ khi egbo e rẹ wẹ khi ighọ, elese e ri egbewẹ mele ọwali-a ni e mẹ asha ga Eshinegba egbegbo. Ọgbọ ni ọ dobe ya ri egbe mie oni osesẹ, ọ ri egbe mie.”

* **19:4** Li zẹ Igbae 1.27; 5.2 † **19:6** Li zẹ Igbae 2.24 ‡ **19:7** Li zẹ iDeut 24.1-4; iMat 5.31 § **19:9** Li zẹ iMat 5.32; 1 iKori 7.10,11

*Ijesu o lema na eniye enikeke
(iMak 10.13-16; iLuk 18.15-17)*

¹³ Eghẹghe agho, egbo eghuo e wolo eniye enikeke bhale ghi ijesu ini o ri obo nga we ukhomhi, ni o so iromhi na we. Ama eniye odukhokho eyoli ee khu we, e ti je ukhokho.

¹⁴ Ijesu oo we “A ze ni ikuku eniye e bhale deba mhe, a khi ke khu we irari khi wewe enana e mholi agbo oyi Eshinegba.” ¹⁵ O ri obo nga we ukhomhi se, o rote agho vu.

*Ozeo ni lolo pfue
(iMak 10.17-31; iLuk 18.18-30)*

¹⁶ Ozeo oghuo o bhale ya mhila ijesu, oo, “Ose se onete, elo mhi fe ya li ni mhi ro ya mholi agbo onabi oyi Eshinegba?”

¹⁷ Ijesu oo li, “Elo o ze ni u ro o lu mhe onete? Eshinegba lueghuo kpe o lese ti. Ini u wa nono ni u mholi agbo onabi oyoli, ri ishi eyoli gbe akanya.”

¹⁸ O mhila ijesu, “Ishi eneghuo o?”*

Ijesu oo li, “Khi gbe ugbeli, khi kia okia, khi do ughiatu, khi pfi otsese egbhue mu ogbo. ¹⁹ Mu ekpe na ite ali inye, gbo ze ni, u nono ingme oyi onuzava oye abi u li nono egbe e.”†

²⁰ Oni ozeo oo ijesu, “Te ekpe vu mhi te ri eni u ga ngme ena nya a gbe akanya, onoghuo o ke kpo mhe le?”

²¹ Ijesu oo li, “Ini u wa nono ni u gba pfo, le ya ri itsua ni u mholi nya de u kemhi eni ikpagho na egbo ni ea mholi, ni u mholi epfue shi obini iloghie. U tigbe bhale ke ya deba mhe kia.”

* **19:18** Li ze Okiali 20.13-16; iDetu 5.17-20 † **19:19** Li ze Okiali 20.12; iDetu 5.16; iLev 19.18

22 Abi ọni ọzẹo ọ rọ suọ ona, egbe e pfo li-a itobo khi ọọ pfue gba.

23 Ijesu ọọ eniyẹ odukhokho eyọli, “Mhi gue ọli ẹ yẹ ẹ khi, o ma munu ni ẹgbọ ni e pfue e zẹ ni Ẹshinẹgba ọ mhẹsẹ na wẹ. 24 Mhi gbo gueyẹ ẹ khi, ni ọgbọ ni ọ pfue ọ rọ lo eghiele oyi Ẹshinẹgba, o ya munu dọsẹ, ni ọgbọ ke dua ni lọli ri akphẹrẹ rọte esẹ asugẹ ya fiẹ.”

25 Abi eniyẹ odukhokho eyi iJesu e rọ suọ ona, abọ e sha wẹ, e mhila li, “Ọghuo ọ ke doḅẹ ya lo Eghiele oyi Ẹshinẹgba shọ?”

26 Ijesu ọ bino wẹ, ọọ, “Ini a ri oyi ọgbọ ngme, ona o ya munu, ama obọ oyi Ẹshinẹgba, emhikpa o zẹ ọli ẹ riẹlẹ.”

27 IPita ọ mhila iJesu, ọọ li, “Anye ni anye zẹ emhikpa obọ bhale deba ẹ ena, elọ anye ya mẹ ọ rue?”

28 Ijesu ọọ wẹ, “Abi o li mhi li gue ọli ẹ yẹ ẹ khi ini Omi Ọgbọ ọ da shitọ ukpẹkhomhi ufumhi oyọli ẹghẹghẹ agbọ Onogbọ, ẹẹ ogbava ni a deba mhẹ a ya nu mhẹ shitọ ikpẹkhomhi igbẹva, a mhẹsẹ ẹ na ẹḍeli igbẹva eyi iZireni.‡ 29 Ọgbọkpa ni ọ da zẹ owa oyọli obọ, okekhi inyọghuo ọli, ni ọ zẹ itali ali inyọli obọ ali inyọghuo ọli ali imiọli ali ẹpfue eyọli obọ shi itobo oyemhẹ ne, ọ ya mhue ẹpfue eghoḅho asha egbhueshe, ọ gbo mhue agbọ onabi oyi Ẹshinẹgba. 30 Ama ẹgbọ eghuo ni e ralo e ya kpukhokho eni e kpe ukhokho, e ya ralo.”§

---

‡ 19:28 Li zẹ iMat 25.31; iLuk 22.30 § 19:30 Li zẹ iMat 20.16; iLuk 13.30

20

Okhe irokhokho oyi egbikanya na elemhi ogba ipfonu

¹“Eri Eghiele oyi Eshinegba o li abi omose oghuo ni o fię lase ya wolọ ęgbọ ęluzogbe je ogba ipfonu oyọli ya gbe akanya. ² O lama khi loli ya fali ogbogbo ingme ni a mie ogbele. O rewe je ogba ęera ipfonu oyọli ya gbe akanya.

³“Elemhi agogo itili ęluzogbe, o fię lasele, o me khi emose eghuo e migha elemhi oki ni ęa mhue oni ęę gbe. ⁴Oo we, ‘A je ogba ęera ipfonu oyemhe ya gbe akanya khi mhi ya fali ę emini o ti.’ ⁵Igho e vu.

“Elemhi agogo igbeva ęle oguota ali agogo ese ęle ogbomhi, o gbo ligho ya wolọ emose elese. ⁶Agogo ishe o she ramhi, o gbo bhale ya ę emose elese ni ęa li gbe okhoghuo. O mhila we, o we, ‘Elo o ze ni a ro migha ana amo kpa pfuse ęheghe-a, ni aa ro gbe okhoghuo?’

⁷“E oli, ‘Irari khi ogbokhoghuo ọa lu anye shi akanya lo.’

“Oo we, ‘A je ogba ipfonu oyemhe ya gbe akanya.’

⁸“Ogbomhi o ke mu eke, oni o mhue ogba ogho, o lu oni o ri ęgbọ ę gbe akanya na li, oo, ‘Lu eni e gbe akanya ni u fali ogbogbo ota. O kpe rote ęgbọ ni e kpe ukhokho bhale fali ota ya ramhi eni e kpe bhale.’*

⁹“O fali ęgbọ ni e te agogo ishe ęlogbomhi gba akanya le ukpaghuo. ¹⁰Abi eni e te odode gba akanya le e ro bhale ya mie ifata, e dabi khi

* **20:8** Li ze iLev 19.13; iDeut 24.15

ikpaghọ eyewẹ e ya bu dọsẹ eni e kpe ukhokho bhale oni akanya. Ama a ga fali wẹ abizize. ¹¹ E mie ifata se, ee wọlọ oni ọ mhue ishemhi. ¹² E ọli, ‘Emose ena ni a kpukhokho mie, iwakati oghuo e lesẹ gbe akanya, ama rọte ẹlẹ uzogbe fiefie anye te ri ukhomhi shi ovọ ya ramhi ogbomhi. Ama u ya fali anye abizize!’

¹³ “Omhue-ishiemhi ọ rọ ọtuoghwo elemhi wẹ, ‘Omue, mhi aa liẹle. Ọa khi ukpaghwo-ghuo a lama na mhe shi akanya ogbele? ¹⁴ A mo ikpaghọ eye ẹ ni a ke je apfe. Onoghwo o de ẹ shi ọ ini mhi fali omose ni mhi kpukhokho mie abi mhi fali ẹ. ¹⁵ Abi khi mhia dobe ya li ikpaghọ eyemhe abi o ghole mhe? Eri a ke kpe ofuma irari khi mhi da khi ogbo ni ọ somhopfa?’

¹⁶ “Ama egbo eghuo ni e ralo e ya kpukhokho eni e kpe ukhokho e ya ralo.”†

*Ijesu ọ gbo gue ingme eghuli oyọli le shi eke
(iMak 10.32-34; iLuk 18.31-34)*

¹⁷ Abi ijesu ọ rọ ọ nga iJerusalemu, ọ lu eniye odukhokho eyọli je asheghuo ya gueye, ọọ wẹ. ¹⁸ “IJerusalemu ni awa je ena, a ya la oobọ ri Omi Ogbọ na ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esese Ishi eyi iMosisi de, aghọ e la ya pfa ezọ igbe-a mu ọli. ¹⁹ E tigbe rue ọli na egbo ijeta, e rọli li egia, e gbe ọli ite, e ta li ma apfida, ama elenuzi-ese, a guise ọli le bhale agbo.”

*Emini ughue iZebedi ọọ ijesu ọ riẹlẹ na lue
(iMak 10.35-45)*

† **20:16** Li zẹ iMat 19.30; iMak 10.31; iLuk 13.30

20 Igho ughue iZebedi o rue imi oḷi ava bhale deba iJesu, o wughali odalo, oḷo li o kpeḷkpe o somhi lue opfa.

21 IJesu o mhila li, “Elo wa nono.”

Oḷo li, “Lama na mhe khi imimhe aava ena, khi oghuo o kha shito e obo ita, onokpole o shito e ogobo eghiele oye.”

22 IJesu oḷo we, “Aa lese emini a mhila. A ya dobe da uko osoli ni mhi ya da?”

E oḷi, “Anye ya dobe.”

23 IJesu oḷo, “A rote uko ni mhi te da ya da, ama, oḷa khi mhemhe mhi ya ze oni o ya shito mhe obo ita ali ogobo. Eni Ita o rieḷe we shi na e mholi we.”

24 Abi eniye odukhokho ogbe enekpole e ro suo, e pfaa na ogbo ali inyoghuo egho. 25 Igho iJesu o lu we tigbili, oḷo we, “A lese khi ighie eyi egbo iJeta eri eḷe jili egbo eyewe. Eni e kpeda e ri omhese ri itoto e sha we ma. 26 Ama, oḷa khi igho iteva oye e. Oni o da nono ni loḷi fu ne, o khi oni oḷo ga enekpole.† 27 Ini ongeḷe oḷo nono ni loḷi khi onodode, o mele oni oḷo ga oyi enekpole a.‡ 28 Ezeze abi Omi Ogbḷo, oḷa li bhale ni a ke ga li, ama o bhale ni o ro ga egbo ali ni o gbo ri agbo oyoli mie ebubu pfuese.”

Ijesu o ri ezalo aava ze

(iMak 10.46-52; iLuk 18.35-43)

29 IJesu ali eniye odukhokho eyoli e rote iJeriko vu, ebubu egbo e ve deba li. 30 Emose ezalo aava e shito epfe-ode. Abi e suo khi iJesu o rote agho dose. E tseḷe, e lie. “Onomhue, Omi iDefidi, le elemhi anye.”

---

† 20:26 Li ze iLuk 22.25-26 § 20:27 Li ze iMat 23.11; iMak 9.35; iLuk 22.26

³¹ Oni ebubu ẹgbọ e dese wẹ, e khukhu unu, ama e kiele tşşş leghe, e liẹ, “Ọnọmhue, Omi iDefidi kpekpe ẹ elemhi anye.”

³² Ighọ iJesu ọ migha, ọ lu wẹ, ọọ wẹ, “Elo a nono ni mhi riẹle na ẹ?”

³³ Ẹẹ ọli. “Ọnọmhue, kpekpe anye ẹ nono ni u khueghie anye alo-a.”

³⁴ IJesu ọ mhue ilelemhi na wẹ, ọ ri obọ ti wẹ alo, eni alo e khueghie-a, e deba li.

21

Ẹgbọ e ri ufumhi na iJesu abi ọ rọ lo elemhi iJerusalemu

(iMak 11.1-11; iLuk 19.28-40; iJon 12.12-19)

¹ Abi iJesu ali eniye odukhokho eyọli e li ti i mama iJerusalemu, e bhale ikuku ẹli na lui iBẹtifagi ni o la Ute ẹẹra Olivu. IJesu ọ la aghọ ghie eniye odukhokho eyọli aava je ẹli ni o la odalo.

² Ọọ wẹ, “A je ẹli ni a fe odalo oyeẹ ena, khi a ya me akphere ali omiọli. A taghie wẹ-a, a mu wẹ ghi mhe ana. ³ Ini ọgbokhoghuo ọ mhila ẹ emhikhoghuo, a gueye ọli khi Ọnọmhue ọ ya rewe riẹle emhi, ọ gbo ya nyene wẹ bhale lena.”

⁴ Eri a me enana ni a rọ bhale ya ẹ khi ungmehi ni emekeguele e ngme, ni e bhale ya tşş. Ni ọọ

⁵ “A gueye edeli iZayo,*

‘A bino khi oghie oye ẹ ọọ bhale deba ẹ.

Ọ mhọli ikuegbe-a, ọ nga ozele akphere,

ikhi Omi akphere.’”

⁶ Ighọ eniye odukhokho eyi iJesu e ye abi ọ ghie wẹ. ⁷ Ighọ e rue oni akphere ali omi ọli bhale, e

* **21:5** Li zẹ iZaka 9.9

banọ ide eyẹwẹ egbe nga li egbe, iJesu ọ nga li shitọ. ⁸ Egbu ẹgbọ e gueghie itsua eyẹwẹ naghie-a shi ode, eghuo e kholo eyamhi naghie-a shi ode. ⁹ Eni ẹgbọ ni e ralo ali eni e kpe ukhokho e tseṣe, e kuẹghie ọli, e liẹ,

“Tsumhi anye, Tsumhi anye, Omi iDefidi!”

“Ikhivose khi oni ọ ri eva oyi Onomhue bhale.”

Ikuẹghie khi oyi Eshinegba.

“Tsumhi anye.”†

¹⁰ Abi iJesu ọ ro lo elemhi iJerusalemu, oni edeli nya o wushe-a, ẹgbọ e mhila, e liẹ, “Oghuo oni omose onana ọ fe khi?”

¹¹ Eni ẹgbọ ni e nu ọli kia e gueye we, ee “Ona khi iJesu oni omekẹguele onge iNazareti na eke iGalili, ni a shobo na awa khi ọọ bhale, ikhi oni awa migha khe.”‡

Ijesu ọ lo elemhi Owa Oyi Eshinegba

(iMak 11.15-19; iLuk 19.45-48; iJon 2.13-22)

¹² Ijesu ọ lo elemhi Owa Oyi Eshinegba. Ọ khu ẹgbọ ni e la elemhi ọli ẹ du oki kua. Ọ ghino we abo itebu ni e la ngmomhi ikpagho kua, ali ibechi oyi eni e ri inekhukhu u ẹ de. ¹³ Ọọ we “A she keke ọli shi Ebe-no-pfuase, ‘Owa oyemhe, owa ni a la lema o khi,’ ama a she roli mele owa oyi ighiatọ-a.”§

¹⁴ Ezalo ali eni e guoghọ awe-a e bhale deba li obini Owa Oyi Eshinegba, Ọ rewe ze nya. ¹⁵ Abi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esese Ishi eyi iMosisi e ro me khi iJesu ọọ gbe ikanya onyaloa ododa, elemhi Owa oyi Eshinegba, ali khi eniye e la akagho

† 21:9 Li ze Iwolo 118.25,26   ‡ 21:11 Li ze iJon 6.14; 7.40; Ika 3.22; iMak 6.15; iLuk 13.33   § 21:13 Li ze Aza 56.7; iJere 7.11

tseṣe leghe kueḡhię ọli, e lię, “Ikuęhię o khi oyi Omi iDefidi,” elemhi e bi wẹ.

¹⁶ Igho e mhila iJesu, ẹ ọli “Wa a suọ abi eniye ẹẹ ngme ẹ?”

IJesu oọ, “Mhi suọ.” O mhila wẹ, “Aa kpẹ suọ abi Ebe-no-pfuase o ngme ni o.

“U she ri eniye ali emofẹ

kueḡhię ikuęhię ni o gba pfo’ ”*

¹⁷ IJesu o te agho vu je iBẹtani. O gbhẹ agho ni ogbe o gbe.

*IJesu o ku itse na okhua-eni
(iMak 11.12-14,20-24)*

¹⁸ Eḡ uzogbe abi o ke ro nyene egbe ukhokho je iJerusalemu, okiamhi o gbe ọli. ¹⁹ Igho o me okhua-eni epfe ode, o le ya bino ọli, ama o a me udumhi okhoghuo ukhomhi o, se ni ebebe. Igho o oni o ara ogho “Wa gbo ya mo udumhi ghue!” Agho agho oni o ara o ku ebe-a.

²⁰ Abi eni eniye odukhokho eyoli e ro me ọli, abo e sha wẹ. E mhila li, ẹẹ. “Se o li kia khi oni okhua o ro gho nyanya ku ebe-a?”

²¹ IJesu oọ wẹ, “Mhi gueye ẹ khi, ini a mhuẹ irudunga ni aa ro mhuẹ akhokhomhe, a ya dobe li emini mhi li oni okhua ona. O a khi onana tse, a ya lię oni ute ona, ‘Vu ya de pfilo okẹ oniemi,’ oni ute o suọ na ẹ.† ²² Irari khi ini a mhuẹ irudunga, emiemi a so iromhi mhila a ya mholi ọli.”

*A mhila iJesu obini o te mholi afu
(iMak 11.27-33; iLuk 20.1-8)*

* **21:16** Li ze Iwolo 8.2 † **21:21** Li ze iMat 17.20; 1 iKori 13.2

23 IJesu o lo elemhi apfe oyi Owa oyi Eshinegba le, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali e mhila li, “Afu eyi oghuo u ro gbe ikanya enana? Oghuo o ri afu ne?”

24 IJesu oo we, “Mhemhe mhi ya li mhila e ogbo oghuo, ini a da gbaghie oia ne, mhi ya gueye e oni o ri afu ona na mhe. 25 Mhie i, ibatazi ni ijoni oo batazi na egbo, oghuo o ri afu na li o ke batazi egbo? Egbo e ri oli na li abi khi Eshinegba lo?”

E nu egbewe khako, e lie, “Ini awa e khi ‘Obọ oyi Eshinegba o te bhale,’ o ya mhila awa, ‘Elo o ze ni aa ro mie oli suo?’ 26 Ama ini awa e khi, ‘Obọ oyi ogbo o te bhale,’ ulishi apfowa oo mu awa, irari khi ogbokpa o lese khi omekeguele ijoni o khi.”

27 Itobo igho e ke iJesu “Anye aa lese.” IJesu oo we “Mhemhe mhi aa li ya gueye e obini mhi te me afu.”

Okhe irokhokho oyi eniye aava

28 “Se a me ona shi? Omose oghuo o mhue eniye emose aava. O bhale deba oni ogbhali, oo li, ‘Omọ ke le ogba ipfonu amo ni u ya gbe akanya.’

29 “Oo itali, ‘Mhi a ya ye.’ Ama o li deno, o mu udu pfi, oo le oni ogba ipfonu.

30 “Oni itawe o gbo le deba onikeke, o gbo ngme oli abi o kpe ngme oni ogbhali. Oni ikeke ogho o lama khi loli ya ye, ama o a tigbe ye.

31 “Onoghuo eniye aava ena o ri ele emini itawe o nono?”

Ee iJesu, “Oni ogbhali.”

IJesu oo we, “Abi o li mhi li gue oli e ye e khi emionoga ali idegbe e she pfi e shi ana kpe lo Eghiele oyi Eshinegba. 32 Irari khi abi ijoni Oni oo

batazi ẹgbọ ọ́ọ́ bhale ya sẹsẹ ẹ ode ni a ya rọte, ni aa lama mie ọ́li suọ. Ama emionoga ali idegbe e mie ọ́li suọ, e mu pfi. Abi a tseku ri ẹ́loe oyeẹ me, aa kie mu udu pfi ni a miesuọ.‡

*Okhe irọkhọkhọ oyi eni a mie shi ogba ipfonu
(iMak 12.1-12; iLuk 20.9-19)*

³³ “A suọ okhe irọkhọkhọ olese. Ọmhuẹ-apfe ọghuo ọ ya laọ ni ọ gua ogba ipfonu shi ukhokho apfe oyọli. Ọ khi ogba gase ọ́li, ọ riele ashini a la nye onyọ shi ọ, Ọ gbo to owa ni o yagha ni a la khe-ekhe shi ọ. Ọ roli na ẹgbọ e ke ri ẹ́loe khu ọ́li, ọ vu ẹ́oli oboese. § ³⁴ Abi ẹghẹghẹ ikhiẹse o rọ ramhi, ọ ghie eni ẹẹ ga eyọli ghi eni ẹgbọ, e ka mie wẹ eni e khi eyelue ghi lue.

³⁵ “Eni ẹgbọ ni ọ rọ shi oni ogba oghọ, e mu eni eni ẹẹ ga eyọli, e gbe ọghuo, e gbe ọghuo-a, e tono ọ́nọkpọle eche. ³⁶ Ighọ ọ́ni ọ́mọse ọ gbo ghie eni ẹẹ ga elese ghi wẹ ni e ke bu dọse eni ọ kpe ghie. Ighọ eni e la oni ogba e li wẹ abi e kpe li eghọ. ³⁷ Ikpukhokho ọ, ọ ghie omi ọ́li ghi wẹ. Ọọ, ‘E ya mu ekpe na li.’

³⁸ “Ama abi eni e la oni ogba e rọ me khi ọ́ni omi ọ́li ọ́ọ́ bhale, e lu egbewẹ ochi, ẹẹ egbe, ‘Awa gbe ọ́ni omi ọ́li-a, ni awa le ugu oyọli.’ ³⁹ Ighọ e mu ọ́li e rue ọ́li je olase oni ogba, e gbe ọ́li-a.

⁴⁰ “Irarighọ, ini ọ́ni ọ́mhuẹ oni ogba ipfonu oghọ ọ fe bhale, se ẹẹ a sa khi ọ ya li eni ẹgbọ eghọ?”

⁴¹ Ẹẹ iJesu, “Eri ọ ya gbolo eni ẹgbọ ọ́khọlọ eghọ-a, ọ ri oni ogba na ẹgbọ elese, eni e ya ke ri eni e khi eyọli ghi ọ́li.”

---

‡ 21:32 Li zẹ iLuk 3.12; 7.29-30   § 21:33 Li zẹ Aza 5.1-2

⁴² IJesu oṣo wẹ, “Eṣe a kpe zẹ oṣi abi a li keke oṣi shi Ebe-no-pfuase khi:

“Eṣe ni itṣona e kie pfiá,
lọli o ke ya mele egbegbi eṣe
ni o ke mu eṣe ne nya-a.

Oṣoṣoṣo o ligho riṣe ona,
oó ti anye eṣe gba’ ”*

⁴³ “Irarigho, igho a li ya mie e Eghiele oyi Eshinṣeṣe obo, a rue oṣi na eṣe ni e riṣe emini Eshinṣeṣe oṣo a ke riṣe. ⁴⁴ Oṣo ni o da ya de nga oni eṣe ne, o ya guoṣo-a, ama oṣo ni oni eṣe o da de nga egbe ne o ya mheṣi-a abi ifufu.”

⁴⁵ Abi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eṣe iFarisi e ro suṣo oni okhe irokhokho ona, e leṣe khi wewe iJesu o nu ngme. ⁴⁶ E nono ode ni wewe e te mu oṣi ya khukhu, ama ulishi o mu wẹ irari khi eṣe e leṣe khi omekeṣe iJesu o khi.

22

Okhe irokhokho oyi ukue ni á lá rue omueshi (iLuk 14.15-24)

¹ IJesu o gbo ri okhe irokhokho ona nu wẹ ngme, oṣo, ² Eri Eghiele oyi Eshinṣeṣe o li abi oghie oghuo ni o gbhe ukue na omiṣi ni oṣo rue omueshi. ³ O ghie eni eṣe ga eyoṣi e ka gueye eṣe ni o gbhe oni ukue na e bhale, ama eṣe lama ye.

⁴ “Igho o gbo ghie eni eṣe ga elese, oṣo wẹ, ‘A ka gueye eni a lu shi oni ukue khi mhi she nye ekhe shi eke. Mhi she gbolo ena-a, ena ni e mhuṣe ila, shi elamhako eyemhe, a she mu egbe emhikpa shi eke. A bhale oni ukue ikhuṣe omueshi.’

* **21:42** Li zẹ Iwolo 118.22-23

⁵ “Ama eni ẹgbọ ẹa pfi esọ shi, e vu asha. Ọghuo ọ vu ishemhi, ọlese ọ vu oki. ⁶ Eghuo ọ ni a lu shi oni ukue e mu eni eni ẹẹ ga eghọ, e gbe wẹ, e gbolo wẹ-a. ⁷ Ighọ elemhi e bi ọni oghie, ọ ghie ekhọli-okhue eyọli, e ka gbolo eni ẹgbọ ni e gbolo eni ẹẹ ga eyọli-a, e tose wẹ apfe-a.

⁸ “Ighọ ọni oghie ọ luno eni eni ẹẹ ga eyọli, ọọ wẹ, ‘A she mu egbe ukue oyemhẹ shi ekẹ se, ama ẹgbọ ni mhi lu shi ọ, ẹa khi eni a kha lu shi ọ. ⁹ Mena, a ke je ifu ẹoli ikpe ni ebubu ẹgbọ e legba, ọgbọkpa ni a da mẹ ne, a lu ọli bhale oni ukue.’ ¹⁰ Ighọ eni eni ẹẹ ga e lo ifu ẹoli e luno ẹgbọ ni e mẹ kpa tigbili, ghe ẹgbọ enete ali ikhiakhiamhi ẹgbọ. Oni ashini a gbhẹ oni ukue shi o vọ ẹgbọ.

¹¹ “Ama abi ọni oghie ọ rọ bhale ya bino eni ẹgbọ, ọ mẹ khi ọmọse ọghuo ọ la aghọ ni ọa sọ itsua ukue ni a rọ khuẹsẹ ọmueshi ye ughue. ¹² Ọni oghie ọ mhila li, ‘Ọmuẹ sẹ u li lo ana le ni u wa rọ sọ itsua oyi ukue ni a rọ khuẹsẹ ọmueshi,’ Ọni ọmọse ọa dobe sọli ọ.

¹³ “Ighọ ọni oghie ọ gueye eni eni ẹẹ ga eghọ, ‘A mu ọli gẹ abọ ali awe, a tsua li pfi je olase alo ebili ni a la vie, ni a la le akọ akọ.’*

¹⁴ “Ọgbọkpa a lu ama ikuku wẹ ni e mie oni ulumhi, a zẹ.”

*A mhila iJesusu ini a ke zẹ oga na iSiza
(iMak 12.13-17; iLuk 20.20-26)*

¹⁵ Ighọ ẹgbọ iFarisi e fiẹ ya gba abi e li ya ri omhila mẹ asha mu iJesusu. ¹⁶ E ghie eniye odukhokho eyẹwẹ ali eniye odukhokho eyi Erodu deba iJesusu, ẹ ọli, “Ọsẹsẹ, anye lẹsẹ khi ọgbọ igesikia

* **22:13** Li zẹ iMat 8.12; 25.30; iLuk 13.28

u khi, u gbolo ẹ sẹsẹ igesikia oyi ọghuẹmhe oyi Ẹshinẹgba. Wa a ya na ulishi oyi ọgbọkọghuo, itobọ khi ẹgboliẹ ọa la ọnini ọgbọ ọ khi. ¹⁷ Gueye anye, sẹ o fẹ li udu oye? Abi ushi oyawa o ngme, o fẹ ti ni awa zẹ oga na oghie iSiza abi khi ọa ti?”

¹⁸ IJesu ọ lẹsẹ ugbamhi obe ni e gba, ọọ wẹ, “Eẹ eri ugamhi ku alo, elọ o zẹ ni a rọ nono ni a di mhe mu? ¹⁹ A rue ukpaghuo ni a rọ zẹ oga khase mhe ghue!” Ighọ e rue ukpaghuo bhale ghi ọli. ²⁰ Ọ mhila wẹ “Alo eyi ọghuo na? Eva oyi ọghuo na?”

²¹ E ọli “Eyi iSiza.”

Ighọ iJesu ọọ wẹ, “Irarighọ, a ri oni o khi oyi iSiza na iSiza a ri oyi Ẹshinẹgba na Ẹshinẹgba.”

²² Abi e rọ suọ ona, abọ e sha wẹ, e zẹ ọli obọ, e vu.

*Ingme ughuẹ iruerue ali irote eghuli guale
(iMak 12.18-27; iLuk 20.27-40)*

²³ Oni ogbele ẹlẹghọ, ẹgbọ iSadusi ni ẹ khi iteghuli guale ọa la ọ, e bhale deba iJesu ya mhila li ogbọ.† ²⁴ E ọli “Ọsẹsẹ, iMosisi ọ gueye anye khi, ini ọmose ọ ghu-a ni ọa rọ bia eniye, inyoghuo ọli ọ rue oni ọsamhi olimhi ni ọ bia eniye na li na inyoghuo ọli ni ọ ghu-a oghọ.‡ ²⁵ Mena inyoghuo etuoshilua e ke nu anye la ana. Oni ọgbhali ọ rue ọkpotoso ọ ghua, abi ọa rọ bia eniye, ọ zẹ oni ọkpotoso obọ na inyoghuo. ²⁶ Ighọ eghuli o li gbe inyoghuo ọli ọnuzava ali ọnuzase ya ramhi ọnuzi-oshilua ẹa ga bia ọmọ ọkọghuo na oni ọkpotoso. ²⁷ Ikpukhokho ọ oni ọkpotoso ọ ghu a. ²⁸ Mena, ogbele iteghuli guale, ughuẹ ọghuo ọ fẹ ya khi elemhi ẹwe nya, aborokhia khi wẹwẹ oshilua e ga rue ọli shi?”

† 22:23 Li zẹ Ika 23.8 ‡ 22:24 Li zẹ iDeut 25.5

29 Ijesu oṣo wẹ, “Eri a da ode! Itobo khi aa lẹsẹ ungmehi oyi Ẹshinẹgba ali itoto eyọli lọ. 30 Irari khi ini ẹgbọ e rọte eghuli guale, ẹa ke ya rue ikpotso, wẹ khi ikpotso e ke ya ke ngeli na emose, eri e ke ya li abi igẹni na iloghie. 31 Ama oyi ingme ite-eghuli-guale oyi ẹgbọ ni e ghu-a ne, eri aa suọ abi Ẹshinẹgba o ngme ẹ. 32 O khi, ‘Mhẹmhe mhi khi Ẹshinẹgba oyi Aburaamu ali Ẹshinẹgba oyi Aziki, ali Ẹshinẹgba oyi iGiekopu.’ Ẹshinẹgba oyi ẹgbọ ni e la agbọ o khi, ọa khi Ẹshinẹgba oyi ẹgbọ ni e ghua.”§

33 Abi eni ebubu ẹgbọ e rọ suọ ona, abọ e sha wẹ shi osese ni o sese.

Ushi ni o ga fune nya

(iMak 12.28-34; iLuk 10.25-28)

34 Abi ẹgbọ iFarisi e rọ suọ khi iJesu o pfi ẹgbọ iSadusi okpe unu, e le gba. 35 Oghuo o elemhi wẹ ni o khi osese ushi o roshẹka ni lọli dobe ri ushi mu iJesu. O mhila li ogbọ.

36 Oo li, “Osese, Ushi onoghuo o ga fune nya elemhi Ishi eyi iMosisi?” 37 Ijesu oṣo li, “ ‘Ri udu oye nya ali ayemhe oye nya ali usamhi udu oye nya nono ingme oyi Onomhue Ẹshinẹgba oye.’* 38 Onana o khi ushi onodode ali oni o ga fu ne nya. 39 Eri onuzi-eva o gbo li abi lọli, ni oṣo li, ‘Nono ingme oyi ogbọ olese abi u li nono ingme egbe ẹ.’† 40 Ishi eva ena elemhi Ishi eyi iMosisi ali emekeguele nya, e te ze.”‡

Omi oghuo Omiepfuese o khi

(iMak 12.35-37; iLuk 20.41-44)

§ 22:32 Li ze Okiali 3.6 * 22:37 Li ze iDeut 6.5 † 22:39 Li ze iLev 19.18 ‡ 22:40 Li ze iLuk 10.25-28

⁴¹ Abi ẹgbọ iFarisi e kie li la aghọ ẹghọ, iJesu ọ mhila wẹ. ⁴² “Sẹ a khọkhọ shi Ọmiepfuese ọ? Omi ọghuo ọ fẹ khi?”

Ẹ ọli “Omi iDefidi.”

⁴³ IJesu ọọ wẹ, “Elo o ke ze khi iDefidi ọ rọte elemhi ayemhẹ lu ọli, ‘Ọnọmhue’? Irari khi iDefidi ọ liẹ,

⁴⁴ “ ‘Ọnọmhue gueye Ọnọmhue oyemhẹ.

Shito mhẹ ukiẹkiẹ obita ramhi
ni mhi rọ ya ri ebe ẹ

shi ẹ ufu ẹkowe.’§

⁴⁵ “Ini iDefidi ọ lu ọli ‘Ọnọmhue,’ sẹ ọni Ọmiepfuese ọ ke gbolo ẹ khi omiomi iDefidi?”

⁴⁶ Ọngẹwẹ ọa dobẹ gbaghiẹ oni ogbo-a. Rọte ẹlẹghọ vu ọgbọ okhọghuo ọa ke gbo gbudu mhila li ogbo okhọghuo.

23

A mhue ẹgbhẹ shi esesẹ Ishi eyi iMosisi ali iFarisi egbe

(iMak 12.38-39; iLuk 11.43,46; 20.45-46)

¹ Ighọ iJesu ọ nu ẹgbọ ni e ri esọ shi ọli eke ali eniye odukhokho eyọli i ngme. ² Ọọ wẹ, “Esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi a ri afu na ni e ke guele abi Ushi oyi iMosisi o ngme. ³ Irarighọ, a mema ya suọ esọ na wẹ, a li abi e gueye ẹ a ke li, ama a khi khọnya wẹ ngeli ingeli enabi eyewẹ. Irari khi wewẹ ẹa ri emini ẹẹ sesẹ ẹgbọ gbe akanya. ⁴ Eri ẹ gẹ itsua ni e khọ na ẹgbọ tsua. Ama wewẹ oyewẹ ẹa lama ri umiesobọ da wẹ ọ kpaghiẹ wẹ tsua eni itsua.

---

§ 22:44 Li zẹ Iwolo 110.1; Ika 2.34-35; Iburu 1.13; 10.13

5 “Emhikpa e ri abamemhẹ ẹ riẹ. E ri oḡbẹnẹ ni a fia ọtsuọtsuọ shi mu alukpo ali abọ. E pfi emini a rọte ebe-no-pfuase kẹkẹ emhi shi lo eni ọtsuọtsuọ. E gbo fia emhi na yayagha na dọlọdọlọ shi esọ iwulu ni ẹẹ sọ.* 6 Ashini o mhue ekpe ukue ali ikpekhomhi ni e fune ọọ ḡhọle wẹ ini e bhale owa ugamhi. 7 E ma nono ni a ke tse wẹ otse ekpe atuoki, ali ni a gbo ke lu wẹ, ‘Ọsese.’

8 “Ama ẹẹ oye ẹ a khi lama ni egbo e lu ẹ ‘Ọsese,’ irari khi Ọga oghuo ọ ga mhọli ẹ nya, a gbo khi inyoghuo. 9 A khi lu oḡbọkhoghuo agbo ona ‘Ita,’ irari khi Ita oghuo kpe a mhue, iloghie ọ la. 10 Wẹ khi a ze ni oḡbo ọ lu ẹ ‘Ọsese,’ irari khi Ọsese oghuo kpe a mhue ni ọ khi iKirisiti. 11 Ọni ọ ga fune elemhi ẹ, ọ mema mele ọni ọọ ga oyeẹ a.† 12 Ọnini ọ da ya ti egbo ni nga ne, a ya ti ọli tiemhile. Ama ọnini ọ da ti egbo ni tiemhile ne, a ya ti ọli nga.‡

13 “O ma kholo ẹ egbe, ẹẹ esese Ishi eyi iMosisi ali egbo iFarisi erugamhi-ku-alo, ni e pfi okpe ode iloghie zuse egbo shi olase. Eẹ oyeẹ na, aa lama lo elemhi ọ wẹkhi eri a ze ni eni ẹ nono ni wewe e lo, ni e me asha le. 14 [O ma kholo ẹ egbe, ẹẹ esese Ishi eyi iMosisi ali egbo iFarisi! Eẹ eri-ugamhi ku alo! Eri a li esamhi olimhi le, ni a ri abamemhẹ a sọ iromhi ni o nuata. Itobo igho a ya na ẹ osoli egbegbo.]

15 “O ma kholo ẹ egbe, ẹẹ esese Ishi eyi iMosisi ali egbo iFarisi erugamhi-ku-alo! A ga roshẹka kia eke ali ukhomhi okẹ ye obini odonue ya nono oḡbo mu pfi lama shi osese oyeẹ. O kha da tse na ẹ se, osoli

* 23:5 Li ze iMat 6.1; iNqba 15.38; iDeut 6.8 † 23:11 Li ze iMat 20.26-27; iMak 9.35; 10.43-44; iLuk 22.26 ‡ 23:12 Li ze iLuk 14.11; 18.14

ni ọni ọgbọ ọghọ ọ ke ya mẹ ilimhi iriẹrẹ, o ke fu dọsẹ oni ẹẹ a ya mẹ agbhagbhamhi eva.

¹⁶ “O ma kholọ ẹ egbe irari khi ezalo a khi ni a sẹsẹ ẹgbọ. Ẹẹ ni a sẹsẹ khi, ‘Ini ọgbọ ọ romhi Owa Oyi Ẹshinegba ọa mhue abi o ngme, ama ini ọ romhi igolu ni o la ukhomhi oni Owa Oyi Ẹshinegba, oni ishe o ya mu ọli.’ ¹⁷ Ẹẹ eyẹghe, ezalo, onoghuo o fẹ funẹ? Igolu abi Owa oyi Ẹshinegba ni o ri oni igolu rọ khi oni o pfuase? ¹⁸ A gbolo ẹ sẹsẹ ẹgbọ khi ini ọgbọ ọ romhi atẹtẹ khi ọa mhue abi o ngme, ama ọ khada romhi emini a rọ luase oni atẹtẹ, oni ishe o ya mu ọli. ¹⁹ Ẹẹ ezalo, onoghuo o fẹ funẹ? Emini a rọ luase obo ni o la ukhomhi oni atẹtẹ abi oni atẹtẹ ni o ri oni iluasobo khi oni o pfuase? ²⁰ Itobọ ighọ, ini ọgbọ ọ da romhi atẹtẹ ne, oni atẹtẹ ali emini o la ukhomhi ọli nya ọ romhi eghọ. ²¹ Ini ọgbọ ọ romhi Owa Oyi Ẹshinegba, oni Owa Oyi Ẹshinegba ali Ẹshinegba ni ọ la ọ ọ romhi eghọ. ²² Ini ọgbọ ọ romhi iloghie, ukpẹkhomhi oyi Ẹshinegba ali ọni ọ shito ọ ọ romhi eghọ. §

²³ “O ma a kholọ ẹ egbe, ẹẹ esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi. Ẹẹ erugamhi-ku-alo. Aa zẹ aze-oghuo-igbe oyi ebe akhokhọ ali okphasa, ama a ri ẹloe ẹ gbe emini e mu ẹloe shi elemhi ishi, nabi, umha gbe azẹba ali isomhelemhi ali igbe akanya te ode igesikia. Enana khi egbegbi emini a kha riẹlẹ, aa kha pfi enana shi eke ni aa riẹlẹ wẹ.* ²⁴ Ẹẹ ezalo ni a ri ẹgbọ ọ kia, a pfiolo akia onyo-a, ama a to akphẹrẹ lue.

²⁵ “O ma a kholọ ẹ egbe, ẹẹ esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi, erugamhi-ku-alo. A kpe ukhokho

§ 23:22 Li zẹ Aza 66.1; iMat 5.34 * 23:23 Li zẹ iLev 27.30

iko ali itasa-a, ama emini a ri emhi itoegbe ali ufa mie e vọ elemhi wẹ. ²⁶ Egbọ iFarisi ezalo! A kpẹ ke kpe elemhi uko ali utasa-a ne, eghẹghẹ aghọ ikhokho wẹ e li pfuasẹ.

²⁷ “O ma a khọlọ ẹ egbe, esesẹ Ishi eyi iMosisi ali egbọ iFarisi, erugamhi-ku-alo. Eri a li abi uji ni a ri ẹtseli opfopfo gbolo-a, ni o te odatọ ọli ti ẹloe, ama elemhi wẹ, e vọ igua egbọ ni e ghu-a ni e ke-a.† ²⁸ Ighọ a lili ẹ li, eri a rọte odatọ idiegbe ga li abi egbegbi egbọ, ama ọkhọlọ ali irugamhi ku alo, o vọ ẹ elemhi.

Ijesu ọ gue anasẹmhe oyewẹ le shi eke
(iLuk 11.47-51)

²⁹ “O ma a khọlọ ẹ egbe ẹẹ esesẹ Ishi eyi iMosisi ali egbọ iFarisi, erugamhi-ku-alo! A ga tọ iji na emekeguele a riẹle iji eyi eni e guẹ ngeli somhotse. ³⁰ A gbolo ọ liẹ, ‘Ini anye la agbọ eghẹghẹ oyi itita anye lọ, anye a kha nu wẹ mhọli obọ shi emekeguele igbolo-a.’ ³¹ Eri a ri ona pfi ọtsẹlẹ mu egbe ẹ khi a lama shi ọ khi imimi eni e gbolo emekeguele-a, a khi. ³² A ke je odalo, ni a pfuse gbe ikanya ni ititaẹ e gbaekele gbe.

³³ “Eẹ enye ali imi enye, sẹ a dabi khi a li ya na pfue ilimhi iriẹriẹ ni ọọ bhale?‡ ³⁴ Itobọ ighọ mhi ya gueye ẹ khi mhi ya ghie emekeguele ghi ẹ ali egbọ ni e fialo-a ali esesẹ ni e bu, a ya gbolo eghuo ọ-a, a tanọ wẹ ma apfida, elese a gbe wẹ itẹ elemhi owa ugamhi eye ẹ, a khu wẹ te ẹoli oghuo ya je olese. ³⁵ Itobọ ighọ a ya ri ọlia eyi egbọ eni e pfuasẹ nya ni a gbolo-a shi eke agbọ ona mu ota sọ ẹ, rọte

† 23:27 Li zẹ Ika 23.3 ‡ 23:33 Li zẹ iMat 3.7; 12.34; iLuk 3.7

idiegbe oyi Ebeli ni ọa mhue abi ọ li vu, ya ramhi idiegbe oyi iZakaraya omi iBerẹkaya ni a gbe-a shi agadamhi eva atẹtẹ ali Owa Oyi Eshinegba. § ³⁶ Abi o li mhi li gue ọli ẹ yẹ ẹ khi, osoli ni a ya mẹ shi ugbeli ni a gbe idiegbe oyi ẹgbọ eghọ, ẹgbọ na agbhotu ona oni osoli o ya de rughu.”

*Inono ni iJesu ọ mhue na iJerusalemu
(iLuk 13.34-35)*

³⁷ IJesu ọ rọ liẹ, “Eekhue-oo! IJerusalemu, iJerusalemu! A gbolo emekeguele-a, a tono eni Eshinegba ọ ghie ghi ẹ eche gbolo-a. Iti-ingmingme mhi she roshẹka ni mhi kolo ẹgbọ eye ẹ kugbe, abi okhokho ọ liẹ kolo imiọli shi ifui ipfua, ama aa lama na mhe. ³⁸ Ghe i! Eshinegba ọ ya te Owa oyi Eshinegba oye ẹ vu, o mele afue a.* ³⁹ Mhi gueye ẹ khi rote memena vu, khi aa ke gbolo ya mẹ mhe ya ramhi ni eghẹghe ni a rọ ya ke liẹ, ‘Oghẹle o khi ni oni ọ ri eva oyi Onomhue bhale.’ ”†

24

*Ọlele oyi ikpukhokho agbo
(iMak 13.1-2; iLuk 21.5-6)*

¹ Abi iJesu ọ rote oni Owa oyi Eshinegba fiẹ lasele, eniye odukhokho eyọli e rọli khasẹ ugbe oyi oni owa. ² IJesu ọ rọ we, “A ga mẹ emhi enana nya, ama mhi gue a yẹ ẹ khi aa mẹ echeli ni a rọ nga egbe egbe rọ tọ oni owa ona ni aa ya che kua.”

*Ozughu ali imu-okhọli vule
(iMak 13.3-13; iLuk 21.7-19)*

§ 23:35 Li zẹ Igbae 4.8; Iburu 11.4; iZaka 1.1; 2 Okhe 24.21

* 23:38 Li zẹ ijere 22.5 † 23:39 Li zẹ Iwolo 118.26

³ Abi iJesu o li shito ukhomhi Ute eera Olivu, eniye odukhokho eyoli e bhale ya ye oli ochi, ee oli. “Gueye anye eghẹghẹ ni eni ingme enana e ro bhale ya tse, ali emini a ya ke me ni anye ro ya lese khi a she ramhi ukpese agbo.”

⁴ IJesu o so we o, oo. “A ke tokpe eke ini ogbokhoghuo o khi di e. ⁵ Irari khi ebubu egbo e ya ri eva oyemhe bhale, ee lie ‘Mhemhe mhi khi oni iKirisiti,’ ee di ebubu egbo. ⁶ A ya suo eko okholi ali okeke okholi. Ama a khi ze ni ulishi o mu e. A mema ya me emhi eghogho, ama ukpese agbo o a kie ramhi ne. ⁷ Ushishi e ya mu okholi vule shi ushishi o, egbo e mu egbe iku iku nu egbe e kholi. Ukpokpomhi okiamhi o ya ke pfi, eke e ya ke dekulu ashahi ashahi. ⁸ Eri enana nya e ya li abi khi oku o lese to okpotso ni o ya bia.

⁹ “Eghẹghẹ agho a ya mu e na we ni e nase e, a gbolo e-a. Egbo na agbo nya e ya ke biselemhi e, itobo khi a khi egbo eyemhe.* ¹⁰ Eghẹghẹ agho ebubu egbo e ya de irudunga lasese, e ri egbe e de, ee biselemhi egbe. ¹¹ Eghẹghẹ agho ebubu emekeguele eyi egholi e ya lasese, ee di ebubu egbo. ¹² Irari khi okholo o ya gba eke dose, imhue-inono na egbe o a ke lolo e la o. ¹³ Ama ogbo ni o da migha irudunga oyoli gbagbagba ramhi ukpese, o ya khi oni a mie pfuese.† ¹⁴ A ya she ri oni usomhi onete oyi oni Eghiele oyi Eshinegba onana, tse abo gasa agbo kpa, ni o khi otsela na ishishi nya, eghẹghẹ agho ukpese agbo o tige ramhi.

---

* **24:9** Li ze iMat 10.22 † **24:13** Li ze iMat 10.22

*Ighuighue**(iMak 13.14-23; iLuk 21.20-24)*

¹⁵ “ ‘Irarigho, a kha da me emhi obe ni o vese egbo o kua khi ighuighue ni o vese egbo kua, ni oo pfi ebemulishi, khi o da ya migha ashini o pfuase ne,’ ezeze abi omekeguele iDanie o gue oli le ne, oni o z ebe o lese emini o ze.† ¹⁶ Egheghe agho, egbo ni e la eke ijudia e na ya nga ukhomhi ite. ¹⁷ Ogbo ni o la ukhomhi owa o khi tiemhile ya rue emhikhoghuo elemhi owa. ¹⁸ Ogbo ni o la ishemhi o khi jele apfe ya rue awulu oyoli apfe. § ¹⁹ O ma kholo ikpotso ni e me egbe ali eni e ri emofe shi egbe. ²⁰ A lema Eshinegba o khi ze ni ele unamhi oye o khi egheghe orue wekhi ogbele iyemhea. ²¹ Irari khi osoli oniemhi o ya lasele o. Osoli ni ogbo aa kpe me ghue rote igbaekele agbo ya ramhi ogbe ni amo, wekhi eri a ke gbolo ya me oghoghoghue.* ²² Ini aa rote eni ogbele eni a ngme ena khi-a, ogbokhoghuo o ya pfue o. Ama itobo oyi egbo ni Eshinegba o ze, o ya khi eni ogbele-a. ²³ Egheghe agho, ini ogbokhoghuo o o u, ‘Bino, ghe oni iKirisiti!’ Okekha khi eri o li, ‘Ghe oli oobo khe,’ khi mie oli suo. ²⁴ Irari khi iromhi emiepfuese ali emekeguele eyi egbholi e ya lasele, ee ri olete eniemhi e kase, ali ee gbe ikanya onyaloa ro ke di egbegbi eni Eshinegba o ze, ini o ya ze li lo. ²⁵ A ghe i, eri mhi gue onana ye e shi eke neni oni egheghe o ya ramhi.

²⁶ “Igho, ini ogbokhoghuo o gueye e, ‘Ghe oli oobo, obini odagbe ifufu,’ a khi je oobo. Okekha khi eri

† **24:15** Li ze iDan 9.27; 11.31; 12.11   § **24:18** Li ze iLuk 17.31

* **24:21** Li ze iDan 12.1; Iro 7.14

oṣ, 'Ghe ọli ana, elemhi owa aza,' a khi mie ọli suṣ.
²⁷ Irari khi eri inyenegbe bhale oyi Omi Ọgbọ o ya
 li abi akphala o liẹ nyamhise alo nyaa, o rọte udi
 ukhuli gẹ ya je udi ukhuli, rọte obini ovọ o te ẹ
 ngale ya je obini o te ẹ lo eko.† ²⁸ Itobọ khi ashini
 elamhako ọ ke-a shi aghọ ighuli ẹẹ legba.‡

Inyenegbe bhale oyi Omi Ọgbọ

(iMak 13.24-27; iLuk 21.25-28)

²⁹ “Egheghe osoli oghọ o kha da leṣe doṣe tee,
 “‘Ovọ o ya bishi alo-a,
     uki ọa ke gẹ
 ikpẹtata e deno ukhuli kule,
 ekpabọ ena ukhuli ẹẹ nighise.’§

³⁰ “Egheghe aghọ, ọlele irokhase oyi Omi Ọgbọ
 o ya lasela shi ukhomhi idane. Egbọ ni e la
 agbọ ona nya, e ya ke viẹ oya abi Omi Ọgbọ
 ọ li rọte irarogbe ẹ tiemhile elemhi ekpabọ ali
 ukpokpomhi ufumhi.* ³¹ Egheghe aghọ akala ono-
 fune o ya de. Omi Ọgbọ ọ ghie igeni eyọli je iguabo
 enenene na eke agbọ nya, e ka ti egbo eyọli ni ọ ze
 gbili.†

Owena ni a te ọọra okhua-eni wena

(iMak 13.28-31; iLuk 21.29-33)

³² “A ze ni ọara okhua o seṣe ẹ ingme. Ini iguabo
 eyọli e da tsotsoghọ ne, ni o rọ ta ebe, a leṣe khi
 okase o she ramhi. ³³ Ighọ ini a da me emini mhi
 gue ẹ ye ena ne, a leṣe khi oni egheghe o she ti

† **24:27** Li ze iLuk 17.23-24 ‡ **24:28** Li ze iLuk 17.37 § **24:29** Li
 ze Iro 8.12; Aza 13.10; Ezik 32.7; iJoẹ 2.10-11,31; 3.15; iZef 1.15; Aza
 13.10; 34.4; Iro 6.12-13 * **24:30** Li ze iDan 7.13; iZaka 12.10-14;
 Iro 1.7 † **24:31** Li ze 1 iKori 15.52; 1 iTesa 4.16; Aza 27.13; iZaka
 9.14

ramhi ana. ³⁴ Abi o li mhi li gue ẹ ye ẹ khi agbhotu ona ọa ya dọse ne, ni emhi ena nya e rọ bhale ya tse. ³⁵ Eke ali ukhuli e ya dọse, ama ingmemhi eyemhe, ẹa ya de kua.

*Ogbọ ọa lese oni ogbele wekhi oni egheghe
(iMak 13.32-37; iLuk 17.26-30,34-36)*

³⁶ “Ogbokhoghuo ọa lese oni ogbele wekhi oni egheghe. Egbegbi igeni na iloghie ẹa lese wekhi Omi Ogbọ ọ lese, se ni Ita lolighuo tse. ³⁷ Abi o ke li egheghe oyi iNoa, igho ibhale oyi Omi Ogbọ o ya li.† ³⁸ Neni a me ogbele oyi ochikpho oniemi, eri egbo e le, e da, eghuo e wolọ ikpotso, a ri ikpotso ye ughue, ya ramhi ogbele ni iNoa ọ rọ mu oko-oke oniemi nga, ³⁹ Ama ẹa kie lese emini a ya me ramhi ni ochikpho o rọ bhale ya tsua we kua nya. Igho ibhale oyi Omi Ogbọ o ya li.‡ ⁴⁰ Emose aava e ya la ishemhi ke gbe akanya, a rue oghuo vu, a ze oni ọ kpole obọ. ⁴¹ Ikpotso aava e ya la iko ke mhele emhi, a rue oghuo vu, a ze oni ọ kpole obọ.

⁴² “A ri ukpeloe shi eke irari khi aa lese ele ni Onomhue oye ẹ ọ ya bhale. ⁴³ A lese khi ini omhue-apfe ọ lese egheghe ni ighiatọ e rọ ya do ọli lo, eri ọ ya shitọ ni ogbe o gbe-a. Ọa ya ze ni ighiatọ e gbe ọli ode-a lo owa le. ⁴⁴ Itobọ igho, a mema ya mu egbe shi eke, irari khi egheghe ni aa sa shi, Omi Ogbọ ọ rọ ya bhale.

*Oni ọ guẹ ee ga ali oni ọa guẹ ee ga
(iLuk 12.41-48)*

⁴⁵ “Oghuo ọ fe khi oni ọọ ga ni ri egbe ẹ nga ni ọ lese ingme. Ni ọga ọyọli ọ ze kpeda na eni ee ga

---

† 24:37 Li ze Igbae 6.5-8 § 24:39 Li ze Igbae 7.6-24

eyoli, o ri eloe khu omhoapfe oyoli, ni o ke ri emhi na we le shi egheghe? ⁴⁶ Oghelē o khi na oni o o ga ogho ini oga oyoli o jele ya e khi o o riele emini o mhese na li. ⁴⁷ Abi o li mhi li gue e ye e khi oga oyoli o ya ri emini o mholi nya nga li obo. ⁴⁸ Ama ini o khi oni o o ga ni o a ya su o es o lo, eri o ya ke gueye egboli, 'Oga oyemhe o ya la oobo tese,' ⁴⁹ O o gbe eni e e ga ni e kpole, o le, o deba edonyo a da onyo kia kia. ⁵⁰ Oga oyi oni o o ga ogho o ya jele apfe ogbele ali egheghe ni oni o o ga ogho o a sa shi. ⁵¹ Oni oga oyoli ogho o ya nase oli agboagbo, o roli je asha ni a ri erugamhi-ku-alo shi. Agho o la ke vie o le ako."*

25

Okhe irokhokho imueshi ogbe ni ea me omose ghue

¹ "Egheghe ni a ngme ena, eri Eghiele oyi Eshinēgba o ya li abi imueshi etuogbe ni ea me omose ghue, ni e ya rue ikpa eyewe, ni e vu ya a lu omose oni o o rue omueshi onogbo ode.* ² Imueshi oshe elemhi we e khi eyeghe, oshe eni e kpole e khi elasingme. ³ Eyeghe ni e la o, e wolo ikpa eyewe ama ea sato tsua oili olese shi emhi. ⁴ Elasingme ni e la o, e wolo ikpa, gbo die oili olese shi emhi. ⁵ Abi oni omose ni o o rue omueshi egho o a ro kele e bhale, eni imueshi nya e ri ukhomhi bo, oleso o dowe rue.

⁶ "Abi itsotsogbie ro mu eke, uruli o de leghe, o o, 'A ghe khe! Oni o o rue omueshi o she e bhale o! A vule ni a ya lu oli ode!'

* **24:51** Li ze iLuk 12.39-46; 1 iTesa 5.2; Iro 3.3; 16.15; 2 iPit 3.10

* **25:1** Li ze iLuk 12.35

⁷ “Igho eni imueshi e ti vule, e ti ikpa eyewe ngale. ⁸ Ama ikpa eyi eyeghe ni e la o, e ea ke dobe lala. E le deba eni e khi elesingme, ee we, ‘A kpekpe a te oili oyee die na anye irari khi ikpa eyanye e she e pfua.’

⁹ “Igho imueshi elesingme egho, ee we, ‘Iiye e! Oni anye mhue ena oa ya lo anye ni o gbolo lo e o. A le deba eni e ri oili e de ya de.’

¹⁰ “Igho eni imueshi eyeghe oshe egho, e le deba eni e ro de ya a de. Abi e ro vu ya de oni oili, oni oo rue omueshi o lole. Eni imueshi oshe ni e mu egbe oili olese egho e deba li lo elemhi owa ukue. A khukhu ode.

¹¹ “O ke li deno, enekpole e bhale, e ya kpheli ode, e lie, ‘Oga! Oga! Khueghie ode-a na anye.’

¹² “Ama oni oo rue omueshi ogho, oo we, ‘Abi o li mhi li gue e ye e, mhi aa lese e.’[†]

¹³ “Irarigho, a ri elo shi eke, itobo khi aa lese oni ogbele we khi oni eghoghe.

*Okhe irokhokho oyi eni ee ga etuase
(iLuk 19.11-27)*

¹⁴ “Eghoghe agho, eri Eghiele oyi Eshinogba o ya li abi omose oghuo ni oo vu asha, ni o lu eni ee ga eyoli, o ri epfue eyoli nga we obo. ¹⁵ O kemhi ikpago na ogbogbo abi e li mhue afu ramhi. O ri ikpeshe na oghuo, o ri ikpeva na olese. O ri ukpago na onokpole. O vu eoli. ¹⁶ Oni oga o lese vu se, oni o mie ikpeshe egho, o nyanya ya ri ikpeshe eyoli du oki, o me eleli ikpeshe elese nga o. ¹⁷ Igho oni o mhue ikpeva egho, o li ri eyoli du

[†] 25:12 Li ze iLuk 13.25

oki, ọ li mẹ eleli ikpẹva elese nga ọ. ¹⁸ Ama ọni a ri ukpaghwo na egho, ọ vu ya to oni ukpaghwo eke so.

¹⁹ “O tẹse, ọni ọga ọyewe ọ jele. O lu we ọgbogbo ọ bhale ya guele abi ọ li gbe. ²⁰ Ọni ọọ ga ni ọ mhue ikpeshe egho, ọ bhale deba ọga ọyoli, ọọ, ‘Ọga, ikpeshe u ro na mhe, ama mhi she roli du oki, mhi me ikpeshe eleli.’

²¹ “Ọni Ọga ọyoli ọọ li, ‘Mu akanya, yeye ọni ọọ ga onete ni ọ mhue igesikia! U she ri igesikia khashe shi ukuku emini mhi ro ngege obo, mhi ya ri emini e bu ngege obo. Bhale ni awa ga la oghelẹ!’

²² “Igho ọni a ri ikpẹva na egho, ọọ li, ‘Ọga, ikpẹva u ro na mhe, mhi she me eleli ikpẹva.’

²³ “Ọni ọga ọyoli ọọ li, ‘Mu akanya, yeye ọni ọọ ga onete ni ọ mhue igesikia! U she ri igesikia khashe shi ukuku emini mhi ro ngege obo. Mhi ya ri emini e bu ngege obo. Bhale ni awa ga la oghelẹ!’

²⁴ “Igho ọni ọ mie ukpaghwo egho ọ bhale, ọọ li, ‘Ọga, mhi lese khi uwali ọgbọ u khi; khi ashini u waa gua shi wa je ya khiese, ali khi ashini u waa ri ukpamhi ko, u je ya tima. ²⁵ Itobo igho eri ulishi oye oo mu mhe, loli o ze ni mhi ro ya to ikpaghwo eye eke so. Ghe ikpaghwo eye emhikhoghwo ẹa li we.’

²⁶ “Ọni ọga ọyoli, ọ soli ọ, ọọ li, ‘Yeye ọgbọ okholo owaza ọna. U lese khi eri mhia khiese emini mhi aa rokọ, mhi gbo rote asha ni mhi aa pfi ukpamhi shi e khiese. ²⁷ Abi o ro khi igho, wa a ke ri ikpaghwo eyemhe shi ilu ikpaghwo, mhi kha jele, mhi kha bhale ya e khi e gbe nga ọ.

²⁸ “ ‘A mie ọli oni ukpaghwo, a ri ọli na ọni ọ mhue ikpeshe. ²⁹ Irari khi ọgbọ ni ọ mhue, a ya ro ma ọ na li, ọ mhue gbeku ọ, ama ọni ọa mhue kpa,

ukukuṣ ni ọ kpẹ mhue a ya mie ọli lue.‡ 30 Ama ọni ukhiakhiamhi ọni ọọ ga ọnana, a mu ọli pfi lase ya pfi a alo ebili, agho ọ la ke vie ọọ le ako ako.§

Iguezọ ni o kpukhokho

31 “Ini Omi Ọgbọ o bhale abi Oghie Ọnọmhue, ni igeni eyọli nya e rọ nu ọli bhe, ọ ya shito eghiele oyọli.* 32 Ẹgbọ ni e la agbọ nya a ya tiggibili odalo oyọli. Ẹghẹghẹ agho ọ khi we-a asha eva, abi ọrisumha-kia ọ lie vase isumha ali elamhi-a. 33 Ọ ya wolọ ẹgbọ ni e pfuase je ukiekie obita. Enekpole e la obogobo.

34 “Igho ọni oghie ọ ya gueye ẹgbọ ni e la li obọ obita, ọọ we, ‘A bhale ni a ke li agbọ elemhi iloghie ni Itamhe ọ riẹle na e rọte ẹghẹghẹ ni agbọ o te gba eke le. Ẹẹ ni Ẹshinegba ọ khi vose na. 35 Irari khi abi okiamhi o rọ gbe mhe, a ri emhi na mhe le, okiamẹ o gbe mhe, a diẹ amẹ na mhe da. Abi mhi rọ khi ọpfese, a mie mhe shi owa oyẹẹ. 36 Abi mhi rọ la irumheba a ri itsua na mhe so. Mhii ghua, a ri ẹloe khu mhe. Mhi la owa ighumha, a bhale ya bino mhe.’

37 “Igho eni ẹgbọ ni e pfuase egho e ya mhila mhe, e mhe, ‘Ọnọmhue, ẹghẹghẹ onoghuo anye rọ me khi okiamhi oo gbe e ni anye rọ ri eminale ne le, ni okiamẹ o rọ gbe e ni anye rọ rọ ne da? 38 Ẹghẹghẹ onoghuo u rọ khi ọpfese ni anye rọ mie lo owa le. Ẹghẹghẹ onoghuo u rọ bano-a ni anye rọ ri itsua ne so? 39 Ẹghẹghẹ onoghuo u rọ ghua ni u rọ la owa ighumha ni anye rọ bhale ya bino e?’

---

‡ 25:29 Li ze iMat 13.12; iMak 4.25; iLuk 8.18 § 25:30 Li ze iMat 8.12; 22.13; iLuk 13.28 * 25:31 Li ze iMat 16.27; 19.28

40 “Oni oghie ọ ya sọ wẹ ọ, ọ wẹ, ‘Abi o li mhi li gue ẹ yẹ ẹ egho khi, emiemini u da riẹlẹ na ẹgbọ ni e khi Inyoghwo-mhẹ ni e miesuọ ni ẹa mu ẹloe ena ne, mhemhẹ u riẹlẹ ọli na.’

41 “Egheghe agho oni oghie ọ ya gueye ẹgbọ ni e la li ukiẹkiẹ obo ọgobo, ‘A vu mhẹ ana le, ẹẹ ni a pfi unu na, a ke je owa ere ni Eshinegba ọ riẹlẹ na ọkphaghie ali igeni eyoli. 42 Irari khi abi okiamhi o re gbe mhẹ, aa ri emhi na mhẹ le. Abi okiamẹ o re gbe mhẹ, aa bo amẹ na mhẹ da. 43 Abi mhi ro khi ọpfe, aa lama ni mhi lo ẹ apfe le. Abi mhi ro la irumheba, aa bo ide na mhẹ so. Mhi ghua, aa ri ẹloe khu mhẹ. Mhi la owa ighumha aa bhale ya bino mhẹ.’

44 “Egheghe agho e ya liẹ mhẹ, ‘Onomhue, obo anye la mẹ khi okiamhi o gbe ẹ, ni u ro khi ọpfe, ni u ro la irumheba, ni u ro ọ ghua, ni u ro la owa ighumha ni anye aa ro kpaghie obo?’

45 “Oni oghie ọ ya sọ wẹ ọ, ọ wẹ, ‘Abi o li mhi li gue ẹ yẹ ẹ egho khi, emiemini wa a da riẹlẹ na ẹgbọ ena ni ẹa mu ẹloe ni e mie mhẹ suọ ne, mhemhẹ wa a riẹlẹ ọli na.’

46 “Egheghe agho, e vu ya lo osoli na agboagbo, ama eni e gue ngeli, e je agbo na agboagbo.”†

26

Ugbamhi ni a gba khe iJesu

(iMak 14.1-2; iLuk 22.1-2; iJon 11.45-53)

1 Abi iJesu ọ li sese emhi ena se, ọọ eniye odukhokho eyoli, 2 “A lese khi akopfua khi ukpe

† 25:46 Li ze iDan 12.2; iJon 5.29

iPasova. A ya mu Omi Ogbọ, a gbe ọli-a shi apfida.”*

³ Eghẹghẹ aghọ, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali e ya lona agbala oyi iKefasi ni ọ khi Oga oyi ekpodalo ugamhi nya. ⁴ E la aghọ gba ugbamhi abi e li ya bẹna mu iJesu ya gbe-a. ⁵ E gueyẹ egbe khi, ọa ya khi eghẹghẹ oyi oni imu, ini egbọ khi ri itobọ ighọ tsua onyaghu lasele.

*A la iBẹtani ku oili shi iJesu egbe
(iMak 14.3-9; iJon 12.1-8)*

⁶ IJesu ọ bhale iBẹtani, ikhi owa oyi omọse oghuo ni a lu iSamọ ni efafe e kpẹ mu. ⁷ Abi iJesu ọ li la aghọ le eminale, ọkpotoso oghuo ọ tsua ituale ni o lolo ghalẹ shi ukoko alabasita ni a ri eche riele bhale. Ọ ya ku ọli shi iJesu ukhomhi.†

⁸ Abi eniye odukhokho eyi iJesu e rọ mẹ ona, e liẹ, “Elọ o zẹ ni a rọ na pfueche oni ituale kua shi afue?” Elemhi e bi we.

⁹ “A kha ri ituale ona de ghalẹ lo, a kemhi eni ikpagho na eni ẹa mhue.”

¹⁰ IJesu ọ leşe emini e ngme, ọ mhila we, ọ we, “Elọ o zẹ ni a rọ nyama oni ọkpotoso ona? Emini o somhi otse ọ riele na mhe. ¹¹ Eghẹghẹ kpa eni ẹa mhue e rọ a la ẹ ifuabọ. Ama aa ya ke mẹ mhe eghẹghẹ kpa.‡ ¹² Emini o zẹ ni ọkpotoso ona ọ rọ ku ituale ona shi mhe egbe khi, ni ọ rọ mu mhe egbe khe iroto oyemhe. ¹³ Mhi gueyẹ ẹ khi ashiashini a da la tse abọ usomhi onete ona eke agbọ ona ne, a ya ngme emini oni ọkpotoso ona ọ riele rọ sato ọli egbe.”

---

* **26:2** Li zẹ Okiali 12.1-27 † **26:7** Li zẹ iLuk 7.37-38 ‡ **26:11** Li zẹ iDeut 15.11

*Ijudasi ọ lama khi ọli ya ri iJesu de
(iMak 14.10-11; iLuk 22.3-6)*

¹⁴ Igho ọghuo eniye odukhokho ogbava eyi iJesu ni a lu iJudasi na Isikaroti, ọ fiẹ deba ighie eyi ekpodalo-ugamhi. ¹⁵ Ọ mhila wẹ, “Ingme a ya ro na mhe ini mhi ri ode khasẹ ẹ ni a te ya mu ọli?” Igho e leli ikpaghuo-ghuo uye ali igbe na li. § ¹⁶ Rote agho vu, eri iJudasi ọ ke ri ukpeloe shi eke nono ode ni ọ te ya ri iJesu na wẹ.

*Eminale ogbomhi oyi Onomhue
(iMak 14.12-21; iLuk 22.7-13,21-23; iJon 13.21-30)*

¹⁷ Ogbẹle onodode oyi oni ukpe na ibuledi ni aa ri ifuma wushe o ramhi, eniye odukhokho eyi iJesu e bhale deba li, e mhila li, ẹ ọli, “Obo wa nono ni anye mu egbe shi ni u la le eminale iPasova?”

¹⁸ Ọọ wẹ “A le deba omose ọghuo ni ọ la elemhi oni ẹoli, a ka gueye ọli khi, ‘Osese ọ khi eghẹghẹ oyemhe o she ti ramhi, owa oye, mhemhe ali eniye odukhokho eyemhe anye la le eminale iPasova.’ ”

¹⁹ Igho eni eniye odukhokho eyi iJesu e riẹle abi ọ li ghie wẹ. E ya mu egbe oni eminale shi agho. ²⁰ Abi ogbomhi o ro mu eke, iJesu ali eniye odukhokho ogbava eyoli ee shito shi eminale. ²¹ Abi e ro le oni eminale, iJesu ọọ wẹ, “Ọghuo elemhi ẹ ọ ya remhe de.”

²² Igho egbe e pfo wẹ a. Ọghuo ọghuo ọ mhila li “Onomhue she khi ọa khi mhemhe wẹ khi o khi?”

²³ IJesu ọọ wẹ, “Ọghuo ẹ ni ọ nu mhe ẹ so obo utasa, ọ ya remhe de.” * ²⁴ Omi ogbo ọ ya ghu-a abi a

§ 26:15 Li zẹ iZaka 11.12 * 26:23 Li zẹ Iwolo 41.9

keke nali. Ama o ma kholo omose ni o ri Omi Ogbọ ya de egbe. O kha bie ti ne ini ogbọ aa bie bia li.”

²⁵ IJudasi ni o ya roli de o o li, “Oseşe, she khi o a khi mhemhe wekhi o khi?” IJesu o o li, “Ii, yeye lo.”

Eminale ogbomhi oyi Onomhue

(iMak 14.22-26; iLuk 22.14-20; 1 iKori 11.23-25)

²⁶ Abi e li le egho, iJesu o rue ibuleđi, o kphemhi, o khi o li a, o roli na eniye odukhokho eyoli, o o we, “A mo, a le khi idiegbe oyemhe na.”

²⁷ Igho o gbo li rue uko, o kphemhi, o roli na we, o we, “Ee nya a rote o da. ²⁸ O lia eyemhe ni a ku ro luase obo na egbokpa a na, ni o gbe olamhe kua na we. O lia ena Eshinegba o ro nu egbọ eyoli mhue ishobo.† ²⁹ Mhi gueye e khi mhi a ke gbo rote oni ukpamhi oara upfonu onana ya da rote memena vu. Se e ni e le ni mhi ke ya nu e da li ode onogbo Iloghie oyi Itamhe.”

³⁰ Abi e ro to uwolo se, e vu ya je ute eera Olivu.

IJesu o guele shi eke khi iPita o ya kie lue

(iMak 14.27-31; iLuk 22.31-34; iJon 13.36-38)

³¹ Abi e li le egho, iJesu o o we, “Amiose ena, ee nya a ya mhue akhokhomhe shi mhe egbe, a na tsua mhe pfia, irari khi ebe o ngme o li khi.

“Mhi ya ri emhi li

o risumhakia,

eni isumha

e ya gbhiaku-a.’‡

³² “Ama ini mhi rote eghuli guale, mhi ya ralo na e iGalili.”§

† 26:28 Li ze Okiali 24.8; iJere 31.31-34 ‡ 26:31 Li ze iZaka 13.7

§ 26:32 Li ze iMat 28.16

³³ IPita ọọ li, “Ini ẹgbọ nya e tseku mhue akhokhomhe shi ẹ egbe, mhemhe mhi aa ya mhue.”

³⁴ IJesu ọọ li, “Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye, khi amiọse ena, neni ọkpa ọ gbieghe, itese u ya lie khi waa lese mhe.”

³⁵ IPita ọọ li, “Mhi aa ya ngme ghọ ini o tseku khia khi oni mhi ya nu ẹ ghu-a lọ, mhi aa ya lie khi mhi aa lese.”

Eniye odukhokho enekpọle nya e li ngme ghọ.

IJesu ọ la iGetisemani lema

(iMak 14.32-42; iLuk 22.39-46)

³⁶ Ighọ iJesu ọ lu eniye odukhokho eyọli, e je ashini a lu iGetisemani, ọọ we, “A shitọ ana khi mhi ya je oobọ ya sọ iromhi.” ³⁷ Ọ rue iPita ali imi iZebedi aava ma egbe. Ọ vie osoli, egbe ẹa ke sheshe ọli. ³⁸ Ọọ we, “Udu oyemhe o vọ osoli ramhi khi mhi ya ghua. A shitọ ana, a nu mhe ke tokpe.”

³⁹ Ọ ti le dege, ọ de yeshi tọ alo mu eke ọ sọ iromhi. Ọọ, “Ita, ini o ya tse lọ, ze ni u mie mhe uko osoli ona. Ama ọa khi abi o li ghọle mhe, ama abi o li ghọle ẹ.”

⁴⁰ Ọ nyenege egbe bhale deba eni eniye odukhokho, ọ me khi ẹ lesea. Ọọ we, “Aa dobe nu mhe tokpe ukuku egege tse?” ⁴¹ “A ke tokpe, a sọ iromhi ini a khi de pfilo imufe. Ayemhe o mu egbe, ama o lese idiegbe.”

⁴² Ọ gbo vu utonuzi-eva, ọ ya lema, ọọ, “Itamhe, ini o khia khi ọa ze li ni uko osoli ona o dose, see khi mhi da li, ze ni oghuemhe oye o tse.”

⁴³ Ọ gbo nyenege egbe ukhokho bhale, ọ me khi e lesea ẹa ke dobe khueghie alo-a. ⁴⁴ Ighọ ọ ze we obo

shi agho. O gbo ya lema utonuzi-ese, o gbo ngme abi o kpe ngme.

⁴⁵ Igho o nyene egbe ukhokho bhale deba eni eniye odukhokho, oo we, “Eri a kiele e lese-a, a kiele e yemhe-a? A bino khi eghoghe o she ramhi khi a she ri Omi Ogbọ na egbo olamhe de. ⁴⁶ A vule ni awa vu! Oni o remhe e de oo bhale!”

A mu iJesu

(iMak 14.43-50; iLuk 22.47-53; iJon 18.3-12)

⁴⁷ IJesu o kie ligho ngme, iJudasi ni o khi oghuo eni eniye odukhokho ogbava, o bhale. Ebubu egbo ni e tsua epia ali itakobi e nu oli bhale, eni ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali e ghie. ⁴⁸ Oni o roli de o she ri oleda na eni egbo, oo we, “Oni mhi da ya pfipfi egbe ne, loli lo, a mu oli.” ⁴⁹ Oni iJudasi o le deba iJesu, oo li, “Opfomhe o ka nu e la Osese,” o pfipfi oli egbe.

⁵⁰ IJesu oo li, “Omue, nyanya rieleda emini u bhale shi.”

Igho eni emose e fie lasele, e mu oli. ⁵¹ Ghe i, abi a ro me na, oghuo eni e nu iJesu kia, o ji itakobi emhi lasele. O khi oni oo ga oyi Oga ekpodalo ugamhi esq-a.

⁵² IJesu oo li, “Rue itakobi oye shi irari khi oni o ji itakobi, o ya li ghu eghuli itakobi. ⁵³ Eri u dabi khi mhi aa dobe ya mhila Itamhe ikpaghiobo, aghoagho o ri igeni ni e dose agbhagbhamhi igbeva ghi mhe. ⁵⁴ Ama, se Ebe-no-pfuase o ke li bhale ya tse, ni oo khi a mema lina me oli?”

⁵⁵ Igho iJesu oo eni ebubu egbo egho, “Eri mhi ri egbo e pfi ozughu ni a ro tsua igbhoro ali itakobi bhale ya mu mhe? Ele kpa mhi ro shito Owa

oyi Eshinegba ẹ sẹsẹ, ama aa mu mhe.* ⁵⁶ Ama eri a mẹ ena nya ni a bhale ya ẹ khi emini emekeguele e ngme shi ebe o bhale ya tse.” Igho eniye odukhokho nya e ze ọli obọ, e na kua.

Igba enighie ni a lu iSaḍiri e ri iJesu gue ẹzo
(iMak 14.53-65; iLuk 22.54-55,63-71; iJon 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Eni e mu iJesu e rue ọli je apfe oyi iKefasi ni o khi Oga oyi ekpodalo ugamhi, ashini eni ẹ sẹsẹ ishi ali eni egbhali e legbe. ⁵⁸ Ama iPita o tapfia a deba we. O deba we lo ramhi atukpapfe oyi Oga oyi ekpodalo ugamhi. O lo se, o nu eni ee khe ekhe shito, ni o mẹ abi oni ingme o ke li ya kia.

⁵⁹ Ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni iSaḍiri nya, e nono ọtsele egbhali ni e ya mu mhali iJesu obọ ni e ba mẹ asha gbe ọli-a. ⁶⁰ Ama ẹa mẹ okhoghuo, abi ebubu egbo e tseku fiẹ lasele ya pfi ọtsele egbhali.

Ikpukhokho o, emose aava e fiẹ lasele. ⁶¹ E li “Omose ọna ọọ, ‘Mhi ya dobe guogho Owa Oyi Eshinegba-a, mhi gbo riele ọli to ogbele ese.’ ”†

⁶² Oga oyi ekpodalo ugamhi o vule, ọọ iJesu, “Waa bie mhue emini u ya ngme shi ẹzo ni a gue ẹ shi ẹ egbe ena?” ⁶³ Ama iJesu tsaghie-a.

Igho Oga oyi ekpodalo ugamhi o gbo vule migha, ọọ iJesu, “Mhi ri eva oyi Eshinegba ni o la o re romhi ishe, gueye anye, ini yeye u khi Omiepfuese Omi Eshinegba.”

⁶⁴ IJesu ọọ li, “Igho o khi abi u ngme. Ama mhi gueye ee nya khi, rote memena vu, a ya mẹ khi

* **26:55** Li ze iLuk 19.47; 21.37 † **26:61** Li ze iJon 2.19

Omi Ogbọ ọ shító obita oyi Ẹshinẹgba ni ọ funẹ nya, ọ la elemhi otughunu te irarogbe ẹ bhale.”‡

⁶⁵ Ighọ, Ọga oyi ekpodalo ugamhi ọ nyanọ awulu a shi egbọli uruli. Ọọ, “Ọ she pfi unu-a! Ọtsẹle olese awa ke gbolo ẹ nono? Ẹẹ a she suọ oni ungmehi ipfiunu-a ni ọ ngme. ⁶⁶ Sẹ a sa shi ọ?”

Ẹ ọli “Ọ she lue, ọ mema ya ghua.”§

⁶⁷ Ighọ e tonon etẹ ku iJesu alo, e ri ekpa gbe ọli. Eghuo, e lase ọli esọ.* ⁶⁸ E liẹ ọli “Mẹ ekẹ na anye ghue yeyẹ Ọmiepfuese. Gueyẹ anye ghue ọni ọ ri emhi gbe ẹ.”

IPita ọ kie iJesu

(iMak 14.66-72; iLuk 22.56-62; iJọn 18.15-18,25-27)

⁶⁹ IPita ọ shító olase, ọmueshi ọghuo oyi Ọga oyi ekpodalo ugamhi ọ bhale deba li, ọọ li, “Yeyẹ, u li nu iJesu ọnge iGalili kia.” ⁷⁰ IPita ọ tia li ukpẹloe wẹ nya, ọọ li, “Mhi aa fẹ lẹsẹ emini a ngme.”

⁷¹ Ọ ke rọte aghọ fiẹ je unu ode unuekpẹ ni a rọte ẹ lo oni apfẹ le, ọkpotso ọni ọọ ga ọlese ọ gbo mẹ ọli, ọ gueyẹ emọse ni e la aghọ, ọọ “Ọmọse ọna ọ nu iJesu na iNazarẹti kia.”

⁷² Ighọ iPita ọ gbo tia li. Utona, ọ romhise ma ọ, ọọ, “Mhi romhi ishe, khi mhi aa lẹsẹ ọni ọmọse ọghọ!”

⁷³ O kẹ li dẹnẹ, emọse ni e migha aghọ e bhale deba iPita, ẹ ọli, “Igẹsikia lọ khi ọtuọghuo elemhi wẹ u khi. Ungmemhi oye o she ngmasẹ le.”

⁷⁴ Ighọ ọ li sẹ egbọli isheli, ọọ romhi isheli. Ọ liẹ, “Mhi aa ga lẹsẹ ọni ọmọse!”

---

‡ 26:64 Li zẹ iDan 7.13 § 26:66 Li zẹ iLẹv 24.16 * 26:67 Li zẹ Aza 50.6

Utoghuokpe okpa o gbieghe. ⁷⁵ Igho iPita o sato ungmehi ni ijesu o gueye oli ni o re oli, "Neni okpa o ya gbieghe, itese u ya lie khi waa lese mhe." O fie je olase ya vie oya.

27

A mu ijesu ghi iPaleti

(iMak 15.1; iLuk 23.1-2; iJon 18.28-32)

¹ Ogbe o gbe-a ogbeakolo, ighie eyi ekpodalo-ugamhi nya ali egbhali e mhes abi e li ya gbe ijesu-a. ² E ge oli, e rue oli vu ghi iPaleti ni o khi igovuno.

Ijudasi o gbe egboli-a

(Ika 1.18-19)

³ Abi ijudasi ni o roli de, o ro suo khi a pfa ezọ mu oli khi a ya gbe oli-a, o ri egbe pfo li-a, o nyene egbe rue ikpaghuo uye ali igbe egbo ghi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali. ⁴ Oo we, "Mhi she lamhe, irari khi mhi she ri ogbo ni oa mholi olamhe okhoghuo de," E oli, "Egbole oyi anye onoghwo o ke la ogbo? Yeye u lese."

⁵ Igho ijudasi o ku eni ikpagho kua eke elemhi Owa oyi Eshinegba, o vu ya soli egboli-a.

⁶ Igho ighie eyi ekpodalo-ugamhi e sano eni ikpagho eke, e oli, "Ikpagho oia na, awa aa ya ku we ma ikpagho ugamhi." ⁷ E gba ugbamhi nga eni ikpagho se, e rewe ya de eke onayi oni oo ma ekhe, ni a ri ilimhi epfese ke to agho. ⁸ Loli o ze ni a ro lu oli Eke Oia ramhi ogbe na amo. ⁹ Igho ungmehi ni omekeguele ni a lu iJeremaya o ngme, o li bhale ya tse. Ni oo, "E rue ikpaghuo uye ali igbe ni e

---

* 27:8 Li ze Ika 1.18-19

khi ikpagho ni egbo iZireni e lama fali shi oli egbe.
¹⁰ E rue eni ikpagho ya de eke eme onayi eni ee ma ekhe, abi Eshinegba o mheshe na mhe mhi ngme.”†

IPaleti o mhila iJesu ogbo

(iMak 15.2-5; iLuk 23.3-5; iJon 18.33-38)

¹¹ IJesu o migha odalo oyi igovunoo iRomu, oni igovunoo o mhila li, “Yeye u khi oghie oyi egbo iJu?” IJesu oo li, “Ii, Igho o khi abi u ngme.”

¹² Ama oa mhola emini o so shi ingme ni ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali egbhali e ngme shi oli egbe.

¹³ Igho iPaleti o mhila li, oo. “Wa a suo emini a ngme shi e egbe?” ¹⁴ Ama iJesu oa lama so oli abikhoghuo, o ga lolo ri abo sha oni igovunoo.

A pfa ezoo igbe-a mu iJesu

(iMak 15.6-15; iLuk 23.13-25; iJon 18.39--19.16)

¹⁵ Ini a da li ukpe iPasova, eri igovunoo oo rue ogbo oghuo ni a mu shi owa ighumha oboo-a na egbo iJu. Ikhi oni e ze, a rue igha le na wewe. ¹⁶ Egheghe agho, a me omose ni a mema lese shi ukhiakhiamhi ogbo, ni aa khena, ni a mu shi owa ighumha, ni a lu iBarabasi. ¹⁷ Igho abi eni egbo e ro le gba, iPaleti o mhila we, “Onoghuo elemhi egbo aava ena a nono ni mhi woloo aboo-a na e? IBarabasi abi iJesu ni a lu Omiepfuese?” ¹⁸ Irari khi o she lese khi itobo khi ighie eyi egbo iJu ee biselemhi iJesu e ro mu oli ghi lue.

¹⁹ Abi iPaleti o li shito ukpekhomhi ezoo oyoli, ughue oli o ghie usomhi ghi oli, oo. “Khi mhue emini u li omose ni oa mhue emini o li egho. Irari

† **27:10** Li ze iZaka 11.12-13; iJere 19.1-13; 32.6-9

khi mhii me osoli elemhi elena ooyose shi ingme oyoli.”

²⁰ Ama ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali, e tanoshi eni ebubu egbo elemhi, e lie iPaleti o rue iBarabasi oba-a, ama a gbe iJesu-a.

²¹ Igho igovuno o mhila we, “Elemhi aava ena, onoghuo o, a nono ni mhi rue oba-a?” Wewe nya e.

“iBarabasi!”

²² O mhila we, “Se mhi ya li iJesu ni a lu Omiepfuese ona sho?”

Wewe nya e, “A ka ta li ma apfida!”

²³ Ama iPaleti o mhila we, “Elo o ze, onobe onoghuo o rie?”

Ama e kie tsele leghe “A ta li ma apfida!”

²⁴ Abi iPaleti o ro me khi loli ea mholi emini loli ke ya li o, khi onyaghu o tigbe te o lasele, o die ame, o kpe aba-a ukploe we nya, oo we “Mhi aa mhu oba shi eghuli oyi omose ona o! Oba oyee o la!”‡

²⁵ Eni egbo nya e li, “Olia eyoli e la ukhomhi oyanye ali oyi eniye eyanye.”

²⁶ Igho oo rue iBarabasi oba-a na we. Oo a gbe iJesu itali, o rue oli na ekholi-okhue eyi iRomu e ka ta li ma apfida.

Eni ekholi-okhue e ri iJesu li egia

(iMak 15.16-20; iJon 19.2-3)

²⁷ Igho ekholi-okhue eyi iPaleti e rue iJesu lo elemhi agbala oyoli, o rue eni ekholi-okhue nya le gase oli. ²⁸ Igho e gueghie oli itsua ni o so, e ri itsua oyile so li. ²⁹ E ri igba do arula rughu oli. E ri ukpokpo mholi oli oba ita, e wugha li odalo, e ri

‡ 27:24 Li ze iDeut 21.6-9

ọli li egia. E liẹ ọli, “Eshinegba ọ zẹ ni u to agbo yeye oghie iJu.” ³⁰ E to ete ku ọli, e mie ọli oni ukpokpo gbe ọli ukhomhi. ³¹ E ri ọli li egia se, e gueghie ọli itsua eyile ni e ro so li egho, e tigbe ri itsua eyoli so li. E rue ọli je obini a la ya gboli-a.

A ta iJesu ma apfida gbe-a

(iMak 15.21-32; iLuk 23.26-43; iJon 19.17-27)

³² Abi e li le egho, wewe ali omose ni a lu iSamọ ongi iZireni e ya lona, e ri itoto mu ọli o tsua apfida oyi iJesu. ³³ E bhale asha ni a lu iGogota. Abi iGogota o ngme khi “Asha ugua ukhomhi ogho.” ³⁴ Agho e la ri onyo ni a ri emhi oyala shi na iJesu da, ama o to unu o bino, o a lama da li. ³⁵ E ta li ma apfida se, e pfi onolo ro kemhi itsua ni o so mholi egbe abo. Onana o ri emini omekeguele o ngme bhale ya tse, ni oo. “E kemhi iwulu eyemhe, e pfi onolo shi ide eyemhe.”* ³⁶ E rie se, e shito, e khe ọli ekhe. ³⁷ E keke emini a gue shi ọli egbe shi upepe oara ro kphase kpeda nali. Emini a keke shi o khi, Ona khi iJesu, Oghie egho iJu. ³⁸ Igho e gbe ighiato aava ma li egbe. Oghuo o la ukiekie obita, onokpole o la li ukiekie ogobo. ³⁹ Egho ni ee dose, e pfi itsue ododa manya iJesu.† ⁴⁰ E liẹ “Yeye ni u ya guoghọ Owa Oyi Eshinegba-a, ogbele nuzi-esẹ u gbo toli pfo. Tsumhi egbe e! Rote ukhomhi apfida ona tiemhile sho, ini Omi Eshinegba u khi.”

⁴¹ Ina ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali esese Ishi eyi iMosisi ali egbhali e gbo li tsue ọli. ⁴² E liẹ, “O tsumhi eghose,” “Ama o a dobe tsumhi egboli! O a khi lohi khi oghie oyi iZireni? Ini o da te ukhomhi

---

§ 27:34 Li ze Iwolo 69.21 * 27:35 Li ze Iwolo 22.18 † 27:39 Li ze Iwolo 22.7; 109.25

apfida onana tiemhile ne, anye ya mie ọli suọ. ⁴³ Eri ọ ri egbe da Ẹshinegba o gbo liẹ khi, ‘Omi Ẹshinegba mhi khi.’ Awa ke bino ini Ẹshinegba ọ ya tsumhi ọli mena.” ‡ ⁴⁴ Ighọ khi ighiatọ ni a ta ma apfida e li tsue ọli.

Eghuli oyi iJesu

(iMak 15.33-41; iLuk 23.44-49; iJon 19.28-30)

⁴⁵ Oguota o mu eke obili o tode bi asha kpa elemhi iwakati ese. ⁴⁶ Agogo ese o de te, iJesu ọ viẹ lasele leghe ọọ “Eloi, Eloi, Lama Sabachi tani?” Abi ona o ngme khi “Ẹshinegba ọyemhe, Ẹshinegba ọyemhe, elọ o ze ni u ro pfi mhe eso a?” §

⁴⁷ Egbọ eghuo ni e la aghọ e suọ ona, e liẹ li, “Elaja ọọ lu.”

⁴⁸ Aghọaghọ, ọghuo ọ, ọ na ya rue isoso, ọ sọ li onyọ ni o kẹ-a, ọ gẹnọ li shi ukpokpo nise a ji iJesu unu ni ọ da.* ⁴⁹ Ama enekpole e ọli, “Migha, ze ọli obọ ni awa me ini Elaja ọ ya bhale ya tsumhi ọli.”

⁵⁰ Ighọ iJesu ọ gbo viẹ leghe, ọ ghu-a.

⁵¹ Eghẹghẹ aghọ tee, ode ugbakpi, ni a ro ta pfa ode-a ni o la elemhi Owa Oyi Ẹshinegba o te odode rote idane kiẹse-a ya tiemhi eke. Eke agbọ o nighise, eche e venọ-a. † ⁵² Iji e khueghie-a, ebubu egbọ ni e pfuase ni eghuloa e guale bhale agbọ. ⁵³ E fiẹnọ iji lasele. Abi iJesu ọ ro rote eghuli guale se, e je elemhi ọli no pfuase, e ri egbe khasẹ ebubu egbọ.

⁵⁴ Abi ekhọli-okhue ni a ze e ke kẹ iJesu ekhe e ro me abi eke o li nighise ali emhi elese ni e me

---

‡ 27:43 Li ze iwolo 22.8 § 27:46 Li ze iwolo 22.1 * 27:48 Li ze iwolo 69.21 † 27:51 Li ze Okiali 26.31-33

nya, ulishi oo mu wẹ, e liẹ li, “Egbegbo lo khi Omi Eshinẹgba omose ona o khi.”

⁵⁵ Ikpotso ebubu e la agho ni e ta pfi-a fe. Eri e deba iJesu rote iGalili bhale ni wewe e ri ukpeloe khu oli. ⁵⁶ Eghuo o khi, iMeli ongi iMagidaleni, iMeli inyi iJemhisi ali iJosefu, ali inyi iJemhisi ali iJon.

Abi a ri iJesu to

(iMak 15.42-47; iLuk 23.50-56; iJon 19.38-42)

⁵⁷ Abi ogbomhi o ro mu eke, omose ni o pfue ongi Arimatia ni a lu iJosefu ni o li khi oghuo eniye odukhokho eyi iJesu, ⁵⁸ o le deba iPaleti ya mhila li olimhi oyi iJesu, o roli na lue ya to. iPaleti o ri unu bhale e ka rue oli na iJosefu. ⁵⁹ Igho iJosefu o rue oli, o ri ode onogbo no pfuase khuli oli. ⁶⁰ O ri oli to uji onogbo oyoli ni a lese to shi elemhi eche. O gheghele eche oniemhi khukhu oni uji unu, o vu je apfe. ⁶¹ Igho iMeli ongi iMagidaleni ali iMeli onokpole e shito so alo ghue oni uji.

Ekhekhe ni e la oni uji

⁶² Ogbeakolo, ni o khi ele Iyemhea oyi egbo iJu, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali egbo iFarisi e bhale deba iPaleti, e oli, ⁶³ “Oga, anye sa ya to khi abi oni oloegbhue ogho o ro la agbo o lie khi, ‘Mhi ya guale ele-ese.’” ⁶⁴ Mena ri unu bhale a ke ya khe agho ekhe ramhi ele nuzi-ese, ini eniye odukhokho eyoli e khi bena ya tsua olimhi oyoli, ni e ke gueye egbo khi a she te eghuli guise oli le. Egbholi oni o ya kpukhokho ona, loli o ke ya kholo dose oni odode.”

---

‡ **27:63** Li ze iMat 16.21; 17.23; 20.19; iMak 8.31; 9.31; 10.33-34; iLuk 9.22; 18.31-33

⁶⁵ IPaleti oḡ wẹ, “A rue ekhe-khe, a zẹ ni ẹ khe ekhe agho. A lolo khukhu oḡi abi o ti ẹ ẹloe shi.”

⁶⁶ Igho e ya khukhu oni uji egbegbo, e zuse oḡi, e zẹ ekhe-khe shi agho.

28

Irote eghuli guale oyi iJesu

(iMak 16.1-10; iLuk 24.1-12; iJon 20.1-10)

¹ Ogbe o ya gbe khi ẹle Iyemhe a o doṣe ni o khi ẹle ni odode elemhi ẹfo uka, iMeli oḡi iMagidalen ali iMeli oḡkpole e le ya bino oni uji.

² Utoghuokpe eke o nighise, irari khi aḡeni oyi Onomhue o roṣe idane tiemhile. O gheghele oni eche ni o khukhu oni unu uji ode-a. O shito nga o. ³ O li abi erali akphala. Itsua ni o so e pfuase pepere abi otughunu opfopfo. ⁴ Ulishi o mu eni e la agho khe ekhe, ee guo, ubi o rue wẹ pfi gbe.

⁵ Oni aḡeni oḡ eni ikpotso, “A khi zẹ ni ulishi o mu ẹ irari khi mhi leṣe khi iJesu ni a gbe-a shi apfida a nono. ⁶ Oa la akana, o she te eghuli guale abi o kie kpe ngme. A bhale ya bino ashini a ri oḡi yeshi. ⁷ A nyanya ke le memena, a ka gueye eniye odukhokho eyoḡi khi. ‘A she te eghuli guise oḡi le, khi mena, oḡ kia khe ẹ, o je elemhi iGalili. Oobo a ya me oḡi.’ Ghe i, a khi yele-a abi mhi gueye ẹ.”

⁸ Igho eni ikpotso e nyanya roṣe oni uji vu, ulishi o mu wẹ ama oghelẹ o vo wẹ elemhi, e na ya gueye eniye odukhokho eyoḡi. ⁹ Utoghuokpe iJesu o bhale deba wẹ, oḡ. “Opfomhe o ka nu ẹ la.” E bhale deba li, e mu oḡi awe, e nyese ukhomhi ga li.

¹⁰ IJesu oḡ wẹ, “A khi zẹ ni ulishi o mu ẹ, ama a ka

gueye Inyoghuo-mhe e ke je iGalili. Agho e te ya me mhe.”

Emini ekhe-khe e guele

¹¹ Abi eni ikpotso e ro vu se, eni ekholi-okhue ni e khe oni uji ekhe, e vu ya gueye ighie eyi ekpodalo-ugamhi emini a ga me nya. ¹² Igho ighie eyi ekpodalo-ugamhi e le deba eni egbhali e lona ye ugbamhi abi e ke ya li. E gba, e ri ikpokpomhi ikpagho na eni ekholi-okhue egho. ¹³ Ee we. “A lie khi, ‘Eniye odukhokho eyoli e bhale ya tsua li vu abi obili o ro bi ni anye ro lese.’ ¹⁴ Ini igovun o su o na, anye ya pfa e shi eke, a khi ze ni emhikhoghuo o nase e udu.” ¹⁵ Igho eni ekholi-okhue e mie we eni ikpagho e li abi e sese we. Eri ingme emini e riele o gbhiaku asha kpa ifuabo egbo iJu. Ramhi ogbenamo, eri a kiele e ze oni okhe ona.

Usomhi ni o fune ni ijesu o ghie

(iMak 16.14-18; iLuk 24.36-49; iJon 20.19-23; Ika 1.6-8)

¹⁶ Igho eniye odukhokho ogbaghuo eyoli e je iGalili deba ijesu ukhomhi ute ni o sese we.* ¹⁷ Abi e ro me oli, e nyese egbe ga li, ama eghuo o e kiele khokho oli. ¹⁸ Igho ijesu o kia ti mama we, oo. “A she rue afu nya na agbo ona ali iloghie na mhe.† ¹⁹ Irarigho, a fie lase je asha kha asha, a ke ya ri egbo mele eniye odukhokho eyemhe-a, a ri eva oyi Ita, ali oyi Om o ali oyi Ayemhe-no-pfuase batazi.‡ ²⁰ A sese we, e ke ri emhi nya ni mhi mhese na e gbe akanya. A ghe i, mhi nu e la ramhi ukpese agbo.”

* **28:16** Li ze iMat 26.32; iMak 14.28; 1 iKori 15.5; iJon 21.1-23

† **28:18** Li ze iMat 11.27; iLuk 10.22; iFili 2.9; Efi 1.20-22 ‡ **28:19** Li ze Ika 1.8

Ebe-No-Pfuasę Ishobo Onogbo
New Testament in Ivbie North-Okpela-Arhe
(NI:atg:Ivbie North-Okpela-Arhe)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ivbie North-Okpela-Arhe

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789194797

The New Testament

in Ivbie North-Okpela-Arhe

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

03be06b0-68fd-500b-b9a9-6bca4b63979a